SPRS
STRATEGIJA PROSTORSKEGA
RAZVOJA SLOVENIJE

USMERITVE SPRS 2050 ZA REGIONALNE PROSTORSKE PLANE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

USMERITVE SPRS 2050 ZA REGIONALNE PROSTORSKE PLANE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

USMERITVE SPRS 2050 ZA REGIONALNE PROSTORSKE PLANE

Izdajatelj in založnik: Ministrstvo za naravne vire in prostor
Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana

Uredili: mag. Lenča Humerca Šolar
mag. Tomaž Miklavčič
Valentina Lavrenčič

Avtor: doc. dr. Jani Kozina, Geografski inštitut Antona Melika

Priprava slik: Nina Uršič, dipl. inž. kraj. arh. (UN)

Oblikovanje: Sonja Eržen u.d.i.a.

Leto izdaje: Ljubljana, junij 2024

https://www.mnvp.gov.si/

Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050 je strateški prostorski akt, ki ga je 28. junija 2023 z resolucijo sprejel Državni zbor Republike Slovenije in je objavljen v Uradnem listu Republika Slovenije, št. 72/23 (Resolucija o strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050 – ReSPRS2050).
Pripravo Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050 je vodilo Ministrstvo za naravne vire in prostor, Direktorat za prostor in graditev.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

COBISS.SI-ID 199542275
ISBN 978-961-6392-83-9 (PDF)

Kazalo

Kazalo slik in preglednic 7

Seznam slik 7

Seznam preglednic 7

1 Usmeritve za izvajanje ReSPRS50 na regionalni ravni (namen in cilji izdelka) 8

1.1 Vsebinska izhodišča 8

1.2 Namen in cilji 9

1.3 Sestava dokumenta 10

1.4 Slovarček kratic in izrazov 10

2 Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050 (povzetek izzivov, vizije, ciljev in koncepta) 11

2.1 Izzivi prostorskega razvoja 11

2.2 Vizija prostorskega razvoja 12

2.3 Cilji prostorskega razvoja 12

2.4 Koncept prostorskega razvoja 12

3 Usmeritve prostorskega razvoja za območja razvojnih regij 14

3.1 Geografski oris razvojnih regij 14

3.1.1 Gorenjska razvojna regija 14

3.1.2 Goriška razvojna regija 14

3.1.3 Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija 14

3.1.4 Koroška razvojna regija 15

3.1.5 Obalno-kraška razvojna regija 15

3.1.6 Osrednjeslovenska razvojna regija 16

3.1.7 Podravska razvojna regija 16

3.1.8 Pomurska razvojna regija 16

3.1.9 Posavska razvojna regija 17

3.1.10 Primorsko-notranjska razvojna regija 17

3.1.11 Savinjska razvojna regija 17

3.1.12 Zasavska razvojna regija 18

3.2 Usmeritve za razvoj mest, drugih urbanih naselij in drugih naselij, pomembnih za razvoj regije 18

3.2.1 Splošne usmeritve na ravni države 18

3.2.2 Usmeritve za razvojne regije (12) 19

3.3 Usmeritve za razvoj širših mestnih območij in somestij 29

3.3.1 Splošne usmeritve na ravni države 29

3.3.2 Usmeritve za razvojne regije (12) 31

3.4 Usmeritve za razvoj družbene infrastrukture 41
3.4.1 Splošne usmeritve na ravni države 41
3.4.2 Usmeritve za razvojne regije (12) 41
3.5 Usmeritve za razvoj gospodarske javne infrastrukture 47
3.5.1 Splošne usmeritve na ravni države 47
3.5.2 Usmeritve za razvojne regije (12) 48
3.6 Usmeritve za razvoj prednostnih območij za stanovanjsko oskrbo 54
3.6.1 Splošne usmeritve na ravni države 54
3.6.2 Usmeritve za razvojne regije (12) 55
3.7 Usmeritve za prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, ki so pomembna za razvojne regije 56
3.7.1 Splošne usmeritve na ravni države 56
3.7.2 Usmeritve za razvojne regije (12) 57
3.8 Usmeritve za opredelitev zelenih sistemov razvojnih regij 70
3.8.1 Splošne usmeritve na ravni države 70
3.8.2 Usmeritve za razvojne regije (12) 70
3.9 Usmeritve za povezave s sosednjimi območji 74
3.9.1 Splošne usmeritve na ravni države 74
3.9.2 Usmeritve za razvojne regije (12) 75
4 Priporočila za izdelavo ocene stanja s področja prostorskega razvoja za območja razvojnih regij 79
5 Priporočene strokovne podlage 81

Kazalo slik in preglednic

Seznam slik

Slika 1: Osrednjeslovensko širše mestno območje 31
Slika 2: Goriško širše mestno območje 32
Slika 3: Dolenjsko-belokranjsko širše mestno območje 33
Slika 4: Koroško širše mestno območje 34
Slika 5: Širše mestno območje slovenske Istre 35
Slika 6: Osrednjeslovensko širše mestno območje 36
Slika 7: Podravsko širše mestno območje 37
Slika 8: Pomursko širše mestno območje 38
Slika 9: Posavsko širše mestno območje 39
Slika 10: Savinjsko-šaleško širše mestno območje 40

Seznam preglednic

Preglednica 1: Urbana naselja v Gorenjski razvojni regiji 19
Preglednica 2: Mesta in druga urbana v Goriški razvojni regiji 20
Preglednica 3: Mesta v razvojni regiji Jugovzhodna Slovenija 21
Preglednica 4: Mesta in druga urbana naselja v Koroški razvojni regiji 22
Preglednica 5: Mesta in druga urbana naselja v Obalno-kraški razvojni regiji 23
Preglednica 6: Mesta in druga urbana naselja v Osrednjeslovenski razvojni regiji 24
Preglednica 7: Mesta in druga urbana naselja v Podravski razvojni regiji 25
Preglednica 8: Mesta in druga urbana naselja v Pomurski razvojni regiji 26
Preglednica 9: Mesta in druga urbana naselja v Posavski razvojni regiji 27
Preglednica 10: Mesta in druga urbana naselja v Primorsko-notranjski razvojni regiji 27
Preglednica 11: Mesta in druga urbana naselja v Savinjski razvojni regiji 28
Preglednica 12: Mesta v Zasavski razvojni regiji 29

1 Usmeritve za izvajanje ReSPRS50 na regionalni ravni (namen in cilji izdelka)

1.1 Vsebinska izhodišča

Skladno z določbami 7. člena Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 199/21 in 18/23 – ZDU-1O; v nadaljnjem besedilu ZSSRR-2) in z 9. členom Uredbe o regionalnih razvojnih programih (Uradni list RS, št. 69/12 in 78/15) morajo biti regionalni razvojni programi (v nadaljevanju RRP) usklajeni tudi z razvojnimi politikami in cilji ministrstev.

Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja (v nadaljevanju MOP) je leta 2013 začel s prenovo prostorske politike in pripravo nove strategije prostorskega razvoja do leta 2050 (Resolucija o strategiji prostorskega razvoja Slovenije; Uradni list RS, št. 72/2023; v nadaljevanju ReSPRS50), s čimer je želelo nadgraditi Strategijo prostorskega razvoja Slovenije iz leta 2004 (Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije, Uradni list RS, št. 76/2004, 33/2007 in 57/2012, v nadaljevanju SPRS 2004),[1] ki je bila temeljni strateški državni dokument o usmerjanju razvoja v prostoru. V procesu priprave ReSPRS50 so bile izvedene številne analize ter pripravljena strokovna gradiva in izhodišča, in sicer je bilo v letih od 2014 do konca leta 2019 pripravljeno 26 različnih strokovnih podlag, organizirano sedem javnih posvetov za širok krog deležnikov, deset delavnic za poglobljeno obravnavo v okviru ožjih skupin deležnikov in 25 usklajevalnih sestankov z resorji. Priprava ReSPRS50 je od samega začetka potekala kot posvetovalni proces in odprt dialog, v katerem je sodelovalo okrog 850 deležnikov z vseh ravni načrtovanja in upravljanja prostora, nevladne organizacije in splošna javnost. Izvedena je bila tudi široka javna razprava o osnutku ReSPRS50 (od 15. januarja do 27. marca 2020)[2]. V tem času je bilo organiziranih šest javnih posvetov v različnih delih Slovenije, na katerih je sodelovalo 273 udeležencev, predstavnikov lokalnih skupnosti, ministrstev, strokovnih ustanov in organizacij, gospodarstva, nevladnih organizacij in splošna javnost. Organizirani sta bili tudi posebni predstavitvi za ministrstva in javne službe ter za združenja občin in regionalnih razvojnih agencij. V javni razpravi je bilo podanih 1689 pripomb, predlogov, kritik in pohval, razmišljanj ter konkretnih prispevkov za izboljšanje besedila, ki jih je 106 organizacij, ustanov in zainteresiranih posameznikov naslovilo na različna vsebinska poglavja dokumenta. Pripombe so bile podane na vsa poglavja strategije (pojmovnik, izhodišča, cilji, vizija, koncept, usmeritve za regionalni in lokalno raven ter za področne politike, spremljanje stanja) ter na okoljsko poročilo in dodatek za varovana območja. Podane pripombe so bile upoštevane v pripravi predloga strategije. MOP je leta 2021 zaključil proces priprave in izdelal predlog ReSPRS50, kakor tudi prenovil prostorsko in gradbeno zakonodajo. Okoljsko poročilo z dodatkom na varovana območja je bilo zaključeno v aprilu 2022, ko je bila pridobljena tudi odločba pristojnega ministrstva o sprejemljivosti vplivov izvedbe ReSPRS50 na okolje.

1 Strategija prostorskega razvoja Slovenije. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Publikacije/0e22a8ed69/sprs_slo.pdf

2 Priprava Strategije prostorskega razvoja Slovenije. http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/prostorski_razvoj_na_nacionalni_ravni/prenova_strategije_prostorskega_razvoja_slovenije

Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 61/17; v nadaljevanju ZUreP-2)[3] je leta 2017 za dogovarjanje in usklajevanje glede prostorskega razvoja na regionalni ravni uvedel pripravo regionalnega prostorskega plana (RPP), ki ga novi Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 199/21; v nadaljevanju ZUreP-3)[4] ohranja. Oba regionalna razvojna dokumenta morata biti vsebinsko usklajena. ZUreP-3 je dodatno določil še, da mora biti RRP izdelan na podlagi RPP.

Na podlagi navedenih predpisov je MOP usmeritve s področja prostorskega in urbanega razvoja razvojnim regijam posredoval leta 2012 za pripravo RRP 2014–2020 in leta 2019 za pripravo RRP 2021–2027. MOP je usmeritve za pripravo RRP 2014–2020 pripravil na podlagi SPRS 2004.[5] Usmeritve iz leta 2019 pa je MOP pripravil dodatno tudi na podlagi osnutka ReSPRS50[6]. Usmeritve iz leta 2019 so bile pripravljene za pripravo strategije razvoja regije[7], ki so jo kot skupen izhodiščni strateški razvojni dokument tako za pripravo RPP kot tudi za pripravo RRP predlagali izdelovalci projekta CRP *»Model povezovanja prostorskega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni«*, vendar instrument v praksi ni zaživel.

Usmeritve v tem dokumentu so dopolnjene skladno z ReSPRS50 in so izhodišče za pripravo razvojnih dokumentov na regionalni ravni, t.j. za RPP na področju prostorskega načrtovanja in za RRP na področju razvojnega načrtovanja.

1.2 Namen in cilji

Namen dokumenta je podati usmeritve na regionalni ravni za skupno in usklajeno delovanje države in lokalne samouprave ter drugih, predvsem gospodarskih in družbenih deležnikov na območju razvojne regije pri izvajanju ReSPRS50. Z usklajeno pripravo regionalnih razvojnih dokumentov, RRP in RPP, se krepi vloga načrtovanja na regionalni ravni kot vmesni ravni med državo in lokalnimi skupnostmi, ki mora spodbuditi področja na državni ravni, občine in ostale deležnike k dogovarjanju in sodelovanju pri opredeljevanju bodočega razvoja na območju razvojne regije. Le s povezovanjem in usklajevanjem strateških usmeritev vseh področij na državni ravni, občin in drugih deležnikov v regiji bo zagotovljeno trajnostno in preudarno ravnanje s prostorom, optimalna raba naravnih in družbenih virov ter omogočen razvoj in doseganje prostorske kohezije.

Razvojne regije z (ne)posrednim obravnavanjem razvojnih izzivov, uresničevanjem vizije, ciljev in koncepta prostorskega razvoja učinkovito prispevajo k izvajanju ReSPRS50 na regionalni ravni. Priprava regionalnih razvojnih dokumentov ob upoštevanju usmeritev v tem dokumentu prispeva k bolj učinkovitemu, usklajenemu in trajnostnemu prostorskem razvoju na ravni razvojnih regij v Sloveniji.

3 Zakon o urejanju prostora (ZUreP-2). Uradni list Republike Slovenije 61/17. http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7341

4 Zakon o urejanju prostora (ZUreP-3). http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO8249

5 Strategija prostorskega razvoja Slovenije. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Publikacije/0e22a8ed69/sprs_slo.pdf

6 Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050. Osnutek dokumenta v javni razpravi od 15. januarja 2020 do 15. marca 2020. Medmrežje: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Prostorski-razvoj/SPRS/SPRS-2050_gradivo-za-javno-razpravo.pdf

7 Usmeritve za pripravo strategije razvoja regije. Smernice in priporočila. Medmrežje: https://www.gov.si/teme/urejanje-prostora-na-regionalni-ravni/

1.3 Sestava dokumenta

Na osnovi razvojnih izzivov, vizije, ciljev in koncepta ReSPRS50 ta dokument podaja usmeritve za področja, ki jih za izdelavo RPP predvideva ZUreP-3 in temeljijo na strateških usmeritvah prostorskega razvoja ReSPRS50. Področja usmeritev za izvajanje ReSPRS50 na ravni razvojnih regij so:

- mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določijo njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj;
- širša mestna območja;
- zasnova omrežij družbene infrastrukture;
- zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture;
- zasnova stanovanjskih območij;
- prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo;
- zasnova zelenega sistema regije;
- povezave s sosednjimi območji;
- razvoj posebnih območij in področij.

1.4 Slovarček kratic in izrazov

V besedilu so zaradi praktičnih razlogov uporabljene kratice, med katerimi so nekatere uveljavljene in splošno znane, nekatere pa se redkeje uporabljajo. Čeprav so ob prvi uporabi obrazložene, so za lažje razumevanje besedila na začetku predstavljene skupaj:

- SPRS 2004 – Strategija prostorskega razvoja Slovenije, 2004
- ReSPRS50 – Resolucija o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050
- MOP – Ministrstvo za okolje in prostor[8]
- MNVP – Ministrstvo za naravne vire in prostorZUreP-2 – Zakon o urejanju prostora
- ZUreP-3 –Zakon o urejanju prostora
- RPP – regionalni prostorski plan
- RRP – regionalni razvojni program
- EU – Evropska unija
- DPA – državni prostorski akt
- OPA – občinski prostorski akt

8 Ministrstvo za okolje in prostor je sestavni del Vlade Republike Slovenije od leta 1991. Od tedaj dalje se je skladno z njegovimi pristojnostmi večkrat preimenovalo. Leta 1991 se je še imenovalo Republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora, nato pa se je leta 1992 preimenovalo v Ministrstvo za varstvo okolja in urejanje prostora, nato leta 1993 v Ministrstvo za okolje in prostor, leta 2002 v Ministrstvo za okolje, prostor in energijo in leta 2004 v Ministrstvo za okolje in prostor. Leta 2012 je ministrstvo prenehalo delovati, naloge z delovnega področja okolja je prevzelo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, naloge z delovnega področja prostora pa Ministrstvo za infrastrukturo in prostor. Leta 2014 se je ponovno vzpostavilo Ministrstvo za okolje in prostor. Leta 2023 je bil sprejet nov zakon o vladi, ki je ministrstvo reorganiziral. Vzpostavilo se je ministrstvo za Naravne vire in prostor, ki upravlja z naravo, vodami in prostorom.

2 Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050 (povzetek izzivov, vizije, ciljev in koncepta)

ReSPRS50 je temeljni prostorski strateški akt Republike Slovenije, ki na podlagi ZUreP-3 in v povezavi s Strategijo razvoja Slovenije 2030[9] ter drugimi državnimi razvojnimi akti in razvojnimi cilji Evropske unije (EU) določa dolgoročne strateške cilje države in usmeritve razvoja dejavnosti v prostoru. ReSPRS50 kot temeljni dolgoročni prostorskorazvojni dokument Republike Slovenije do leta 2050 opredeljuje razvojne izzive, vizijo, cilje, koncept in usmeritve prostorskega razvoja.

2.1 Izzivi prostorskega razvoja

Osnovna paradigma prostorskega razvoja Slovenije do leta 2050 je izboljšanje prostorske kohezije, s katerim se zagotavlja uravnotežen, skladen in trajnosten razvoj območij z upoštevanjem in rabo tam prisotnih (endogenih) prostorskih potencialov. Prostorsko načrtovanje ima odgovorno nalogo zagotavljanja dolgoročnega trajnostnega prostorskega razvoja in prilagajanja upravljanja prostora na spremenjene mednarodne okoliščine, družbene in gospodarske trende ter pričakovane svetovne izzive. Prepoznani izzivi, ki imajo prostorske učinke na različnih ravneh, so:

- demografske spremembe;
- podnebne spremembe z regionalno specifičnimi vplivi;
- oskrba z energijo in prehod v ogljično nevtralno družbo;
- globalizacija gospodarstva;
- digitalizacija in razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij;
- nova vloga mest;
- zmanjševanje naravne ohranjenosti, biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti;
- zmanjševanje prepoznavnosti naselij in krajine;
- povezovanje v čezmejnem in širšem makroregionalnem prostoru.

Našteti izzivi se prostorsko specifično odražajo v razvojnih regijah. Glede na razlike med in znotraj regij jih je treba pravočasno prepoznati ter načrtovati prilagajanje na njihove učinke. Regionalni razvoj se naveže na tiste prostorske potenciale, ki nudijo podporo lokalnemu gospodarskemu in družbenemu razvoju, povečujejo odpornost na podnebne spremembe, zmanjšujejo ranljivost prostora, krepijo vzdržno in trajnostno rabo virov, omogočajo vzpostavljanje razmer za večjo zaposljivost v lokalnem okolju ter ne povečujejo dnevne mobilnosti in izseljevanja.

9 Strategija razvoja Slovenije 2030. https://www.gov.si/assets/vladne-sluzbe/SVRK/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf

2.2 Vizija prostorskega razvoja

ReSPRS50 v osredju vizije prostorskega razvoja Slovenije, kar naj razvojne regije enakovredno vključijo v svoje razvojne vizije, navaja:

»Slovenija bo premišljeno upravljala s svojim prostorom in bo svojim prebivalcem zagotavljala optimalne pogoje za varno in zdravo okolje ter visoko kakovost življenja. Svoj razvoj bo temeljila na lastnih prostorskih potencialih, prepoznavnosti in identiteti. Naravne vire bomo varovali in z njimi trajnostno gospodarili. Naravo in naravne vire bomo varovali in z njimi trajnostno gospodarili. Prostorski razvoj bomo načrtovali in udejanjali z medsebojnim dialogom vseh deležnikov v vseh fazah priprave in izvedbe prostorske politike. Prebivalci bomo ponosni na prostor Slovenije in bomo aktivno sodelovali pri oblikovanju in izvajanju javne politike urejanja prostora. Zaradi strateške obravnave izzivov in priložnosti bo prostorski razvoj eno ključnih področij z vidika prehoda Slovenije v podnebno nevtralno družbo.«

V nadaljevanju vizija prostorskega razvoja Slovenije podrobneje izpostavlja vsebine, ki naj jih pri oblikovanju razvojnih dokumentov upoštevajo razvojne regije. Te se nanašajo na premišljene urbanistične, krajinske in arhitekturne rešitve, ki zaradi omejenosti prostorskih virov in konfliktov med različnimi dejavnostmi zahtevajo večfunkcionalne prostorske rešitve.

2.3 Cilji prostorskega razvoja

ReSPRS50 opredeljuje pet (5) strateških ciljev, ki postavljajo okvir za doseganje vizije prostorskega razvoja, prostorske kohezije, krepitev vloge Slovenije v čezmejnih in mednarodnih procesih povezovanja ter spodbujanje pozitivnih sprememb pri oblikovanju novih, večfunkcionalnih rešitev za (razvojne) težave v sodobni družbi. Razvojne regije naj z zasledovanjem teh ciljev učinkovito skrbijo za izvajanje ReSPRS50 na regionalni ravni.

2.4 Koncept prostorskega razvoja

Koncept prostorskega razvoja predstavlja strateško podlago za uresničevanje vizije in ciljev ReSPRS50. Zasnovan je na integralnem in sinergijskem razvoju štirih elementov prostorskega razvoja Slovenije: (1) razvojnih koridorjev in vstopnih točk, (2) policentričnega urbanega sistema, (3) podeželja in (4) zelene infrastrukture. Pri njihovem načrtovanju in razvoju se hkrati upoštevajo družbeni, gospodarski in okoljski vidiki razvoja ter utemeljene potrebe prebivalcev oziroma gospodarstva na posameznih območjih. Razvojne regije naj z uporabo vseh štirih elementov koncepta ReSPRS50 poskrbijo za učinkovit, usklajen in trajnosten prostorski razvoj na regionalni ravni.

Razvojni koridorji in vstopne točke omogočajo vpetost in povezanost razvojnih regij z ozemlji zunaj svojih meja, s tem pa tudi vključevanje v medregionalne, makroregionalne in čezmejne povezave in krepitev konkurenčnosti mest in prostora v evropskem urbanem omrežju.

Policentrični urbani sistem podpira racionalen ter učinkovit regionalni prostorski razvoj, na osnovi premišljene organizacije oskrbe s storitvami splošnega in splošnega gospodarskega pomena na regionalni ravni. Tako omogoča izboljševanje privlačnosti in kakovosti bivanja v urbanih naseljih ter zmanjševanje trenda suburbanizacije in periurbanizacije. Izboljšanje dostopnosti do storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena v središčih nižjih ravni vzpostavlja pogoje za uresničevanje ciljev skladnega regionalnega razvoja ter ima ključno vlogo pri oskrbi prebivalcev v redkeje poseljenih od središče višjih ravni bolj oddaljenih podeželskih območjih

Podeželje ohranja prostorsko raznolikost, ki izhaja iz geografske lege, naravnih razmer, demografskega in družbenega razvoja ter povezanosti in dostopnosti do središč. Pri tem naj bo večina dejavnosti razvojnih regij usmerjena v odpravo oziroma preusmeritev negativnih trendov krčenja gospodarskih dejavnosti in storitev na odmaknjenem podeželju, ohranitvi vitalnosti jedrnega podeželja ter preobrazbi podeželskega prostora v povezavi s potrebami urbanih območij in ohranjanjem vloge primarnih dejavnosti.

Zeleni sistem regije ima na regionalni ravni strateško vlogo kot načrtovani sistem (zeleni sistem razvojne regije) funkcionalno povezanih heterogenih krajinskih območij, ki dolgoročno omogoča naravne procese za zdrav, varen, privlačen, podnebno odporen in večfunkcionalen prostor v razvojni regiji, na katero se navezujejo zeleni sistemi naselij in zeleni sistemi v sosednjih območjih.

3 Usmeritve prostorskega razvoja za območja razvojnih regij

3.1 Geografski oris razvojnih regij

3.1.1 Gorenjska razvojna regija

Gorenjsko razvojno regijo sestavlja več funkcijsko zaokroženih območij: zgornja Gorenjska s središčema Jesenice in Radovljica, osrednja Gorenjska s Kranjem in Škofjeloško območje. Gorenjska je razgibana razvojna regija z izrazito gorskim svetom, le tretjina površin, kjer se soočata kmetijska in poselitvena raba, pa se nahaja na ravninskem delu. Razpršena poselitev v odmaknjenih hribovitih območjih otežuje dostop prebivalstva do storitev splošnega pomena. Razvojna regija ne izkazuje presežnih kazalnikov gospodarskega razvoja, zanjo je značilna dnevna delovna mobilnost v druge regije, zlasti v Osrednjeslovensko razvojno regijo. Razvojni kapital predstavljajo ohranjena naravna in kulturna pokrajina ter visoki doživljajski potenciali visokogorja.

3.1.2 Goriška razvojna regija

Goriško razvojno regijo sestavlja več funkcijsko zaokroženih območij: Osrednja Goriška, Tolminsko, Idrijsko-Cerkljansko ter Ajdovsko-Vipavsko. Goriška razvojna regija je zlasti na Tolminskem in Idrijsko-Cerkljanskem območju, deloma pa tudi v okviru Osrednje Goriške in zaledju Ajdovščine reliefno razgibana, kar vpliva na značaj poselitve. Značilna je koncentracija prebivalstva v nižinskih predelih in razpršena poselitev v odmaknjenih hribovitih območjih. Slednje otežuje dostop prebivalstva do storitev splošnega pomena. Goriška razvojna regija je izrazito obmejna, del širše čezmejne gospodarsko, družbeno in kulturno povezane regije, kar lahko vodi v izboljšanje prometne dostopnosti ter oblikovanje čezmejnih storitev in skupnih turističnih proizvodov. To je izrazito poudarjeno na območju čezmejnega urbanega območja Gorica (I) – Nova Gorica (vključujoč Šempeter pri Gorici in Vrtojbo), kar je tudi razvojna prednost in potencial območja. Druge razvojne prednosti se kažejo v krajinski raznolikosti in bogati biotski raznovrstnosti, kar je razvojni potencial v turizmu. Razvojni potencial predstavlja tudi izboljšana prometna povezava Nove Gorice proti Postojni in tesna čezmejna povezanost z Gorico. Nova Gorica in Gorica (I) morfološko predstavljata eno mesto z večjim prebivalstvenim in gospodarskim potencialom, pri čemer težava ostaja njuna medsebojna železniška povezanost.

3.1.3 Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija

Na območju razvojne regije Jugovzhodna Slovenija se prepletajo kraška polja s ponikalnicami (Ribniško-Kočevsko polje), kotline (Novomeška kotlina) in ravniki (Bela krajina), prostrani gozdovi v okolici Kočevja ter vinske gorice v okolici Novega mesta in na obrobju Bele krajine, ki jo na vzhodu obrobljajo gozdnati Gorjanci. Obenem na območje razvojne regije Jugovzhodna Slovenija segajo tudi subpanonski vplivi, kar se najbolj odraža na Krško-Brežiškem polju in Krškem gričevju. To ustvarja preplet številnih razvojnih potencialov najrazličnejših naravnih virov in gospodarskih dejavnosti v razvojni regiji.

V razvojni regiji Jugovzhodna Slovenija z izjemo dolenjsko-belokranjskega širšega mestnega območja prevladuje pretežno gozdnato podeželje. Tradicionalno je prepoznana kot izrazito uspešna gospodarska in izvozno naravnana razvojna regija, zaznamujejo pa jo naravni potenciali in ohranjena kulturna

krajina (les, kmetijska zemljišča, vode) na eni strani ter odmaknjena in obmejna lega pretežnega dela na drugi strani. Industrija iz delovno intenzivne uspešno prehaja v tehnološko zahtevnejše in inovativno gospodarstvo, ki ponuja priložnosti za razvoj podjetništva, turizma in visoko razvitih storitev. Regija nima enega gravitacijskega območja temveč –ribniško-kočevska subregija gravitira proti Ljubljani, kar zahteva posebno obravnavo in pristop.

3.1.4 Koroška razvojna regija

Koroška razvojna regija ima močno tradicijo na področju rudarstva, železarstva in lesne industrije, s katerimi še naprej gradi svoj razvoj. Naravnogeografsko jo sestavljajo doline treh rek – Mislinje, Meže in Drave – ter treh pogorij – Pohorja, Karavank in Savinjskih Alp.

Pomembni zaposlitveni središči sta predvsem Ravne na Koroškem s Prevaljami z območji namenjenimi industriji in Slovenj Gradec, ki predstavlja storitveno in upravno središče regije. Na drugi strani hribovita in gorska podeželska območja izkazujejo trend zmanjševanja števila prebivalstva.

Prometno je regija slabše dostopna, kar vpliva na razvoj gospodarstva. Zaradi slabše gospodarske razvitosti, manjšega števila delovnih mest in bližine drugih zaposlitvenih središč prebivalstvo migrira v širša mestna območja drugih razvojnih regij (Savinjske, Podravske) in v Avstrijo. Zato je ključno, da se gospodarsko povezuje tako s sosednjimi razvojnimi regijami in njihovimi širšimi mestnimi območji, kakor tudi prek državne meje.

Ohranjeni naravna in kulturna krajina predstavljata potencial za razvoj turizma, obsežni gozdovi pa za razvoj gospodarstva na področju lesne industrije.

Razvojna regija v zadnjem obdobju kaže pozitivne razvojne trende (BDP/prebivalca, dodana vrednost na zaposlenega), zato naj nadaljuje z razvojnimi programi usmerjenimi zlasti v krepitev podjetništva, razvoj koroškega širšega mestnega območja, izboljšanje prometne dostopnosti proti središčem v Savinjski razvojni regiji, prestrukturiranje kmetijstva, usmeritev v turizem, čezmejno sodelovanje, ipd.

3.1.5 Obalno-kraška razvojna regija

Obalno-kraška razvojna regija je edina obmorska regija. Hkrati je izrazita obmejna regija, saj meji na Hrvaško in Italijo, zato je čezmejno povezovanje v vseh pogledih ključnega pomena. Sestavljata jo dve funkcijsko zaokroženi enoti: slovenska Istra in Kras. Glavni razvojni potenciali Obalno-kraške razvojne regije so njena geostrateška lega ob morju in prehodnost v notranjost celine, morje, ohranjena naravna in kulturna krajina ter ugodno sredozemsko podnebje.

Koper je urbano središče razvojne regije in hkrati osrednje mesto širšega mestnega območja slovenske Istre, ki ga tvori skupaj z Izolo, Piranom in kraškim zaledjem. Urbano središče Krasa je Sežana z močno navezavo na Trst (I). Urbanizirano območje obalnega območja je privlačno gravitacijsko območje zlasti za prebivalstvo Primorsko-notranjske razvojne regije.

Obalni pas slovenske Istre predstavlja območje intenzivne poselitve in pritiskov na še proste kmetijske ali naravne površine. Vedno intenzivneje se kažejo tudi konflikti med različnimi rabami morja, zato je trajnostno pomorsko prostorsko načrtovanje in celostno upravljanje obalnega območja ključnega pomena.

Zaledna podeželska območja razvojne regije se soočajo z izseljevanjem prebivalstva in spreminjanjem tradicionalnih poselitvenih struktur v sekundarna naselja.

3.1.6 Osrednjeslovenska razvojna regija

Osrednjeslovenska razvojna regija je najgosteje poseljena ter predvsem v osrednjem delu urbanizirana slovenska regija (Ljubljana in območji Ljubljanskega polja ter Kamniško-bistriške ravni). Močno urbaniziran in gosto poseljen je tudi prostor ob robu Ljubljanskega barja (Brezovica – Vrhnika) ter jugovzhodni rob (Lavrica – Škofljica) in okolica Grosuplja (Šmarje Sap – Grosuplje).

Osrednjeslovenska razvojna regija je nadpovprečno in vsestransko razvit prostor; demografski razvoj zaznamuje rast prebivalcev (pozitivna naravna rast in migracijski saldo). Zgostitev prebivalstva je povezana z naraščajočo urbanizacijo in suburbanizacijo, s čimer so povezani intenzivni tokovi dnevne mobilnosti na delo in v šolo iz zaledja v središče razvojne regije. Gospodarska usmerjenost občin je raznolika in kaže na zmerno zgoščanje dejavnosti v proizvodnem in storitvenem sektorju.

Južno in vzhodno obrobje Osrednjeslovenske razvojne regije je nehomogeno, tudi sestava gospodarstva je raznolika. Z izjemo redkeje poseljenih delov Dobrega polja in Velikih Lašč, so za te občine značilna območja zgoščanja, priseljevanja in pospešene suburbanizacije ter intenzivne dnevne mobilnosti usmerjene pretežno proti Ljubljani.

3.1.7 Podravska razvojna regija

Podravska razvojna regija je naravnogeografsko ena najbolj raznolikih regij. Na severovzhodu se nahaja gričevnat svet Slovenskih goric, na zahodu subpanonsko gozdnato hribovje Pohorja in Kozjaka, ob reki Dravi pa rodovitno in vodonosno območje Dravsko-Ptujskega polja.

Podravje je tako po velikosti kot po problemskih območjih druga najpomembnejša razvojna regija v državi. Največje urbano območje predstavlja podravsko širše mestno območje z Mariborom in Ptujem kot večjima središčema. Ravnine na Dravsko-Ptujskem polju so podvržene priseljevanju in povečani stopnji urbanizacije, na gričevnatem območju Slovenskih in Podpohorskih goric ter Haloz in Kobanskega pa se število prebivalcev zmanjšuje. Razvoj pospešene urbanizacije v razvojni regiji poteka zlasti v koridorju E5, kar pomeni intenziven razvoj Slovenske Bistrice, Lenarta v Slov. goricah. Druga mednarodno pomembna razvojna os urbanizacije pa je med Dunajem in Zagrebom, kar v razvojni regiji pomeni tudi okrepljen razvoj Šentilja, Pesnice, Ptuja in Podlehnika v Halozah.

Značilnost razvojne regije na eni strani predstavlja voda (reka Drava) kot potencial za vodno gospodarstvo pa tudi za oskrbo s pitno vodo. Obsežne površine kakovostnih kmetijskih zemljišč predstavljajo vir za razvoj kmetijske dejavnosti in nanjo vezane predelovalne industrije, hkrati pa se na istih površinah izvaja pritisk zaradi intenzivne širitve naselij in pozidave. Ravno tako intenzivna kmetijska obdelava na istem območju predstavlja konflikt z vidika ohranjanja kakovosti naravnih virov (voda).

3.1.8 Pomurska razvojna regija

Pomurje je najbolj severovzhodna, ravninska in kmetijska regija. Primerjalno prednost razvojne regije, tudi v čezmejnem pogledu, predstavljata področje prehrane in turizma.

Razvojno regijo sestavlja več funkcijsko zaokroženih enot, med katerimi je najbolj razvito in urbanizirano območje okrog Murske Sobote. Ostali funkcijski enoti (Goričko in del Prlekije) izkazujeta manjšo razvitost, zmanjševanje števila prebivalcev in visoko dnevno delovno mobilnost.

Naravne danosti ustvarjajo ugodne razmere predvsem za razvoj kmetijstva in z njim povezane prehranske industrije. Kakovostna in rodovitna zemljišča predstavljajo razvojni potencial na državni ravni, zato se prednostno teži k njihovemu ohranjanju ter okolju prijaznemu in trajnostnemu upravljanju z njimi. Termalne vode predstavljajo razvojni potencial za razvoj turizma in zdraviliške dejavnosti. Območje ima potencial za rabo geotermalne energije in drugih obnovljivih virov energije.

3.1.9 Posavska razvojna regija

Posavska razvojna regija spada med najmanjše razvojne regije. Obsega funkcijsko homogeno in zaokroženo območje ob obeh bregovih spodnjega toka Save, ki se je zgodovinsko delilo na štajerski in dolenjski del. Način življenja narekujeta tudi reki Krka in obmejna Sotla. Gre za redkeje poseljeno območje z izjemo središč znotraj posavskega širšega mestnega območja, ki leži v obmejnem pasu in na vplivnem območju zagrebške aglomeracije.

Skozi razvojno regijo potekata mednarodno pomembni avtocestna in železniška infrastruktura, ki sta navezani na avtocestno in železniško omrežje sosednje. V regiji je vojaško-civilno letališče Cerklje ob Krki, v neposredni bližini pa še mednarodno letališče Zagreb. Javni potniški promet v regiji je slabo razvit in nezadosten, dostopnost z javnim potniškim prometom je na splošno slaba. Za razvojno regijo je značilna dnevna delovna mobilnost, zlasti v osrednjeslovensko in dolenjsko-belokranjsko širše mestno območje, v nekaterih odročnejših hribovitih in obmejnih predelih pa je prisotno odseljevanje.

Gospodarstvo v razvojni regiji temelji na energetiki (hidroelektrarne, nuklearna elektrarna, termoelektrarna), regionalnega pomena pa je tudi vojaško–civilno letališče Cerklje ob Krki. V razvojni regiji so zastopane vse pomembnejše panoge predelovalne industrije (papir, kovina, tekstil, les, živila). Podeželska območja, ki so tudi vinorodna, ponujajo priložnost za razvoj zdraviliškega, kulinaričnega in rekreativnega turizma.

3.1.10 Primorsko-notranjska razvojna regija

Primorsko-notranjska razvojna regija je pretežno podeželska in ena najredkeje poseljenih razvojnih regij. Zanjo je značilna visoka dnevna delovna mobilnost v sosednje razvojne regije, zlasti v osrednjeslovensko širše mestno območje in širše mestno območje slovenske Istre, kar podpira tudi sorazmerno dobro razvito cestno omrežje. Poselitev se zgošča ob glavnih prometnih oseh.

Potencial za trajnosten gospodarski razvoj regije predstavljajo predvsem naravni viri (les) ter ohranjena naravna in kulturna krajina. Za ohranjanje poseljenosti na odmaknjenih obmejnih območjih se teži k razvoju dejavnosti, ki temeljijo na lokalnih virih, hkrati pa se z inovativnimi in prilagojenimi rešitvami in ukrepi prebivalcem omogoča boljšo dostopnost javnih in drugih storitev.

Regionalni razvoj se naveže na tiste prostorske potenciale, ki nudijo podporo lokalnemu gospodarskemu in družbenemu razvoju, povečujejo odpornost na podnebne spremembe, zmanjšujejo ranljivost prostora, krepijo vzdržno in trajnostno rabo virov, omogočajo vzpostavljanje razmer za večjo zaposljivost v lokalnem okolju in ne povečujejo dnevne mobilnosti in izseljevanja.

3.1.11 Savinjska razvojna regija

Za Savinjsko razvojno regijo je značilna izjemna prometna strateška lega, saj skoznjo potekajo glavni prometni koridorji. Gospodarsko in storitveno središče razvojne regije je Celje, pomembno gospodarsko središče je tudi Velenje.

Naravnogeografsko je razvojna regija zelo raznolika, kar odraža tudi različno stopnjo poseljenosti območja razvojne regije. Intenzivna poselitev sledi predvsem prometnicam in uravnavam v dolinah, medtem ko je za gorato in hribovito podeželje značilna redkejša poselitev. Za zmanjševanje dnevne mobilnosti v večja urbana naselja se teži k razvoju gospodarskih dejavnosti, ki temeljijo na lokalnih virih in znanjih, hkrati pa se prebivalcem z inovativnimi in prilagojenimi ukrepi omogoča dostop do storitev splošnega pomena.

Demografska dinamika v Savinjski razvojni regiji kaže na naraščanje deleža prebivalstva nad 65 let in upadanje deleža prebivalstva pod 15 let. Ta dinamika zahteva prilagajanje družbenih dejavnosti spreminjajoči se demografski sestavi.

3.1.12 Zasavska razvojna regija

Zasavje je izrazito industrijska razvojna regija, ki se je v preteklosti razvila predvsem na temelju rudarstva, ki se postopno ukinja. Središčna lega glede na Slovenijo ter prometna infrastruktura dajejo številne prednosti za razvoj. Težava razvojne regije je preobrazba gospodarstva ob sočasni okoljski sanaciji, pritegnitev novih proizvodnih dejavnosti, izboljšanje dostopnosti do javnih služb itd. Razvojno se mora Zasavska razvojna regija smiselno povezovati predvsem z Osrednjeslovensko in Savinjsko razvojno regijo, prometno pa tudi proti razvojnim regijam na jugovzhodu države.

3.2 Usmeritve za razvoj mest, drugih urbanih naselij in drugih naselij, pomembnih za razvoj regije

3.2.1 Splošne usmeritve na ravni države

Za izboljšanje gospodarske, družbene in okoljske učinkovitosti države je ključen razvoj urbanih naselij kot regionalnih in lokalnih zaposlitvenih središč, središč rasti in inovacij; hkrati pa ta naselja zagotavljajo storitve tudi za prebivalce gravitacijskih, pretežno redkeje poseljenih podeželskih območij. Z medsebojno delitvijo in dopolnjevanjem funkcij med urbanimi naselji v razvojnih regijah in širših mestnih območjih prispevajo k povečanju učinkovitosti rabe omejenih naravnih in finančnih virov potrebnih za zagotavljanje zadostne ravni oskrbe prebivalcev s storitvami splošnega pomena.

Razvoj urbanih naselij se načrtuje celovito na podlagi dolgoročne vizije razvojne regije. Ključni cilj je ustvarjanje sinergij in preprečevanje prostorskih konfliktov ter navzkrižij med različnimi rabami in dejavnostmi v prostoru z upoštevanjem potreb prebivalcev in gospodarstva ter prostorskih možnosti in omejitev. Razvojna vizija temelji na potencialih za gospodarski razvoj ter vlogi in funkciji posameznega mesta ali drugega urbanega naselja kot središča v policentričnem urbanem sistemu od prve do četrte ravni. Organizacija dejavnosti, družbene infrastrukture, stanovanj in gospodarske infrastrukture se zagotavlja v urbanih naseljih in sledi vlogi in funkciji posameznega naselja, kar je izhodišče za i načrtovanje regionalnih projektov na področju družbene infrastrukture in gospodarske javne infrastrukture.

Posebno skrb se namenja ustvarjanju razmer za razvoj pametnih mest, zlasti za izboljšanje privlačnosti mest kot vozlišč idej in znanja, lokalne in svetovne povezanosti ter kakovostnega bivalnega prostora za različne skupine prebivalstva in krepitve družbene povezanosti.

Pri razvoju podeželskih naselij se uskladijo potrebe po bivanju in delu ter razvoju primarnih dejavnosti in z njimi povezanih dopolnilnih dejavnosti. V podeželskih naseljih se s spodbujanjem funkcionalne prenove naselij in stavb ohranja stanovanjsko funkcijo. Nove poselitve in stanovanjskih površin se v tovrstna naselja ne usmerja.

Razvojni dokumenti na regionalni ravni naj skladno z vizijo in cilji razvojne regije obravnavajo in opredelijo vlogo mest in drugih urbanih naselij v razvojni regiji.

V kolikor sistem urbanih naselij na regionalni ravni ne zadovoljuje potreb z vidika ustreznega zagotavljanja storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena za prebivalce razvojne regije oziroma doseganja ciljev razvojne regije, se v razvojnih dokumentih na regionalni ravni lahko opredeli druga naselja,

pomembna za razvojno regijo. Do morebitne opredelitve drugih naselij, pomembnih za razvoj regije, bo prišlo po dogovoru med državo in občinami v regionalnem prostorskem planu glede na razvojne cilje regije, opredeljena prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti ter glede na predlog zasnove omrežij družbene in gospodarske javne infrastrukture. Taka naselja imajo vsaj 1500 prebivalcev, so sedež občine z vsaj 2000 prebivalci, imajo popolno osnovno šolo, primarno zdravstveno oskrbo (zdravstvena postaja) ter so v občini, ki je gospodarsko pomembna (indeks dnevne delovne mobilnosti > 96 - zmerno delovna občina). Kot takšna naselja se lahko opredelijo naselja na tistih prednostnih območjih za razvoj posameznih dejavnosti, ki so od središč višjih ravni (od prve do četrte ravni) oddaljena več kot 15 km po cestnem omrežju, imajo podeželsko zaledje in so pomembna z vidika oskrbe prebivalcev teh območij s storitvami splošnega pomena.

Območje za dolgoročni razvoj se središču določi, kadar s prenovo razvrednotenih zemljišč ali zgoščanjem naselja ni mogoče zadovoljiti naraščajočih potreb po stanovanjih in spremljajočih storitvenih dejavnostih, kot so vrtci, šole in podobno, glede na rast prebivalstva v zadnjih desetih letih ter 15-letno projekcijo rasti prebivalstva in povečanja števila delovnih mest. Območja za dolgoročni razvoj ne smejo povečevati ranljivosti prostora na širšem območju naselja, tj. ne smejo povečevati poplavne ogroženosti, ali posegati na naravna razlivna območja ali na druga območja možnih naravnih nesreč, ki izhajajo iz sedanje ali možne ogroženosti, upoštevaje pričakovane posledice podnebnih sprememb. Upoštevajo se tudi usmeritve strategije za ohranjanje in izboljšanje prepoznavnosti naselij in krajine.

3.2.2 Usmeritve za razvojne regije (12)

Gorenjska razvojna regija

Urbano naselja je mesto ali drugo urbano naselje; v urbanem naselju so storitvene, oskrbne in druge dejavnosti za oskrbo prebivalcev Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja Gorenjske razvojne regije so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 1.

Preglednica 1: Urbana naselja v Gorenjski razvojni regiji

IME NASELJA	
Kranj	mesto
Škofja Loka	mesto
Jesenice	mesto
Bled	mesto
Radovljica	mesto
Tržič	mesto
Železniki	mesto
Žiri	mesto
Koroška Bela	drugo urbano naselje
Bistrica pri Tržiču	drugo urbano naselje
Lesce	drugo urbano naselje
Šenčur	drugo urbano naselje

Vir: ReSPRS500

Kranj se razvija kot središče druge ravni – kot izobraževalno, športno in kulturno središče v Gorenjski razvojni regiji ter kot zaposlitveno in izvozno usmerjeno gospodarsko središče v širšem mestnem območju. Kranj kot pomembno regionalno prometno vozlišče koristi razvojni potencial, ki ga omogočajo mednarodno letališče ter navezava mednarodnega železniškega potniškega in tovornega prometa ter razvoj regionalnega (potniškega) železniškega prometa v Osrednjeslovenskem širšem mestnem območju in na območju Gorenjske razvojne regije.

Kot središči tretje ravni se razvija **Škofjo Loko** in **Jesenice**. V središčih tretje ravni se razvija storitve, oskrbne in druge dejavnosti (storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena) za oskrbo prebivalcev teh središč ter oskrbo prebivalcev v gravitacijskih zaledjih središč, ki so pogosto podeželska, obmejna, odmaknjena, gorska in oddaljena od glavnih prometnih koridorjev.

Radovljica in **Tržič** se razvijata kot središči četrte ravni, ki zagotavljata najmanj zdravniško oskrbo na primarni ravni in teritorialno organizacijo državne uprave.

V naseljih **Bled, Železniki, Žiri, Koroška Bela, Bistrica pri Tržiču, Šenčur** in **Lesce** se zagotavlja osnovno šolo, primarno zdravstveno oskrbo (zdravstvena postaja) in spodbuja gospodarsko dejavnost.

Goriška razvojna regija

Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja Goriške razvojne regije so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 2.

Preglednica 2: Mesta in druga urbana v Goriški razvojni regiji

IME NASELJA	
Nova Gorica	status mesta
Tolmin	status mesta
Idrija	status mesta
Ajdovščina	status mesta
Šempeter pri Gorici	status mesta
Bovec	status mesta
Solkan	drugo urbano naselje
Kromberk	drugo urbano naselje
Vrtojba	drugo urbano naselje

Vir: ReSPRS50

Nova Gorica skupaj s Šempetrom pri Gorici in Vrtojbo se razvija kot središče druge ravni s pomembno vlogo v čezmejnem prostoru, kjer skupaj z Gorico (I) tvori čezmejno urbano območje z več kot 70.000 prebivalci. Nova Gorica se razvija kot upravno, storitveno, kulturno in izobraževalno središče, ki zagotavlja dostopnost storitev v velikem funkcijskem zaledju severne Primorske. Pri postopnem naravnem zlivanju mest Nove Gorice in Gorice (I) se zagotavlja enakovredno in konkurenčno vlogo Nove Gorice in njenih funkcij v čezmejnem prostoru.

Kot središči tretje ravni se razvija **Tolmin** in **Idrijo**. V njih se razvija storitvene, oskrbne in druge dejavnosti (storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena) za oskrbo prebivalcev teh središč ter oskrbo prebivalcev v gravitacijskih zaledjih središč, ki so pogosto podeželska, obmejna, odmaknjena, gorska in oddaljena od glavnih prometnih koridorjev.

Ajdovščina se razvija kot središče četrte ravni, ki zagotavljata najmanj zdravniško oskrbo na primarni ravni in teritorialno organizacijo državne uprave.

V naseljih Šempeter pri Gorici, **Bovec**, **Solkan**, **Kromberk** in **Vrtojba** se zagotavlja osnovno šolo, primarno zdravstveno oskrbo (zdravstvena postaja) in spodbuja gospodarsko dejavnost.

Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija

Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja razvojne regije Jugovzhodna Slovenija so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 3.

Preglednica 3: Mesta v razvojni regiji Jugovzhodna Slovenija

IME NASELJA	
Novo Mesto	status mesta
Črnomelj	status mesta
Kočevje	status mesta
Trebnje	status mesta
Metlika	status mesta
Ribnica	status mesta

Vir: ReSPRS50

Novo mesto se razvija kot pomembno storitveno, gospodarsko in inovacijsko središče z izrazito izvozno usmerjenostjo. Njegov položaj regionalnega prometnega vozlišča ob evropskem (mednarodnem) prometnem koridorju dodatno krepi lega na tretji razvojni osi, ki po njeni izgradnji krepi povezavo v smeri Karlovca (HR) in Bihaća (BiH). Novo mesto kot središče druge ravni zagotavlja zdravstvene, izobraževalne, kulturne in druge storitve splošnega pomena na območju jugovzhodne Slovenije.

Kot središči tretje ravni se razvijata **Kočevje** in **Črnomelj**. V njima se razvija storitve, oskrbne in druge dejavnosti (storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena) za oskrbo prebivalcev teh središč ter oskrbo prebivalcev v njunih gravitacijskih zaledjih, ki so večinoma podeželska, obmejna, odmaknjena, gorska in oddaljena od glavnih prometnih koridorjev.

Metlika, **Trebnje** in **Ribnica** se razvijajo kot središča četrte ravni. V središču se zagotavlja najmanj zdravniška oskrba na primarni ravni in teritorialna organizacija državne uprave.

Koroška razvojna regija

Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja Koroške razvojne regije so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 4.

Preglednica 4: Mesta in druga urbana naselja v Koroški razvojni regij

IME NASELJA	
Slovenj Gradec	status mesta
Dravograd	status mesta
Ravne na Koroškem	status mesta
Radlje ob Dravi	drugo urbano naselje
Mežica	status mesta
Prevalje	status mesta
Muta	drugo urbano naselje
Črna na Koroškem	drugo urbano naselje

(Vir: ReSPRS50

Slovenj Gradec se razvija kot središče druge ravni, ki je dobro opremljeno s storitvami splošnega pomena. Znotraj Koroške razvojne regije in koroškega širšega mestnega območja se razvija funkcijsko povezano z ostalimi središči, pri čemer se zasleduje cilj delitve in dopolnjevanja funkcij.

Kot središči tretje ravni se razvija **Dravograd** in **Ravne na Koroškem s Prevaljami**. V njih se razvija storitve, oskrbne in druge dejavnosti (storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena) za oskrbo prebivalcev teh središč ter oskrbo prebivalcev v gravitacijskih zaledjih središč, ki so pogosto podeželska, obmejna, odmaknjena, gorska in oddaljena od glavnih prometnih koridorjev. Dravograd se zaradi ugodne prometne in središčne lega znotraj razvojne regije lege razvija še kot večmodalno potniško in tovorno vozlišče.

Radlje ob Dravi se razvija kot središče četrte ravni, v katerem se zagotavlja najmanj zdravniška oskrba na primarni ravni in teritorialna organizacija državne uprave.

V naseljih **Mežica**, **Prevalje**, **Muta** in **Črna na Koroškem** se zagotavlja osnovno šolo, primarno zdravstveno oskrbo (zdravstvena postaja) in spodbuja gospodarsko dejavnost.

Obalno-kraška razvojna regija

Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja Obalno-kraške razvojne regije so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 5.

Preglednica 5: Mesta in druga urbana naselja v Obalno-kraški razvojni regiji

IME NASELJA	
Koper	status mesta
Izola	status mesta
Piran	status mesta
Sežana	status mesta
Portorož	drugo urbano naselje
Lucija	drugo urbano naselje
Jagodje	drugo urbano naselje

Vir: ReSPRS50

Koper se razvija kot središče prve ravni in središče mednarodnega pomena ter predstavlja zaposlitveno, logistično in turistično središče, prometno vozlišče, vhodno izhodno tovorno pristanišče na vseevropskem omrežju ter pristanišče za mednarodni potniški promet. Koper se z ustrezno zmogljivo železniško povezavo prometno navezuje na mednarodne prometne koridorje in druga mednarodna ter državna prometna vozlišča v Sloveniji in Evropi. Zagotavlja se dostop do infrastrukture elektronskih komunikacij.

Koper skupaj s mestoma Izolo in Piran ter kraškim zaledjem tvori širše mestno območje slovenske Istre, ki se na čezmejni ravni povezuje s sosednjimi regijami Italije in Hrvaške, oblikuje se severnojadranski mobilnostni koridor. Svojo konkurenčnost razvija na področju logistike in turizma ter daje večji poudarek razvoju izvozno usmerjenih dejavnosti, ki se intenzivneje razvijajo ob boku pristaniške dejavnosti. Poseben poudarek se nameni ureditvi oskrbe območja s pitno vodo. V čezmejnem prostoru bo posebna pozornost namenjena sodelovanju s slovensko manjšino v tržaški pokrajini pri razreševanju skupnih vprašanj prostorskega razvoja v čezmejnem prostoru.

Izola (z Jagodjem) se razvija kot središče tretje ravni, **Piran (s Portorožem in Lucijo)** ter **Sežana** pa kot središči **četrte** ravni. V teh središčih se zagotavlja najmanj zdravniška oskrba na primarni ravni in teritorialna organizacija državne uprave.

Osrednjeslovenska razvojna regija

Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja Osrednjeslovenske razvojne regije so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 6.

Preglednica 6: Mesta in druga urbana naselja v Osrednjeslovenski razvojni regiji

IME NASELJA	
Ljubljana	status mesta
Domžale	status mesta
Kamnik	status mesta
Grosuplje	status mesta
Logatec	status mesta
Vrhnika	status mesta
Borovnica	drugo urbano naselje
Brezovica pri Ljubljani	drugo urbano naselje
Ig	drugo urbano naselje
Ivančna Gorica	drugo urbano naselje
Lavrica	drugo urbano naselje
Medvode	status mesta
Mengeš	status mesta
Škofljica	drugo urbano naselje
Trzin	drugo urbano naselje
Vir	drugo urbano naselje
Višnja Gora	status mesta
Vnanje Gorice	drugo urbano naselje

Vir: ReSPRS50

Ljubljana ima kot središče prve ravni, središče mednarodnega pomena in prestolnica Slovenije v konceptu prostorskega razvoja posebno vlogo. Ljubljana se razvija kot pomembno univerzitetno, raziskovalno in zaposlitveno središče. V njej se ohranjajo in razvijajo upravne funkcije najvišje ravni. Razvija se kot pomembno mednarodno prometno vozlišče. Ljubljana je zaposlitveno središče Osrednjeslovenskega širšega mestnega območja, kjer se krepi potencial za pritegnitev institucij EU in sedežev mednarodnih podjetij in njihovih izpostav v srednji in jugovzhodni Evropi. Privlačnost središča in širšega mestnega območja se izboljšuje s krepitvijo raznovrstnih prometnih, zlasti letalskih in železniških povezav, kakovostjo zdravstvenih storitev, kulturnih programov in mednarodnih izobraževalnih programov. Izboljšuje se kakovost bivanja in izboljša dostopnost stanovanj. Prostorsko privlačnost krepi prepoznana identiteta ter bogate možnosti za rekreacijo in kakovostno preživljanje prostega časa.

Kot središči tretje ravni se razvija **Domžale** in **Kamnik**. V njima se razvija storitve, oskrbne in druge dejavnosti (storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena) za oskrbo prebivalcev teh središč ter oskrbo prebivalcev v gravitacijskih zaledjih središč, ki so pogosto podeželska, obmejna, odmaknjena, gorska in oddaljena od glavnih prometnih koridorjev.

Logatec, **Vrhnika** in **Grosuplje** se razvijajo kot središča **četrte** ravni. V teh središčih se zagotavlja najmanj zdravniška oskrba na primarni ravni in teritorialna organizacija državne uprave.

V naseljih **Borovnica, Brezovica pri Ljubljani, Ig, Ivančna Gorica, Lavrica, Medvode, Mengeš, Škofljica, Trzin, Vir, Višnja Gora** in **Vnanje Gorice** se zagotavlja osnovno šolo, primarno zdravstveno oskrbo (zdravstvena postaja) in spodbuja gospodarsko dejavnost.

Podravska razvojna regija

Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja Podravske razvojne regije so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 7.

Preglednica 7: Mesta in druga urbana naselja v Podravski razvojni regij

IME NASELJA	
Maribor	status mesta
Ptuj	status mesta
Ruše	status mesta
Ormož	status mesta
Lenart v Slov. goricah	drugo urbano naselje
Slovenska Bistrica	status mesta
Limbuš	drugo urbano naselje
Spodnje Hoče	drugo urbano naselje
Rače	drugo urbano naselje
Miklavž na Dravskem Polju	drugo urbano naselje

Vir: ReSPRS50

Maribor se razvija kot središče prve ravni in središče mednarodnega pomena vzhodnega dela države s poudarjenim čezmejnim pomenom, kot pomembno univerzitetno in zaposlitveno središče ter jedrno prometno vozlišče vseevropskega prometnega omrežja TEN-T s potencialom za razvoj intermodalnih terminalov za potniški in tovorni promet. Na mednarodni ravni se vzpostavi in krepi povezava mednarodnega železniškega in letalskega prometa s cestnim javnim potniškim prometom v širšem mestnem območju ter v gravitacijskem območju Maribora v prostoru med dvema pomembnima mednarodnima središčema sosednjih držav Zagrebom (HR) in Gradcem (A) ter v prometnem koridorju z navezavo na Madžarsko. Krepi se gospodarsko, raziskovalno in izobraževalno vlogo Maribora tako znotraj državnega prostora, zlasti v povezavi s Ptujem, kot v čezmejnem funkcionalnem območju z Gradcem (A) kot večjim industrijskim središčem v Srednji Evropi ter univerzitetnim središčem. Razvija se zdravstvene storitve najvišje ravni (univerzitetni klinični center) ter spodbuja povezovanje znanosti in raziskovanja z razvojem gospodarskih dejavnosti. Zagotavlja se dostop do infrastrukture elektronskih komunikacij.

Ptuj se razvija kot središče druge ravni znotraj podravskega širšega mestnega območja s poudarjeno vlogo v oskrbi podeželskega gravitacijskega območja Haloz in južnega dela Slovenskih goric. Ptuj obenem krepi vlogo kulturnega središča v prostoru izjemne kulturne dediščine (arheološka, naselbinska in nesnovna).

Slovenska Bistrica, **Ruše**, **Ormož** in **Lenart v Slov. goricah** se razvijajo kot središča **četrte** ravni. V teh središčih se zagotavlja najmanj zdravniška oskrba na primarni ravni in teritorialna organizacija državne uprave.

V naseljih **Limbuš**, **Spodnje Hoče**, **Rače in Miklavž na Dravskem polju** se zagotavlja osnovno šolo, primarno zdravstveno oskrbo (zdravstvena postaja) in spodbuja gospodarsko dejavnost.

Pomurska razvojna regija

Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja Pomurske razvojne regije so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 8.

Preglednica 8: Mesta in druga urbana naselja v Pomurski razvojni regij

IME NASELJA	
Murska Sobota	status mesta
Gornja Radgona	status mesta
Ljutomer	status mesta
Lendava	status mesta
Radenci	drugo urbano naselje
Beltinci	drugo urbano naselje

Vir: ReSPRS50

Murska Sobota se pospešeno razvija kot oskrbno in storitveno središče druge ravni vzhodne Slovenije ter kot pomembno prometno vozlišče Pomurske razvojne regije, ki bo sposobno enakovredno sodelovati s čezmejnimi območji v sosednjih državah. Krepi se vloga Murske Sobote kot zaposlitvenega središča in spodbuja razvoj dejavnosti povezanih z zmogljivostmi širšega kmetijskega zaledja.

Gornja Radgona, **Ljutomer** in **Lendava** se razvijajo kot središča četrte ravni. V teh središčih se zagotavlja najmanj zdravniška oskrba na primarni ravni in teritorialna organizacija državne uprave. V njih se razvija storitve, oskrbne in druge dejavnosti (storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena) za oskrbo prebivalcev središča in njegovega gravitacijskega zaledja – podeželska in obmejna območja ter območje Slovenskih goric (Gornja Radgona in Ljutomer). Gornja Radgona in Lendava imata pomemben potencial v čezmejnem sodelovanju. Gornja Radgona s sosednjo Radgono (A) oblikuje manjšo čezmejno urbano območje.

V naseljema **Radenci** in **Beltinci** se zagotavlja osnovno šolo, primarno zdravstveno oskrbo (zdravstvena postaja) in spodbuja gospodarsko dejavnost.

Posavska razvojna regija

Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja Posavske razvojne regije so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 9.

Preglednica 9: Mesta in druga urbana naselja v Posavski razvojni regij

IME NASELJA	STATUS MESTA
Krško	status mesta
Brežice	status mesta
Sevnica	status mesta
Radeče	status mesta
Senovo	drugo urbano naselje

Vir: ReSPRS50

Kot središče druge ravni se na območju razvojne regije razvija somestje **Brežice-Krško-Sevnica** , ki ga opredeljuje za Slovenijo pomembna lega ob evropskem (mednarodnem) prometnem koridorju, strateško pomembni energetski infrastrukturni objekti in vojaško-civilno letališče ter obmejna lega z vstopno točko in bližino aglomeracije mesta Zagreb. V somestju se z zagotavljanjem delitve in dopolnjevanja funkcij razvija storitve, oskrbne in druge dejavnosti (storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena) za oskrbo prebivalcev somestja in njegovega gravitacijskega zaledja – podeželsko obmejno območje – ter teritorialno organizacijo državne uprave. Krepita se kulturna in gospodarska vloga somestja ter spodbuja njegova konkurenčnost v čezmejnem prostoru.

V naseljema **Radeče** in **Senovo** se zagotavlja osnovno šolo, primarno zdravstveno oskrbo (zdravstvena postaja) in spodbuja gospodarsko dejavnost.

Primorsko-notranjska razvojna regija

Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja Primorsko-notranjske razvojne regije so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 10.

Preglednica 10: Mesta in druga urbana naselja v Primorsko-notranjski razvojni regij

IME NASELJA	
Postojna	status mesta
Cerknica	status mesta
Ilirska Bistrica	status mesta
Pivka	drugo urbano naselje
Rakek	drugo urbano naselje

Vir: ReSPRS50

Postojna se razvija kot središče druge ravni in zagotavlja zdravstvene, izobraževalne, upravne ter druge storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena na območju Primorsko-notranjske razvojne regije.

Ilirska Bistrica in **Cerknica** se razvijata kot središči četrte ravni. V tema središčema se zagotavlja najmanj zdravniška oskrba na primarni ravni in teritorialna organizacija državne uprave.

V naseljema **Pivka** in **Rakek** se zagotavlja osnovno šolo, primarno zdravstveno oskrbo (zdravstvena postaja) in spodbuja gospodarsko dejavnost.

Savinjska razvojna regija

Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja Savinjske razvojne regije so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 11.

Preglednica 11: Mesta in druga urbana naselja v Savinjski razvojni regiji

IME NASELJA	
Celje	status mesta
Velenje	status mesta
Žalec	status mesta
Laško	status mesta
Šentjur	status mesta
Slovenske Konjice	status mesta
Rogaška Slatina	status mesta
Šoštanj	status mesta
Mozirje	drugo urbano naselje
Polzela	drugo urbano naselje
Šempeter v Savinjski dolini	drugo urbano naselje
Vojnik	drugo urbano naselje
Zreče	drugo urbano naselje

Vir: ReSPRS50

V Savinjski razvojni regiji se **Celje** in **Velenje** razvijata kot središči druge ravni. **Celje** se razvija kot pomembno zaposlitveno, storitveno, oskrbno in kulturno središče ter je pomembno regionalno prometno vozlišče na stiku železniške povezave in avtocestnega omrežja v evropskem prometnem koridorju ter tretje razvojne osi, z izgradnjo katere se njegova prometna vloga povečuje. **Velenje** se razvija kot pomembno zaposlitveno in storitveno središče v severnem delu Savinjsko-Šaleškega širšega mestnega območja. V prihodnje je smiselno povezovanje in dopolnjevanje funkcij središč v na tem območju ob tretji razvojni osi, in sicer Celja z bližnjim Velenjem ter Žalcem, Šentjurjem in Laškim. **Žalec**, **Šentjur**, **Šmarje pri Jelšah**, **Slovenske Konjice** in **Laško** se razvijajo kot središča **četrte** ravni. V teh središčih se zagotavlja najmanj zdravniška oskrba na primarni ravni in teritorialna organizacija državne uprave.

V naseljih **Rogaška Slatina, Šoštanj, Mozirje, Polzela, Šempeter v Savinjski dolini, Vojnik** in **Zreče** se zagotavlja osnovno šolo, primarno zdravstveno oskrbo (zdravstvena postaja) in spodbuja gospodarsko dejavnost.

Zasavska razvojna regija

Naselja s statusom mesta in druga urbana naselja Zasavske razvojne regije so skladno z merili ReSPRS50 navedena v preglednici 12.

Preglednica 12: Mesta v Zasavski razvojni regiji

IME NASELJA	
Trbovlje	status mesta
Hrastnik	status mesta
Zagorje ob Savi	status mesta
Litija	status mesta

Vir: ReSPRS50

Kot središče druge ravni se na območju razvojne regije razvija somestje **Trbovlje-Zagorje ob Savi-Hrastnik**, v katerem se razvija storitve, oskrbne in druge dejavnosti (storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena) za oskrbo prebivalcev središč ter oskrbo prebivalcev v gravitacijskem zaledju.

Litija se razvija kot središče četrte ravni, kjer se zagotavlja najmanj zdravniška oskrba na primarni ravni in teritorialna organizacija državne uprave.

3.3 Usmeritve za razvoj širših mestnih območij in somestij

3.3.1 Splošne usmeritve na ravni države

Širša mestna območja so najbolj urbanizirana območja v državi in podpirajo konkurenčnost Slovenije. Praviloma obsegajo gravitacijska zaledja mestnih občin, znotraj katerih so stanovanjska območja povezana z učinkovitim javnim prometom, delovnimi mesti in storitvami splošnega pomena, grajene strukture pa integrirane v zelene sisteme razvojnih regij in mest ter drugih naselij. Širša mestna območja so območja integriranega javnega potniškega prometa z vozlišči javnega potniškega prometa v središčih. Središča so prometno povezana s svojim funkcionalnim zaledjem. Razvija se oblike trajnostne mobilnosti, ki slonijo na intermodalnosti, povezovanju tirnega in cestnega javnega potniškega prometa, kolesarjenja in osebnega motornega prometa. V primeru širitev in prenove naselij ali umeščanja večjih generatorjev prometa (npr. poslovne cone ali nakupovalna središča) se zagotavlja usklajenost gospodarskega, prometnega in prostorskega načrtovanja.

Širša mestna območja so nadgradnja policentričnega urbanega sistema z jedri urbanega razvoja, ki podpirajo konkurenčnost Slovenije. Glede na značilnosti imajo lahko širša mestna območja eno večje središče ali strnjena območja okrog večjega števila središč. Za razvoj takšnega območja se bo skrbelo z usklajenim oziroma skupnim regionalnim in prostorskim načrtovanjem; razvoj stanovanj, javnega potniškega prometa, delovnih mest, javnih storitev in servisov ter zelenih sistemov bo potekal s sodelovanjem in dogovarjanjem glede uresničevanja strategije.

Širša mestna območja so območja intenzivnega funkcionalnega povezovanja. To pomeni reševanje skupnih razvojnih izzivov z okrepljenim sodelovanjem (občin, regionalnih deležnikov in države) ter usklajenim načrtovanjem in izvajanjem razvojnih projektov. Zaradi tesne funkcionalne povezanosti zaledja s središčem oziroma središči (praviloma središče prve ali druge ravni) bodo nosilci urbanega razvoja na teh območjih mestne občine, oblikovana somestja in funkcijsko povezana urbana naselja. Zelena infrastruktura je ključni dejavnik ohranjanja krajinskih elementov, krepitve prostorske identitete, možnosti za rekreacijo v naravnem okolju, varstva okolja, narave, voda in tal – nanjo se navezujejo zeleni sistemi mest in drugih urbanih naselij. Širša mestna območja so tudi območja integriranega javnega potniškega prometa z vozlišči javnega potniškega prometa, s katerimi so središča povezana s svojim funkcionalnim zaledjem in središča med seboj. Razvija se oblike trajnostne mobilnosti, ki slonijo na večmodalnosti, povezovanju tirnega in cestnega javnega potniškega prometa, kolesarjenja in osebnega motornega prometa. Prednostno bomo razvijali železniško infrastrukturo, ostale oblike prometa pa prednostno za omogočanje prvega in zadnjega kilometra večmodalnih poti. Na širšem mestnem območju se zagotavlja usklajenost prometnega in prostorskega načrtovanja, še zlasti v primeru širitev in prenove naselij ali umeščanja večjih generatorjev prometa (kot je poslovna cona, nakupovalno središče ali bolnišnica).

Širša mestna območja na gosteje urbaniziranih območjih Posavja in Zasavja, kjer ležijo manjša, vendar medsebojno funkcionalno povezana in dopolnjujoča se središča policentričnega urbanega sistema, vključujejo območja medsebojno funkcijsko povezanih občin z vsaj 30.000 prebivalci. Znotraj teh območij se v regionalnem prostorskem planu načrtujejo usklajeni razvoj stanovanj, javnega potniškega prometa, delovnih mest, družbene infrastrukture, zagotavljanje storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena ter zelenih sistemov. Primerna dostopnost storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena se znotraj teh širših mestnih območij zagotavlja zlasti s sodelovanjem in dogovarjanjem lokalnih skupnosti.

Glede na lego in navezave na mednarodne koridorje ima širše mestno območje nacionalno, čezmejno ali mednarodno vlogo. V skladu s strategijo so opredeljena naslednja širša mestna območja nacionalnega pomena, ki imajo tudi funkcijo širšega mestnega območja regionalnega pomena: osrednjeslovensko širše mestno območje, podravsko širše mestno območje in širše mestno območje slovenske Istre. V skladu s strategijo so opredeljena naslednja širša mestna območja regionalnega pomena: savinjsko-šaleško širše mestno območje, dolenjsko-belokranjsko širše mestno območje, gorenjsko širše mestno območje, pomursko širše mestno območje, goriško širše mestno območje, koroško širše mestno območje, posavsko širše mestno območje in zasavsko širše mestno območje.

Somestje je skupina medsebojno funkcionalno povezanih mest in/ali drugih naselij, v katerih se dejavnosti razporejajo po načelu dopolnjevanja funkcij. Z medsebojnim povezovanjem in razmeščanjem funkcij, naselja krepijo svoje vloge v urbanem sistemu. Somestja se v smislu zagotavljanja storitev splošnega pomena obravnavajo kot eno središče. Z razvojem somestij se krepi povezanost in sodelovanje vključenih središč.

V somestjih se enako kot na ravni naselij z večjo gostoto poselitve in širših mestnih območij usklajeno in sočasno načrtuje prometni in urbanistični ter prostorski razvoj. Načrtno se razvija tudi učinkovito energetsko oskrbo. V zaledju somestij se kmetijstvo usmerja v podporo oskrbi prebivalstva s kakovostno in lokalno pridelano hrano, podeželska naselja pa se poveže v sistem javnega potniškega prometa in trajnostne mobilnosti.

Kot središče druge ravni se upoštevajo funkcijsko povezana in dopolnjujoča se središča, somestja v posavskem (Brežice-Krško-Sevnica) in zasavskem (Hrastnik-Trbovlje-Zagorje ob Savi) širšem mestnem območju.

3.3.2 Usmeritve za razvojne regije (12)

Gorenjska razvojna regija

Gorenjsko širše mestno območje se oblikuje v sodelovanju Kranja, Škofje Loke ter središč in urbanih naselij Zgornje Gorenjske – Jesenice, Radovljica in Tržič. Na območje Gorenjske razvojne regije hkrati sega **osrednjeslovensko širše mestno območje**, ki ima vlogo osrednje državne vstopne točke na presečišču EU prometnih koridorjev (slika 1).

Pri obravnavi koncepta prostorskega razvoja v obeh razvojnih regijah se vzpostavi medsebojno sodelovanje – skupna obravnava vprašanja razvoja Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana ter prometne (železniške in cestne) infrastrukture na ljubljanskem prometnem vozlišču.

Slika 1: Gorenjsko širše mestno območje

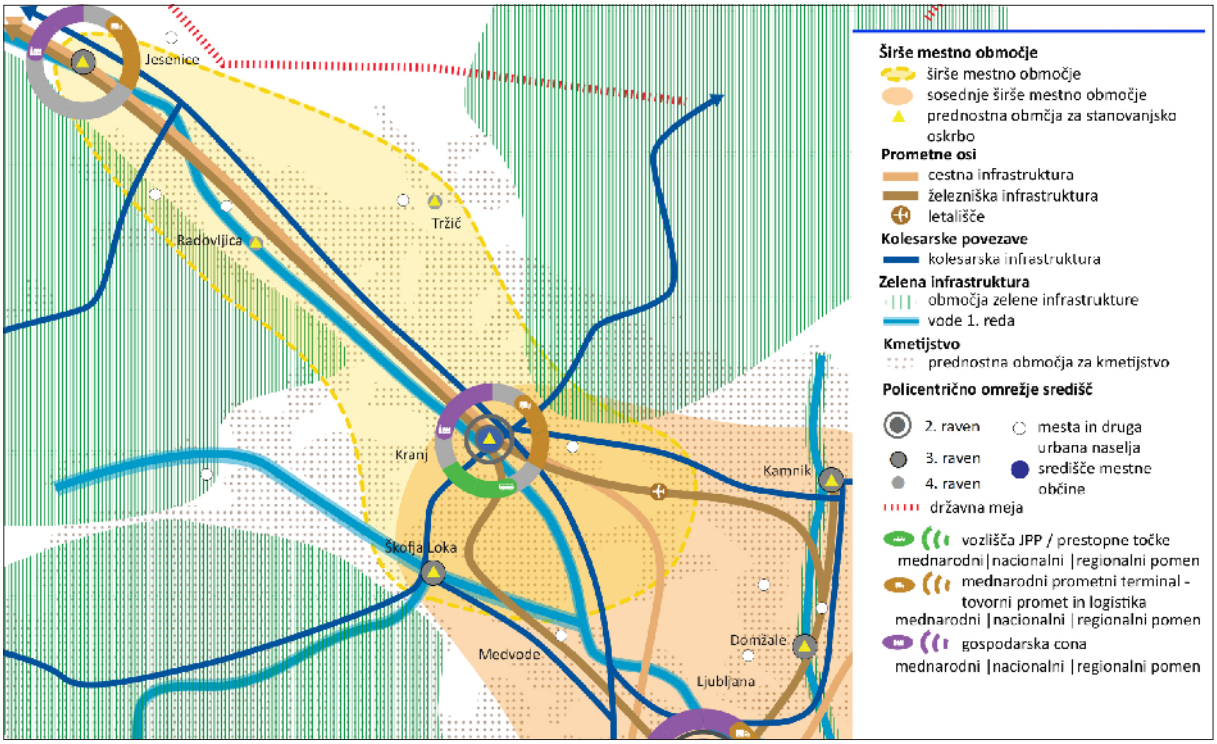

Vir podatkov: Strokovne podlage, 2017, Vode 1. reda, DRSV; Strateška območja za kmetijstvo, MKGP, 2020; Državne kolesarske povezave, 2018

Goriška razvojna regija

Goriško širše mestno območje, katerega središče je Nova Gorica s stičnima naseljema Šempetrom pri Novi Gorici in Vrtojbo, kot gosto poseljeno urbanizirano območje ter s sorodno več-funkcijsko gospodarsko usmerjenostjo na obeh straneh meje predstavlja simetrično in učinkovito čezmejno območje in vstopno točko. Podpira se razvoj in povezovanje funkcij javnega pomena, krepitev infrastrukturnih povezav (tovornega in potniškega prometa) in storitev javnega potniškega prometa v čezmejnem sodelovanju z Gorico ter na območju spodnje Vipavske doline in z Ajdovščino kot središčem **četrte** ravni za dopolnjevanje in krepitev funkcij celotnega širšega čezmejnega urbanega območja Nova Gorica-Gorica (I).

Kot gosto poseljeno območje s sorodno večfunkcijsko gospodarsko usmerjenostjo na obeh straneh meje bo to simetrično in učinkovito čezmejno urbano območje. Posebna pozornost bo namenjena sodelovanju s slovensko manjšino v goriški pokrajini pri razreševanju skupnih vprašanj prostorskega razvoja v čezmejnem prostoru.

Slika 2: Goriško širše mestno območje

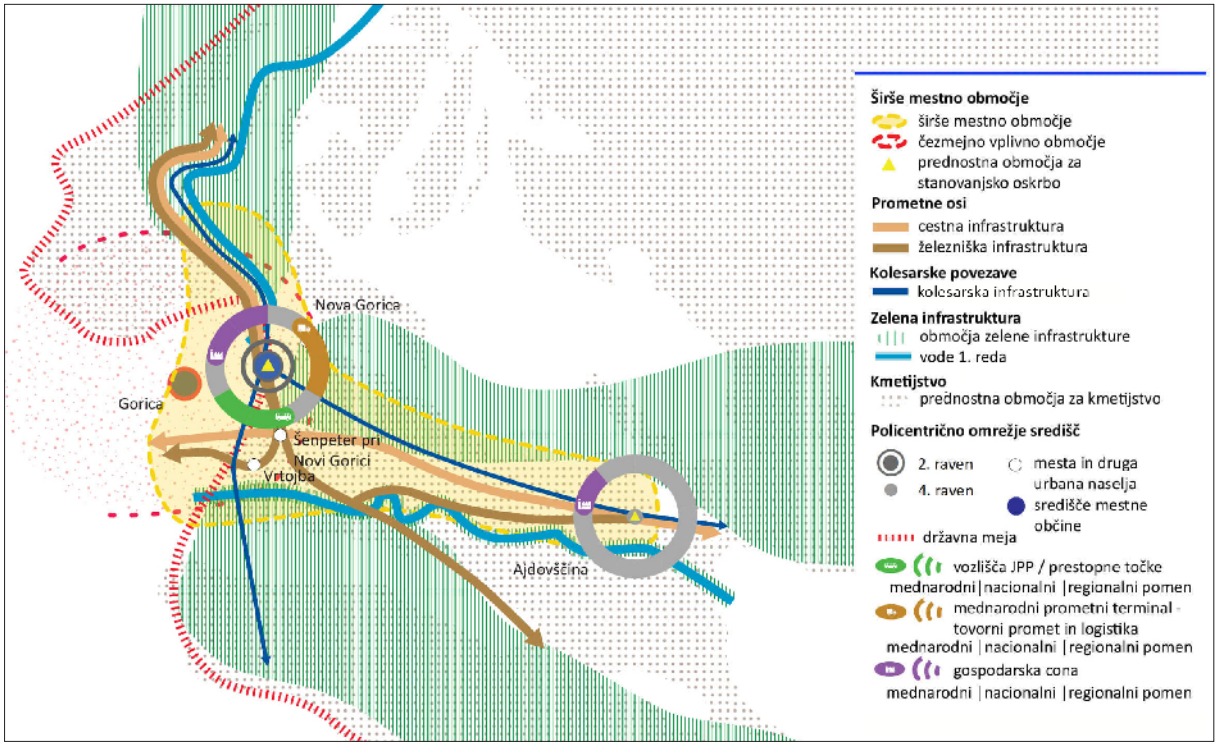

Vir podatkov: Strokovne podlage, 2017, Vode 1. reda, DRSV; Strateška območja za kmetijstvo, MKGP, 2020; Državne kolesarske povezave, 2018

Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija

Novo mesto v sodelovanjem s Trebnjem (četrta raven) in belokranjskima središčema Črnomelj (tretja raven) in Metlika (četrta raven) oblikuje **dolenjsko-belokranjsko širše mestno območje.** Znotraj tega območja se vzpostavlja regionalni trg delovne sile, ki krepi konkurenčnost tudi v čezmejnem prostoru. Za krepitev notranje povezanosti širšega mestnega območja se izboljša prometno povezanost Bele krajine z dograditvijo cestne in modernizacijo železniške infrastrukture.

Slika 3: Dolenjsko-belokranjsko širše mestno območje

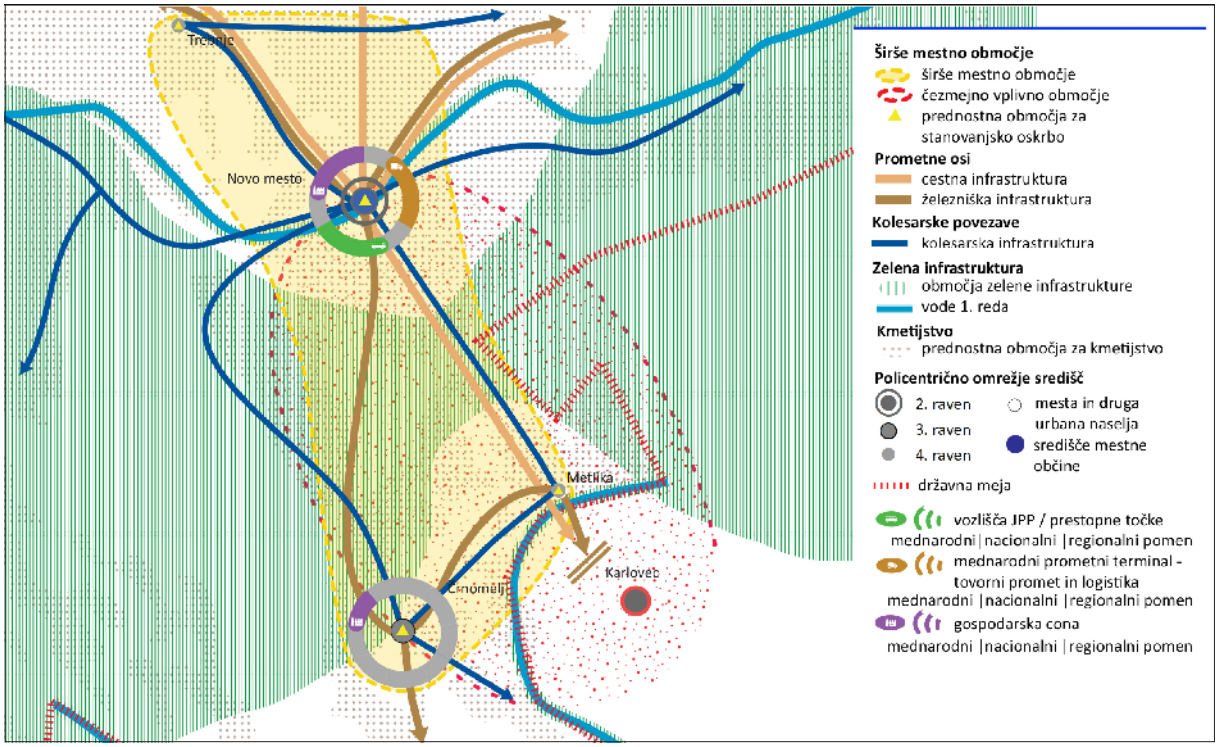

Vir podatkov: Strokovne podlage, 2017, Vode 1. reda, DRSV; Strateška območja za kmetijstvo, MKGP, 2020; Državne kolesarske povezave, 2018

Koroška razvojna regija

Koroško širše mestno območje tvorijo Slovenj Gradec, Dravograd in Ravne na Koroškem s stičnim naseljem Prevaljami s poudarjeno vlogo industrije kot glavno dosedanjo paradigmo razvoja. Središča Koroškega širšega mestnega območja se razvijajo na podlagi delitve funkcij javnega pomena. Zagotovi se primerna infrastrukturna povezava z osrednjeslovenskim prostorom z izgradnjo prometnih infrastrukturnih povezav s središčema druge ravni (Celje in Velenje kot središči v Savinjski razvojni regiji) in okrepitvijo elektroenergetskih povezav. Krepi se upravno, zdravstveno, kulturno in izobraževalno vlogo Slovenj Gradca ter gospodarsko vlogo središč širšega mestnega območja in spodbuja njihovo konkurenčnost v čezmejnem prostoru. Proti jugu se koroško širše mestno območje funkcionalno povezuje z Velenjem kot središčem v Savinjski razvojni regiji.

Slika 4: Koroško širše mestno območje

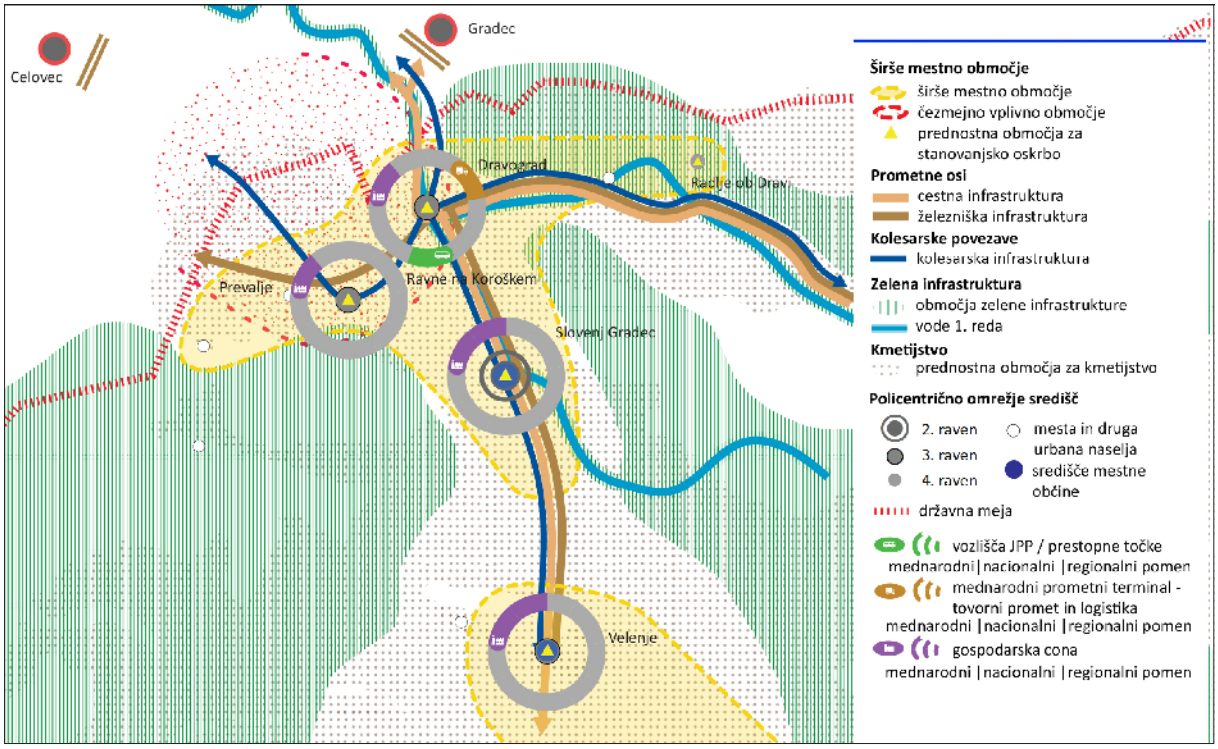

Vir podatkov: Strokovne podlage, 2017, Vode 1. reda, DRSV; Strateška območja za kmetijstvo, MKGP, 2020; Državne kolesarske povezave, 2018

Obalno-kraška razvojna regija

Koper skupaj z mestoma Izolo in Piran ter kraškim zaledjem tvori **širše mestno območje Slovenske Istre**, ki se na čezmejni ravni povezuje s sosednjimi regijami Italije in Hrvaške. Svojo konkurenčnost razvija na področju logistike in turizma ter daje večji poudarek razvoju izvozno usmerjenih dejavnosti, ki se intenzivneje razvijajo ob boku pristaniške dejavnosti.

Slika 5: Širše mestno območje Slovenske Istre

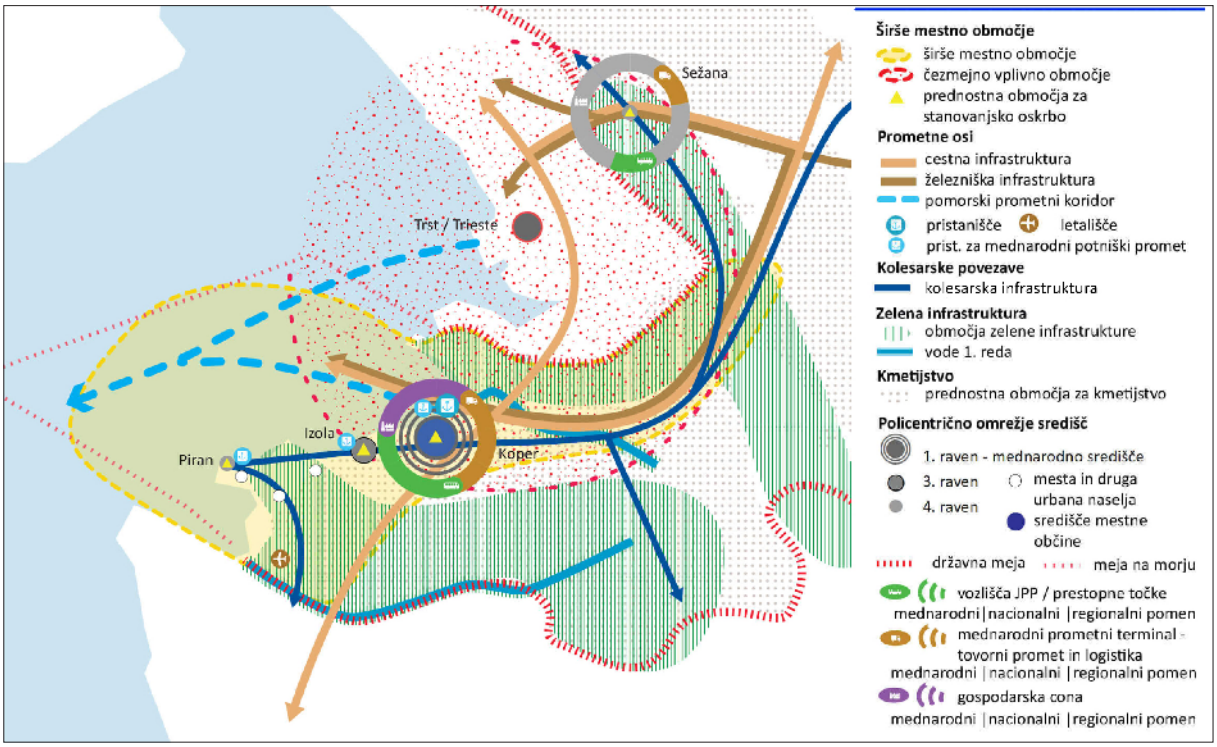

Vir podatkov: Strokovne podlage, 2017, Vode 1. reda, DRSV; Strateška območja za kmetijstvo, MKGP, 2020; Državne kolesarske povezave, 2018

Osrednjeslovenska razvojna regija

Ljubljana v sodelovanju z Domžalami, Kamnikom, Kranjem in Škofjo Loko oblikuje **osrednjeslovensko širše mestno območje**, ki deluje tudi kot osrednja vstopna točka na presečišču transportnih koridorjev EU. To širše mestno območje vključuje še središča Logatec, Vrhnika in Grosuplje.

Ker osrednjeslovensko širše mestno območje sega prek meja Osrednjeslovenske razvojne regije v Gorenjsko razvojno regijo, se pri obravnavi koncepta prostorskega razvoja v obeh razvojnih regijah vzpostavi medsebojno sodelovanje – skupna obravnava vprašanja razvoja Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana ter prometne (železniške in cestne) infrastrukture na ljubljanskem prometnem vozlišču.

Slika 6: Osrednjeslovensko širše mestno območje

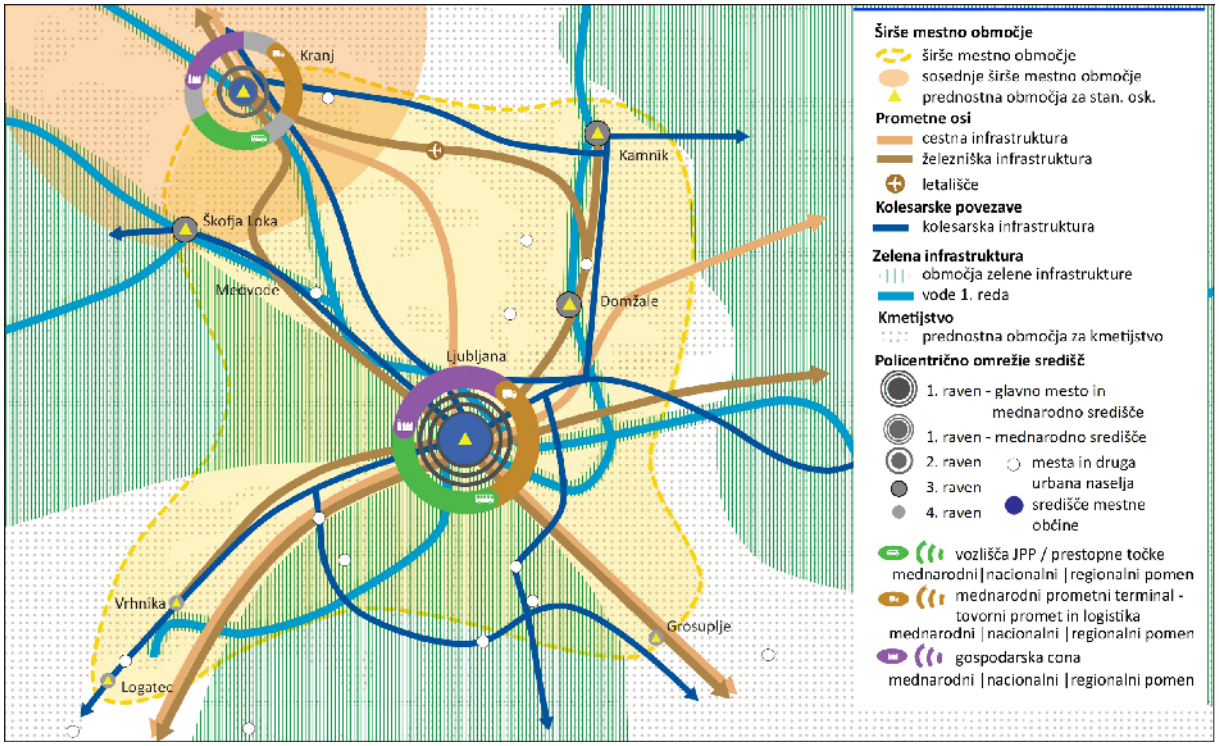

Vir podatkov: Strokovne podlage, 2017; Vode 1. reda, DRSV; Strateška območja za kmetijstvo, MKGP, 2020; Državne kolesarske povezave, 2018

Podravska razvojna regija

Maribor v sodelovanju s Ptujem, Slovensko Bistrico, Slovenskimi Konjicami, Rušami in Lenartom v Slov. goricah oblikuje poselitveno in gospodarsko močno **podravsko širše mestno območje**, ki uspešno uravnoteži vpliv ter koristi gospodarske sinergije s čezmejnima urbanima območjema Gradca (A) in zagrebške aglomeracije (HR).

Ker podravsko širše mestno območje s Slovenskimi Konjicami sega prek meja Podravske razvojne regije v Savinjsko razvojno regijo, se pri obravnavi koncepta prostorskega razvoja v obeh razvojnih regijah vzpostavi medsebojno sodelovanje na področjih javnega potniškega in tovornega prometa, storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena ter zelenega sistema regij.

Slika 7: Podravsko širše mestno območje

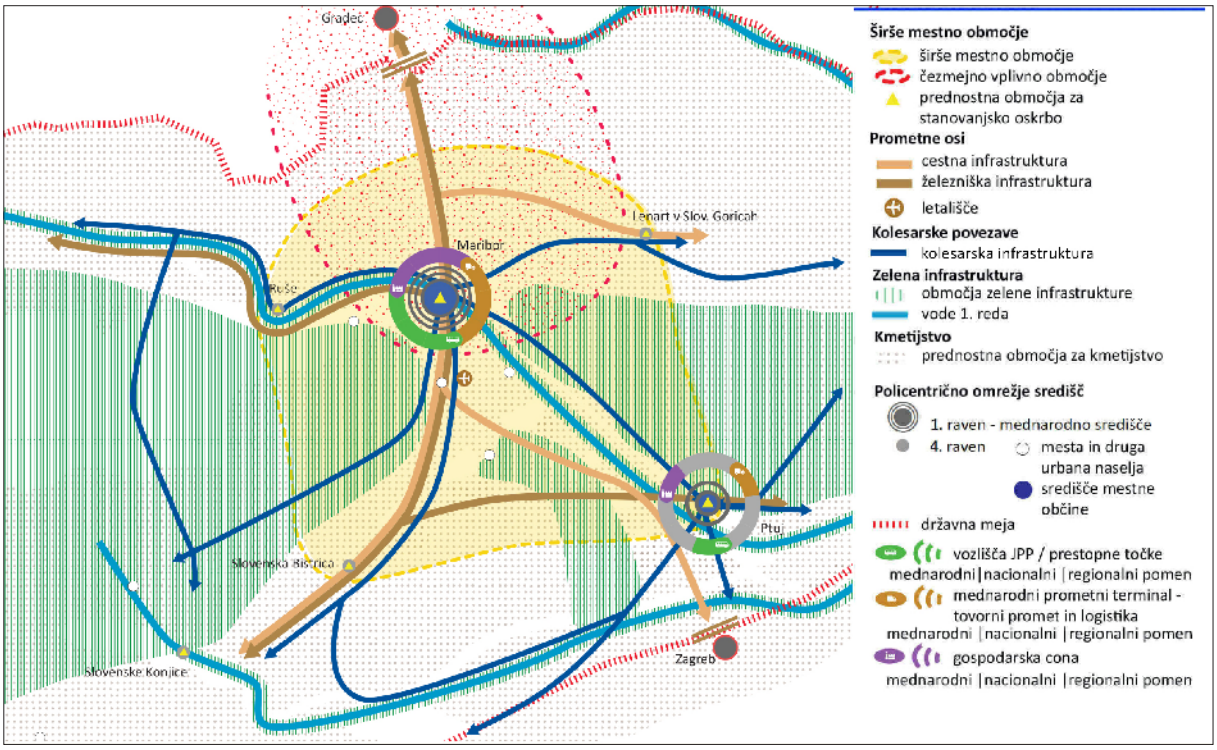

Vir podatkov: Strokovne podlage, 2017, Vode 1. reda, DRSV; Strateška območja za kmetijstvo, MKGP, 2020; Državne kolesarske povezave, 2018

Pomurska razvojna regija

Murska Sobota skupaj z urbanimi središči Lendava, Gornja Radgona in Ljutomer tvori funkcionalno povezano **pomursko širše mestno območje**. To območje ima velik potencial za rabo geotermalne energije in drugih obnovljivih virov energije, tako v kmetijstvu, kot pri razvoju turizma in drugih dejavnosti. Glede na siceršnje ugodne naravne danosti tega območja ima velike zmogljivosti za razvoj konkurenčnega kmetijstva, pri katerem se upošteva načela trajnostnega razvoja. Spodbuja naj se razvoj turističnih dejavnosti v povezavi s termalnimi vodami, naravno ohranjenimi območji ob reki Muri in na Goričkem ter turizem povezan s kmetijsko in vinogradniško tradicijo območja. Krepijo se funkcionalne povezave med obmejnimi urbanimi središči, spodbuja se sodelovanju s slovensko manjšino v Porabju pri razreševanju skupnih vprašanj prostorskega razvoja v čezmejnem prostoru.

Slika 8: Pomursko širše mestno območje

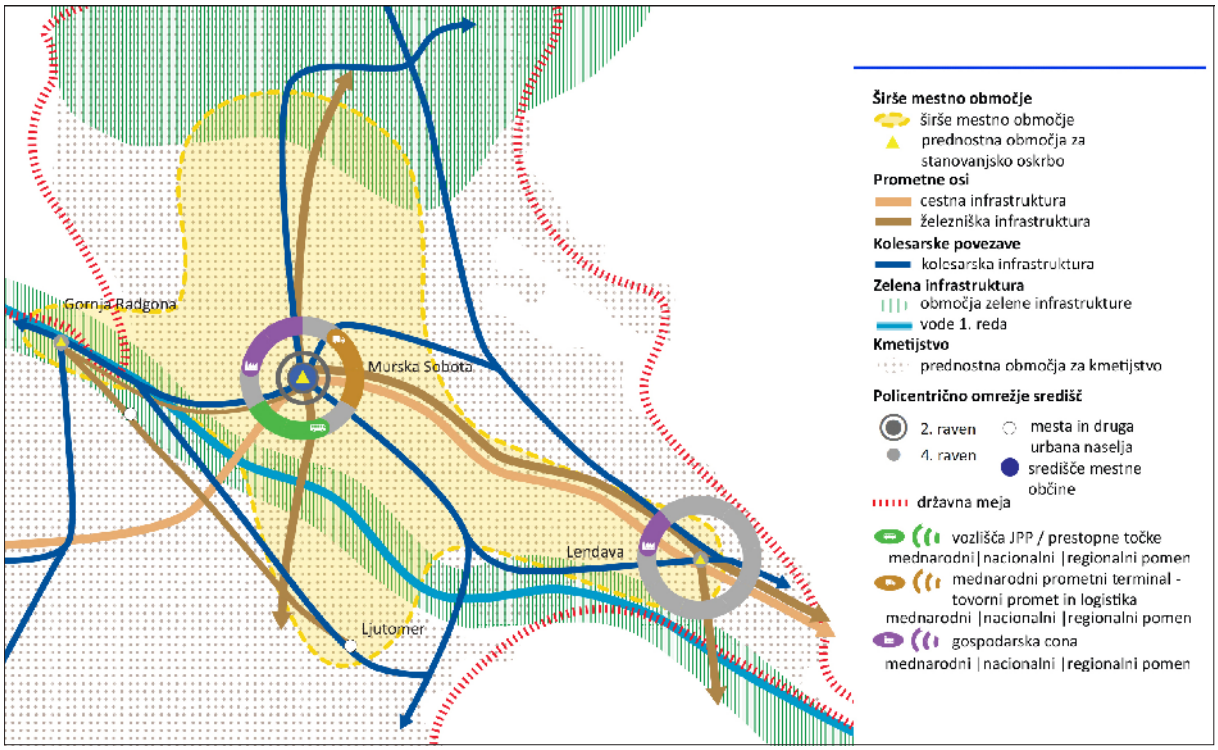

Vir podatkov: Strokovne podlage, 2017, Vode 1. reda, DRSV; Strateška območja za kmetijstvo, MKGP, 2020; Državne kolesarske povezave, 2018

Posavska razvojna regija

Posavsko širše mestno območje se razvija v medsebojnem sodelovanju urbanih središč somestja Brežice, Krško in Sevnica. Območje se krepi kot regionalno pomembno prometno vozlišče in gospodarsko (energetsko) območje. Z lego v obmejnem prostoru ima somestje pomembno povezovalno vlogo med Osrednjeslovensko razvojno regijo in sosednjim Novim mestom ter čezmejnim Zagrebom (HR), bližina milijonske zagrebške aglomeracije pa predstavlja potencial za širše čezmejno sodelovanje in povezovanje. Znotraj širšega mestnega območja se v razvojnih dokumentih na regionalni ravni usklajeno in sočasno načrtuje prometni in urbanistični ter prostorski razvoj. Na podeželskih območjih znotraj širšega mestnega območja in v njegovem zaledju se kmetijstvo usmerja v podporo oskrbi prebivalstva s kakovostno in lokalno pridelano hrano Podeželska naselja se poveže v sistem javnega potniškega prometa in trajnostne mobilnosti v posavski razvojni regiji ter prek intermodalnih vozlišč s središči sosednjih razvojnih regij in v čezmejnem prostoru.

Slika 9: Posavsko širše mestno območje

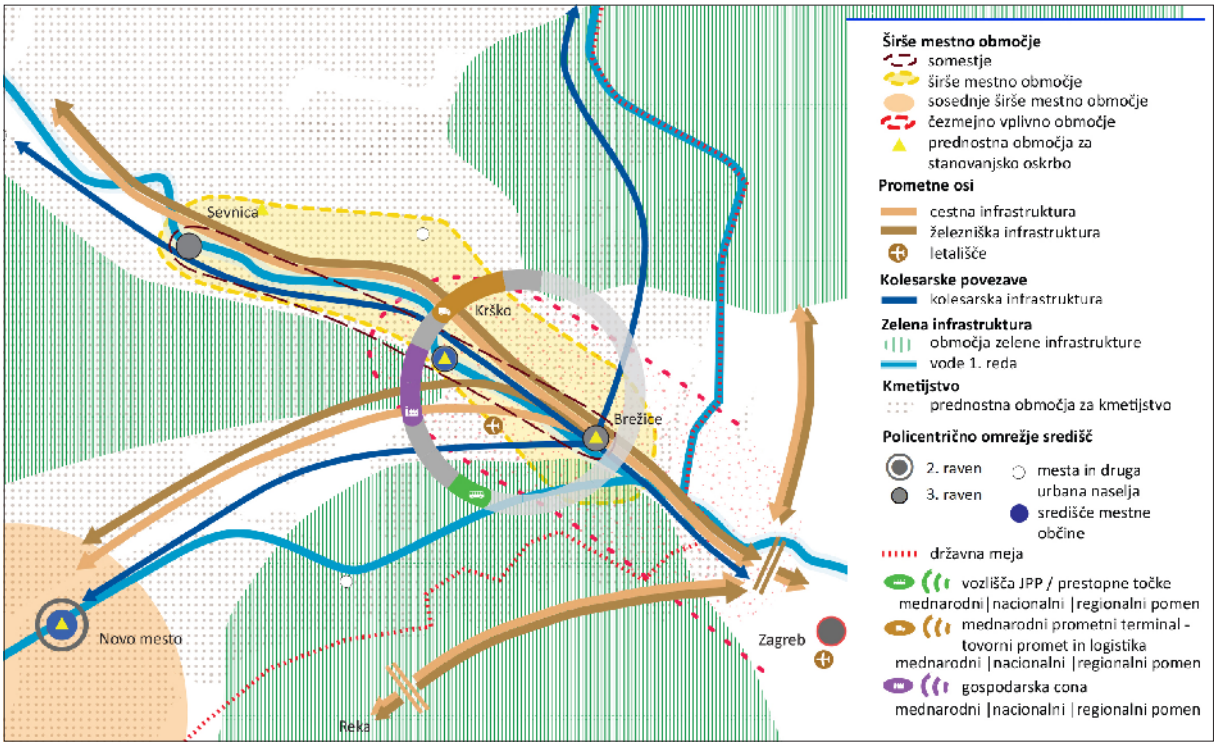

Vir podatkov: Strokovne podlage, 2017, Vode 1. reda, DRSV; Strateška območja za kmetijstvo, MKGP, 2020; Državne kolesarske povezave, 2018

Savinjska razvojna regija

Celje z bližnjim Velenjem, Žalcem, Šentjurjem in Laškim prek povezovanja in dopolnjevanja funkcij ob tretji razvojni osi tvori **savinjsko-šaleško širše mestno območje**. V šaleški dolini bo posebna pozornost namenjena zeleni preobrazbi in prestrukturiranju območja ob opuščanju izkoriščanje lignita.

Slika 10: Savinjsko-šaleško širše mestno območje

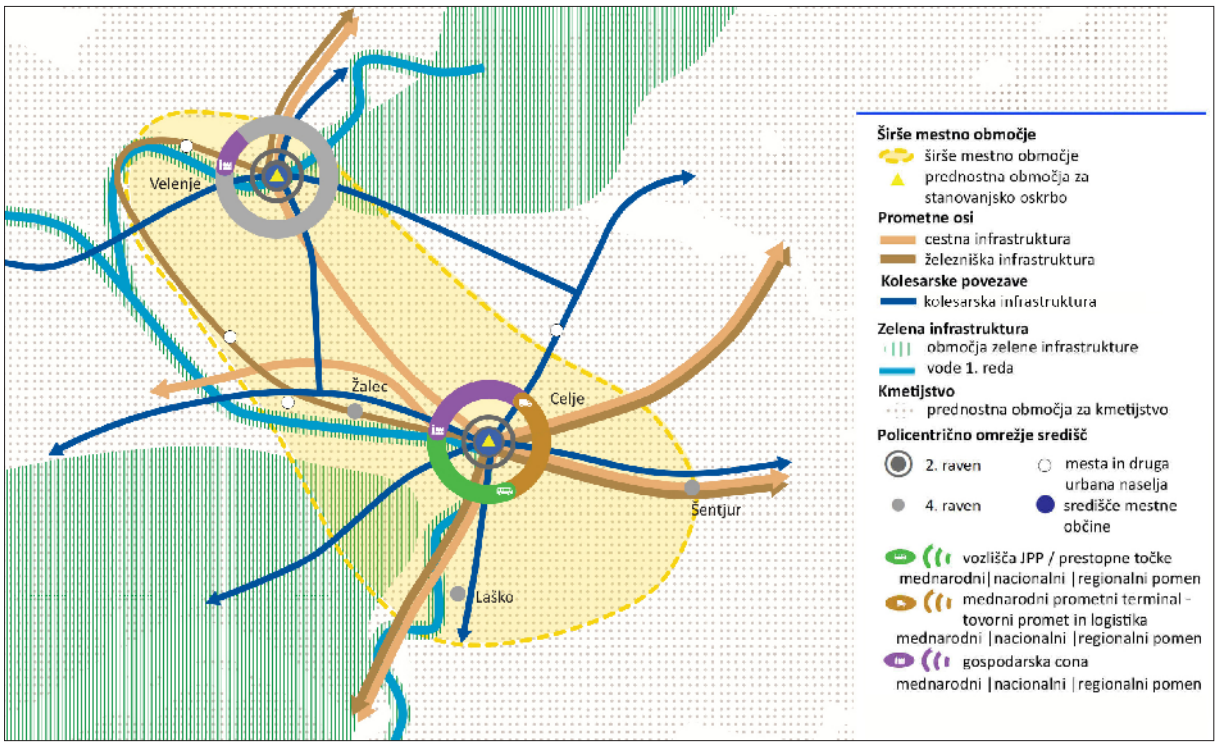

Vir podatkov: Strokovne podlage, 2017, Vode 1. reda, DRSV; Strateška območja za kmetijstvo, MKGP, 2020; Državne kolesarske povezave, 2018

Zasavska razvojna regija

Zasavsko širše mestno območje se razvija na podlagi delitve funkcij javnega pomena med urbanimi središči somestja Hrastnik, Zagorje ob Savi in Trbovlje s porazdelitvijo in dopolnjevanjem upravnih, zdravstvenih, izobraževalnih in športnih funkcij med središči v Zasavski razvojni regiji. Znotraj somestja Trbovlje-Zagorje ob Savi-Hrastnik se v razvojnih dokumentih na regionalni ravni usklajeno in sočasno načrtuje prometni in urbanistični ter prostorski razvoj, v zaledju somestja pa se kmetijstvo usmerja v podporo oskrbi prebivalstva s kakovostno in lokalno pridelano hrano, medtem ko se podeželska naselja poveže v sistem javnega potniškega prometa in trajnostne mobilnosti. Znotraj somestja se načrtno razvija tudi učinkovito energetsko oskrbo. S prenovo razvrednotenih območij se izboljša bivanjsko okolje in okrepi prostorsko prepoznavnost v sozvočju z obstoječimi kakovostmi prostora.

3.4 Usmeritve za razvoj družbene infrastrukture

3.4.1 Splošne usmeritve na ravni države

Družbena javna infrastruktura so prostorske ureditve ali objekti za dejavnosti vzgoje, izobraževanja in znanosti, športa in rekreacije, zdravstva, socialnega varstva, kulture, javne uprave in verske dejavnosti. Poleg regulatorne funkcije opravlja javna uprava tudi pospeševalne in storitvene funkcije, s katerimi se zagotavlja družbene dobrine, ki jih trg praviloma ne zagotavlja ali jih ne zagotavlja v zadostni meri.

Upoštevajoč analizo stanja družbene infrastrukture in demografsko dinamiko prebivalstva oziroma njegovih starostnih podskupin se v razvojnih dokumentih na regionalni ravni predvidi razvoj posamičnih vrst družbene infrastrukture. Prostorske potrebe za zagotavljanje družbene infrastrukture se preverja povezljivo z usmeritvami za razvoj urbanih in drugih naselij. Razvojni dokumenti na regionalni ravni naj naslovijo prostorske potrebe za opravljanje storitev splošnega pomena oziroma za družbeno infrastrukturo ter racionalno krajevno razmestitev oziroma umestitev predvidenih prostorskih ureditev oziroma objektov družbene infrastrukture, ki bo poleg zanimanj občin v razvojni regiji upoštevala primerno dostopnost in racionalnost sistema za celotno razvojno regijo in v povezavi s sosednjimi razvojnimi regijami. Pred poseganjem na nove površine se tudi pri zagotavljanju družbene infrastrukture daje prednost prenovi in reaktivaciji opuščenih in neizkoriščenih stavb in zemljišč v naseljih. Prebivalcem drugih naselij je treba zagotoviti dobro dostopnost z javnim potniškim prometom do centralnih dejavnosti. Pri nadaljnjem razvoju naselij je treba zagotavljati povezovanje in dopolnjevanje družbene in storitvene infrastrukture ter predvsem dostopnost, bližino, cenovna dostopnost in kakovost javnih storitev za različne uporabnike – za prebivalce in gospodarstvo. Skladno s tem se v razvojnih dokumentih na regionalni ravni smiselno upoštevajo tudi usmeritve za razvoj prednostnih območij za stanovanjsko oskrbo (ReSPRS50, poglavje 5.1.2).

V naseljih se glede na število prebivalstva zagotavlja ustrezna infrastruktura za opravljanje storitev splošnega pomena na področju osnovnega šolstva, predšolskega varstva, primarne zdravstvene oskrbe, kulturnih dejavnosti, raznoliko ponudbo oblik bivanja in oskrbe za starejše, športne objekte in igrišča ter objekte in ureditve za izvajanje upravnih funkcij.

3.4.2 Usmeritve za razvojne regije (12)

Gorenjska razvojna regija

Gorenjska razvojna regija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

Kranj je gospodarsko in kulturno središče Gorenjske razvojne regije z razvejano družbeno infrastrukturo na regionalni in lokalni ravni. Na področju družbene infrastrukture se v Kranju kot središču druge ravni vlaga v vzgojno izobraževalno dejavnost na vseh ravneh, sekundarno in terciarno zdravstveno dejavnost ter druge javne izobraževalne, kulturne, športne in upravne storitvene službe.

Skladno s policentričnim urbanim sistemom se poleg Kranja družbena infrastruktura za opravljanje funkcij naselij višje ravni krepi tudi v naseljema, ki opravljata vlogo tretje ravni – Škofja Loka in Jesenice. V tema naseljema se zagotavlja družbena infrastruktura predvsem za terciarno in sekundarno raven zdravstvene oskrbe, visokošolsko izobraževanje in raziskave, sodne in upravne institucije, specializirano socialno varstvo. K problematiki povečevanja bolnišničnih kapacitet v Gorenjski razvojni regiji je treba pristopiti na regionalni ravni v medsebojnem dogovoru med občinami ter z upoštevanjem prisotnosti ter prihodnjega razvoja dejavnosti, povezanih z bolnišnično dejavnostjo (npr. medicinsko šolo in druge, s tem povezane storitve).

V Radovljici in Tržiču kot naseljema četrte ravni se zagotavljajo najmanj zdravstveni dom in teritorialno organizacijo (decentralizirane) državne uprave.

V gorskih in obmejnih območjih Gorenjske razvojne regije se teži k razvoju inovativnih in prilagojenih rešitev in ukrepov, ki prebivalcem omogočajo boljšo dostopnost javnih in drugih storitev, zlasti na področju osnovnih vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih in lokalnih javnoupravnih funkcij. Temu sledi načrtovanje družbene infrastrukture lokalnega pomena, ki prispeva k blaženju izseljevanja iz ogroženih in odmirajočih odmaknjenih območij. To še posebej velja za Žiri, ki zaradi svoje oddaljenosti od središč višje ravni spadajo med druga naselja, pomembna za Gorenjsko razvojno regijo.

Goriška razvojna regija

Goriška razvojna regija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

Nova Gorica je gospodarsko in kulturno središče Goriške razvojne regije z razvejano družbeno infrastrukturo. V Novo Gorici kot središču druge ravni se zagotavlja družbena infrastruktura za izobraževalno in vzgojno varstveno dejavnost na vseh ravneh, sekundarno in terciarno zdravstveno oskrbo ter druge kulturne, izobraževalne, športne, upravne in storitvene dejavnosti.

Poleg Nove Gorice se skladno s policentričnim urbanim sistemom družbena infrastruktura za opravljanje funkcij naselij višje ravni krepi tudi v naseljih, ki opravljajo vlogo tretje in četrte ravni, kot so Tolmin, Idrija in Ajdovščina. V teh naseljih se zagotavlja družbena infrastruktura predvsem za primarno in sekundarno raven zdravstvene oskrbe, visokošolsko izobraževanje, sodne institucije ter teritorialne organizacije (decentralizirane) državne uprave, specializirano socialno varstvo ter javne raziskovalne institucije.

Za Goriško razvojno regijo je značilno zmanjševanje števila prebivalcev na odročnih hribovskih območjih in priseljevanje v večja dolinska naselja. Teži se k razvoju inovativnih in prilagojenih rešitev in ukrepov, ki prebivalcem omogočajo boljšo dostopnost javnih in drugih storitev, zlasti na področju osnovnih vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih in lokalnih javnoupravnih funkcij. Temu sledi načrtovanje družbene infrastrukture lokalnega pomena, kar prispeva k blaženju izseljevanja iz odmaknjenih gorskih in obmejnih območij. To še posebej velja za Bovec, ki zaradi svoje oddaljenosti od središč višje ravni predstavlja drugo naselje, pomembna za Goriško razvojno regijo.

Goriška razvojna regija je obmejno območje, zato bo posebna skrb namenjena čezmejnemu sodelovanju pri izvajanja javnih storitev in usklajevanju prostorskega in urbanega razvoja oz. pri vseh dejavnostih, kjer obstaja skupno zanimanje na obeh straneh meje. Kot primerno orodje za spodbujanje in uresničevanje čezmejnega sodelovanja se podpira nadaljnji razvoj evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EGTC/EZTS GO), v katerem sodelujejo Gorica (I), Nova gorica, Šempeter pri Gorici in Vrtojba.

Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija

Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

Novo mesto je gospodarsko in kulturno središče dolenjsko-belokranjskega širšega mestnega območja z razvejano družbeno infrastrukturo. Družbena infrastruktura naj podpira razvoj vzgojno izobraževalne dejavnosti na vseh ravneh, bolnišnično oziroma zdravstveno dejavnost ter druge javne kulturne, izobraževalne, socialno varstvene, športne, upravne in storitvene službe pomembne za razvojno regijo.

V Kočevju in Črnomlju kot središčema tretje ravni se zagotavlja družbena infrastruktura predvsem za terciarno in sekundarno raven zdravstvene oskrbe, raziskave, sodne in upravne institucije ter specializirano socialno varstvo. V Metliki, Trebnjem in Ribnici kot središčih **četrte** ravni se zagotavljajo najmanj zdravstveni dom ter teritorialne organizacije (decentralizirane) državne uprave.

Za ohranjanje prebivalstva na odmaknjenih obmejnih območjih razvojne regije Jugovzhodne Slovenije se teži k razvoju inovativnih in prilagojenih rešitev in ukrepov, ki prebivalcem omogočajo boljšo dostopnost javnih in drugih storitev, zlasti na področju osnovnih vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih in lokalnih javnoupravnih funkcij. Temu sledi načrtovanje družbene infrastrukture lokalnega pomena, ki prispeva k blaženju izseljevanja iz ogroženih in odmirajočih odročnih območij.

Koroška razvojna regija

Koroška razvojna regija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

Slovenj Gradec kot središče druge ravni predstavlja storitveno, upravno in kulturno središče razvojne regije in koroškega širšega mestnega območja, kjer se razvija družbena infrastruktura za vzgojno-izobraževalno dejavnost na vseh ravneh, bolnišnično oziroma zdravstveno dejavnost ter druge javne kulturne, izobraževalne, športne, upravne in storitvene službe s poudarkom na družbeni infrastrukturi regionalnega pomena.

Poleg Slovenj Gradca se skladno s policentričnim urbanim sistemom družbena infrastruktura za opravljanje funkcij višje ravni krepi tudi v Dravogradu in Ravnah na Koroškem (s prevaljami) kot središčema tretje ravni. V tema naseljema se zagotavlja družbena infrastruktura predvsem za terciarno in sekundarno raven zdravstvene oskrbe, visokošolsko izobraževanje, sodne in upravne institucije in specializirano socialno varstvo. V Radljah ob Dravi (**četrta** raven) se zagotavljajo najmanj zdravstveni dom in teritorialne organizacije (decentralizirane) državne uprave.

Za Koroško razvojno regijo je značilno zmanjševanje števila prebivalcev na odročnih hribovskih območij. Teži se k razvoju inovativnih in prilagojenih rešitev ter ukrepov, ki prebivalcem omogočajo boljšo dostopnost javnih in drugih storitev, zlasti na področju osnovnih vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih, lokalnih javno-upravnih in finančnih storitev. Temu sledi načrtovanje družbene infrastrukture lokalnega pomena, ki prispeva k blaženju izseljevanja iz odročnih gorskih in obmejnih območij.

Koroška razvojna regija je obmejno območje, zato naj se posebna skrb nameni čezmejnemu sodelovanju v okviru izvajanja javnih storitev, kjer obstaja skupno zanimanje na obeh straneh meje.

Obalno-kraška razvojna regija

Obalno-kraška razvojna regija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

Koper kot središče prve ravni v širšem mestnem območju slovenske Istre ima razvejan sistem družbene infrastrukture na lokalni, regionalni in državni ravni. V Kopru se zagotavlja družbena infrastruktura za delovanje nekaterih institucij najvišje ravni, za bančništvo, univerzo, kulturne ustanove, znanstvene in raziskovalne institucije, ustanove za varstvo in oskrbo ranljivih skupin prebivalstva, verska središča različnih veroizpovedi ter različne športne panoge, za mestne (lokalne) in regionalne institucije, prizadeva pa se tudi za pritegnitev drugih institucij mednarodnega pomena.

V povezavi s Koprom se v Izoli (z Jagodjem) kot središču tretje ravni zagotavlja družbena infrastruktura predvsem za terciarno in sekundarno raven zdravstvene oskrbe, visokošolsko izobraževanje, sodne in upravne institucije, specializirano socialno varstvo ter javne raziskovalne institucije.

V Piranu (s Portorožem in Lucijo) in Sežani kot središčema četrte ravni se zagotavljajo najmanj zdravstveni dom in izpostave uradov državne uprave.

Osrednjeslovenska razvojna regija

Osrednjeslovenska razvojna regija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

Ljubljana je središče prve ravni in glavno mesto države, kjer je sedež Vlade Republike Slovenije kot najvišjega organa državne uprave z ministrstvi ter posameznimi organi v sestavi ministrstev. Ljubljana ima razvejan sistem družbene infrastrukture na državni in lokalni ravni, saj zagotavlja družbeno infrastrukturo za vse osrednje državne institucije najvišje ravni – poleg državne uprave še za diplomacijo, bančništvo, univerzo, kulturne ustanove, klinični center, znanstvene in raziskovalne institucije, ustanove za varstvo in oskrbo ranljivejših skupin prebivalstva, verska središča različnih veroizpovedi ter različne športne panoge, za mestne (lokalne) in regionalne institucije, prizadeva pa si tudi za pritegnitev EU in drugih mednarodnih institucij.

Poleg Ljubljane se družbena infrastruktura za opravljanje funkcij višje ravni krepi tudi v naseljema, ki opravljata vlogo središč tretje ravni (Domžale in Kamnik), kar obsega terciarno in sekundarno raven zdravstvene oskrbe, visokošolsko izobraževanje, sodne in upravne institucije, specializirano socialno varstvo in javne raziskovalne institucije.

V središčih četrte ravni (Vrhnika, Logatec in Grosuplje) se zagotavljajo najmanj zdravstveni dom in teritorialne organizacije (decentralizirane) državne uprave.

Podravska razvojna regija

Podravska razvojna regija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

Maribor je središče prve ravni in drugo največje mesto države ter opravlja vlogo središča mednarodnega pomena, ki se povezuje z mesti v sosednjih regijah Avstrije, Hrvaške in Madžarske. Je nadpovprečno razvit. Ima razvejan sistem družbene infrastrukture na državni in lokalni ravni, saj zagotavlja družbeno infrastrukturo za nekatere državne institucije najvišje ravni – poleg državne uprave še za bančništvo, univerzo, kulturne ustanove, klinični center, znanstvene in raziskovalne institucije, ustanove za varstvo

in oskrbo ranljivejših skupin prebivalstva, verska središča različnih veroizpovedi ter različne športne panoge, za mestne (lokalne) in regionalne institucije, prizadeva pa si tudi za pritegnitev drugih EU in mednarodnih institucij.

V povezavi in sodelovanju z Mariborom se družbena infrastruktura za opravljanje funkcij višje ravni krepi tudi na Ptuju, ki opravlja vlogo središča druge ravni, zlasti v povezavi s terciarno in sekundarno ravnjo zdravstvene oskrbe, visokošolskega izobraževanja, sodnih in upravnih institucij, specializiranega socialnega varstva ter javnih kulturnih institucij.

V naseljih četrte ravni (Ruše, Ormož, Lenart v Slov. goricah in Slovenska Bistrica) se zagotavljajo najmanj zdravstveni dom ter teritorialne organizacije (decentralizirane) državne uprave.

V odmaknjenih, gričevnatih območjih Slovenskih in Podpohorskih goric se družbena infrastruktura v naseljih nižje ravni načrtuje tako, da se bo dosegala čim boljša dostopnost tudi za prebivalce v odmaknjenih naselij, zlasti na področju osnovnih vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih in lokalnih javnoupravnih funkcij.

Pomurska razvojna regija

Pomurska razvojna regija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

Murska Sobota kot središče druge ravni nastopa v funkciji regionalnega središča in središča pomurskega širšega mestnega območja, kjer se poleg lokalno pomembne družbene infrastrukture razvija tudi družbeno infrastrukturo, ki ima regionalen pomen tako na področju srednjega in višjega/visokega šolstva, zdravstva (regijska bolnišnica), socialnega varstva, športa, kulture in javnoupravnih dejavnosti.

Poleg Murske Sobote se skladno s policentričnim urbanim sistemom družbena infrastruktura za opravljanje funkcij višje ravni krepi tudi v naseljih, ki opravljajo vlogo četrte ravni (Gornja Radgona, Ljutomer in Lendava). V teh naseljih se zagotavlja družbena infrastruktura predvsem za sekundarno raven zdravstvene oskrbe, visokošolsko izobraževanje, sodne in upravne institucije, specializirano socialno varstvo, javne raziskovalne institucije in teritorialne organizacije (decentralizirane) državne uprave.

V Pomurski razvojni regiji se število prebivalcev zmanjšuje na odmaknjenih obmejnih gričevnatih območij. Teži se k razvoju inovativnih in prilagojenih rešitev in ukrepov, ki prebivalcem omogočajo boljšo dostopnost storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena, zlasti na področju osnovnih vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih in lokalnih javnoupravnih funkcij. Temu sledi načrtovanje družbene infrastrukture lokalnega pomena, ki prispeva k blaženju izseljevanja iz ogroženih in odmirajočih odročnih območij, zlasti iz Goričkega in Prlekije.

Pomurska razvojna regija je obmejno območje, zato naj se posebna skrb nameni čezmejnemu sodelovanju (Hrvaška, Madžarska, Avstrija) v okviru izvajanja javnih storitev, kjer obstaja skupno zanimanje na različnih straneh meje.

Posavska razvojna regija

Posavska razvojna regija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

V posavskem širšem mestnem območju se znotraj somestja Brežice-Krško-Sevnica kot središčem druge ravni poleg lokalne družbene infrastrukture med urbanimi naselji usklajeno zagotavlja družbena infrastruktura, ki podpira razvoj družbenih dejavnosti regionalnega pomena na področju šolstva in zdravstva na sekundarni in terciarni ravni, socialnega varstva, športa, kulture in javnoupravnih dejavnosti.

Za ohranjanje prebivalstva na odmaknjenih obmejnih območjih Posavske razvojne regije se teži k razvoju inovativnih in prilagojenih rešitev in ukrepov, ki prebivalcem omogočajo boljšo dostopnost javnih in drugih storitev, zlasti na področju osnovnih vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih in lokalnih javnoupravnih funkcij. Temu se prilagaja načrtovanje družbene infrastrukture lokalnega pomena.

Primorsko-notranjska razvojna regija

Primorsko-notranjska razvojna regija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

Regijsko središče druge ravni je Postojna, kjer se poleg lokalno pomembne družbene infrastrukture načrtuje tudi družbena infrastruktura za razvoj družbenih dejavnosti, kot so srednje in višje šolstvo, sekundarna in terciarna raven zdravstvene oskrbe, specializirano socialno varstvo, športne, kulturne in javnoupravne dejavnosti regijskega pomena ter javne raziskovalne institucije mednarodnega pomena (ZRC SAZU, Inštitut za raziskovanje krasa).

V središčih četrte ravni (Cerknica in Ilirska Bistrica) se zagotavljajo najmanj zdravstveni dom in teritorialne organizacije (decentralizirane) državne uprave.

Za ohranjanje prebivalstva na odmaknjenih obmejnih območjih Primorsko-notranjske razvojne regije se teži k razvoju inovativnih in prilagojenih rešitev in ukrepov, ki prebivalcem omogočajo boljšo dostopnost storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena, zlasti na področju osnovnih vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih in lokalnih javnoupravnih funkcij. Temu sledi načrtovanje družbene infrastrukture lokalnega pomena, ki prispeva k blaženju izseljevanja iz ogroženih in oddaljenejših območij.

Savinjska razvojna regija

Savinjska razvojna regija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

Središči druge ravni v Savinjski razvojni regiji predstavljata Celje in Velenje. V Celju se razvija družbena infrastruktura vseh dejavnosti, zlasti pa za tiste, ki so pomembne za širše območje razvojne regije: srednje in visoko šolstvo, sekundarna in terciarna zdravstvena oskrba, športna dejavnost, socialno varstvene, kulturne ter javnoupravne ustanove. Poleg Celja se v Velenju zagotavlja družbena infrastruktura predvsem za terciarno in sekundarno raven zdravstvene oskrbe, visokošolsko izobraževanje in raziskave, sodne in upravne institucije, specializirano socialno varstvo.

V Žalcu, Šentjurju, Šmarjah pri Jelšah, Slovenskih Konjicah in Laškem kot središčih četrte ravni se zagotavljajo najmanj zdravstveni dom in teritorialne organizacije (decentralizirane) državne uprave. Demografska dinamika v razvojni regiji kaže na staranje prebivalstva, kar zahteva prilagajanje družbenih dejavnosti od vrtcev in osnovnih šol ter srednjih šol do domov za ostarele in zdravstva ipd. spreminjajoči se demografski sestavi.

Na območjih izseljevanja v Savinjski razvojni regiji se teži k razvoju inovativnih in prilagojenih rešitev in ukrepov, ki prebivalcem omogočajo lažjo dostopnost javnih in drugih storitev, zlasti na področju osnovnih vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih in lokalnih javnoupravnih funkcij. Temu sledi načrtovanje družbene infrastrukture lokalnega pomena, ki prispeva k blaženju izseljevanja iz ogroženih in odmirajočih odročnih območij.

Zasavska razvojna regija

Zasavska razvojna regija naj z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni ob upoštevanju načel urejanja prostora usklajuje državne in lokalne strategije ter programe razvoja družbenih dejavnosti od vzgoje in izobraževanja, zdravstvenih objektov, športnih in kulturnih zavodov, javnoupravnih služb in zavodov do delovanja civilnih društev, ki se ukvarjajo z družbenimi dejavnostmi, na primer na področju športa ali kulture.

Somestje Trbovlje-Zagorje ob Savi-Hrastnik razvija družbeno infrastrukturo in dejavnosti tako, da se le-te medsebojno povezujejo in dopolnjujejo. Ključnega pomena je povezovanje med lokalnimi skupnostmi. V Trbovljah se ohranja in razvija zdravstveno oskrbo na sekundarni in terciarni ravni, v ostalima središčema pa se zagotavlja primerno zdravstveno oskrbo na primarni in sekundarni ravni.
V Litiji kot središču četrte ravni se zagotavljajo najmanj zdravstveni dom in teritorialna organizacija (decentralizirane) državne uprave.

Javna družbena infrastruktura v razvojni regiji se načrtuje na način, da imajo vsi prebivalci razvojne regije čim boljšo dostopnost z javnim potniškim prometom, ki povezuje Zasavsko razvojno regijo tudi s sosednjimi razvojnimi regijami, zlasti z Osrednjeslovensko in Savinjsko razvojno regi

Na območjih, kjer se število prebivalcev zmanjšuje, se stremi k razvoju inovativnih in prilagojenih rešitev ter ukrepov, ki prebivalcem omogočajo boljšo dostopnost javnih in drugih storitev, zlasti na področju osnovnih vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih in lokalnih javnoupravnih funkcij.

3.5 Usmeritve za razvoj gospodarske javne infrastrukture

3.5.1 Splošne usmeritve na ravni države

Omrežje prometne infrastrukture mora zagotavljati učinkovito povezanost urbanih naselej / središč v enotno policentrično urbano omrežje in se razvijati usklajeno z njim. Krepi se vloga mest kot vstopnih točk in obmejnih urbanih območij. Vzpostavijo in razvijajo se intermodalna prometna vozlišča za potniški in tovorni promet v navezavi na infrastrukturo, ki omogoča vpetost mest v mednarodne tokove. Posodobijo in dogradijo se regionalne železniške povezave znotraj širših mestnih območij. Tranzitni tovorni promet poteka po železnici. Mednarodna letališča v Sloveniji in neposredni bližini se prednostno navezujejo na železniško omrežje. Za zagotavljanje dostopnosti in povezanosti odmaknjenih območij se na regionalni ravni razvija sistem obodnih prometnic.

Pri opredeljevanju razvojnih ciljev regije naj razvojni dokumenti na regionalni ravni upoštevajo, da se v naseljih, ki opravljajo vlogo središč, načrtuje in posodablja intermodalna vozlišča za potniški promet, s povezovanjem postajališč različnih prometnih načinov (železniški, cestni) in infrastrukture za kolesarjenje. Na terminale in postajališča javnega potniškega prometa se navezujejo daljinske in glavne kolesarske povezave ter lokalno kolesarsko omrežje (za potrebe prebivalcev naselja), ki služi tudi za potrebe turizma. Daljinske in glavne kolesarske povezave se razvijajo med urbanimi naselji, povezujejo urbana naselja in naselja v njihovem širšem zaledju ter naselja širših mestnih območij.

V okviru razvojnih dokumentov na regionalni ravni se poleg analiz možnosti vključevanja obnovljivih virov in samooskrbe z energijo preverijo tudi možnosti varčevanja z energijo in načini pospeševanja učinkovite rabe energije. Zagotavlja se prednost rabe obnovljivih virov energije pred fosilnimi viri energije. Na območjih urbanih naselij, širših mestnih območij in prednostnih območij za razvoj posameznih dejavnosti se spodbuja gradnjo novih enot za sočasno proizvodnjo toplote in električne energije ter sistemov daljinskega ogrevanja, ki uporabljajo toploto iz soproizvodnje. Energetska oskrba regije se celovito obdela v regionalnem energetskem konceptu, v katerem se v skladu s prostorskimi možnostmi in omejitvami opredelijo možnosti za lokalno rabo obnovljivih virov energije in učinkovito rabo energije.

Za potrebe regionalnega gospodarstva se razvija gospodarske cone, ki so dobro intermodalno povezane in navezane na središča policentričnega urbanega sistema. Namesto poseganja na nove površine se prednostno prenavlja in oživlja razvrednotena območja.

Razvojna regija sodeluje z državo pri načrtovanju, gradnji in upravljanju gospodarske javne infrastrukture. Zagotovijo se razmere za celosten razvoj in dostopnost telekomunikacijskega omrežja, tako na urbanih območjih kot na podeželju.

Z razvojnimi dokumenti na regionalni ravni se stremi k opremljanju stavbnih zemljišč s komunalno infrastrukturo (javne ceste, oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, ravnanje s komunalnimi odpadki), ki se načrtuje skupaj na ravni več občin oziroma na ravni celotne razvojne regije. Izpostavijo naj se območja, za katera je smotrno zagotoviti povezovanje s sosednjimi območji na področju komunalnega opremljanja stavbnih zemljišč (medregionalno, čezmejno).

3.5.2 Usmeritve za razvojne regije (12)

Gorenjska razvojna regija

Razvijajo in posodabljajo se raznovrstne prometne, zlasti železniške povezave Kranja z Ljubljano in Letališčem Jožeta Pučnika Ljubljana ter središčema tretje ravni (Jesenice kot vstopna točka, Škofja Loka), zunaj nje (poleg Osrednjeslovenske razvojne regije tudi povezava z Goriško razvojno regijo) in prek meja (Karavanški predor). Osrednji potniški terminal v Kranju povezuje različne prometne sisteme v širšem mestnem območju in razvojni regiji. Posodabljajo se cestne povezave s sosednjimi državami: prek prelazov Ljubelj in Podkoren, povezava s Trbižem in severno Primorsko regijo (prek prelazov Predel in Vršič). Modernizira cestna povezava z Goriško razvojno regijo (4. razvojna os).

Razvoj energetske infrastrukture sledi potrebam oskrbe središč in drugih naselij razvojne regije v povezavi s sosednjimi razvojnimi regijami. Hidroenergetski potencial se koristi na obstoječih hidroelektrarnah; dodatne hidroelektrarne na zgornji Savi niso predvidene.

Upoštevajo se veljavni državni prostorski akti (DPA) in DPA v pripravi:

- seznam veljavnih DPA na območju Gorenjske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju Gorenjske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

Goriška razvojna regija

Glavna razvojna os je v južnem delu regije v Vipavski dolini. Druge pomembne funkcionalne osi so dolina reke Soče, povezava z Gorenjsko in Osrednjeslovensko razvojno regijo prek Cerknega (4. razvojna os) in povezava s Primorsko-notranjsko regijo prek Idrije. V Goriški razvojni regiji ni glavnih železniških prog, je pa razvojna regija povezana z Gorenjsko in Obalno-kraško razvojno regijo z železniško progo regionalnega pomena, s tem pa posredno na jedrno EU prometno omrežje. Stremi se k posodobitvi in krepitvi zlasti javnega potniškega železniškega prometa na vseh progah v regiji, vzporedno pa posodablja tudi obstoječa cestna infrastruktura.

V Novi Gorici kot vstopni točki se razvija in krepi osrednji potniški intermodalni terminal s povezovanjem železniškega potniškega prometa in cestnega javnega potniškega prometa.

V Novi Gorici v povezavi s Šempetrom pri Gorici in Vrtojbo se krepi osrednje gospodarsko območje z razvojem večje gospodarske cone, oblikuje se tudi gospodarska cona v Ajdovščini. Obe lokaciji naj izkoristita prometno lego ob cesti in železnici.

Omogočijo se prenova, tehnološka nadgradnja in okoljska prilagoditev obstoječih hidroelektrarn na Soči; novogradnja novih tovrstnih objektov ni dovoljena.

Upoštevajo se veljavni DPA in DPA v pripravi:

- seznam veljavnih DPA na območju Goriške razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju Goriške razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija

Osrednje razvojno območje razvojne regije predstavlja območje Novega mesta v povezavi s Trebnjem, Metliko in Črnomljem. Vzporedno se krepi tudi gospodarstvo na osi Ribnica – Kočevje, Krepijo in posodabljajo se raznovrstne prometne, zlasti železniške povezave razvojne regije z drugimi razvojnimi regijami in s Hrvaško. Krepijo se regionalne prometne povezave med središči Novo mesto, Kočevje, Črnomelj in Trebnje.

Posodobijo oziroma nadgradijo se vse obstoječe železniške povezave, zlasti z Osrednjeslovensko razvojno regijo iz Bele krajine oziroma Novega mesta in Kočevja.

V Novem mestu se razvija in krepi sodoben osrednji potniški intermodalni terminal z možnostjo prestopanja med različnimi prometnimi sistemi in osrednji prometni tovorni terminal.

Novo mesto predstavlja glavno gospodarsko območje regije s pomembno gospodarsko cono. Gospodarska cona regionalnega pomena se razvija tudi v Črnomlju.

Razvoj energetske infrastrukture sledi potrebam oskrbe središč in drugih naselij razvojne regije v povezavi s sosednjimi razvojnimi regijami.

Predvidi se širitev plinovodnega omrežja v razvojni regiji.

V razvojni regiji se celovito urejata ustrezna oskrba s pitno vodo ter odvajanje in čiščenje odpadnih voda.

Upoštevajo se veljavni DPA in DPA v pripravi:

- seznam veljavnih DPA na območju razvojne regije Jugovzhodna Slovenija je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju razvojne regije Jugovzhodna Slovenija je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

Koroška razvojna regija

Prednostna razvojna os Koroške razvojne regije je v smeri proti jugu, Savinjski in Osrednjeslovenski razvojni regiji, in sloni na cestnem prometu. Dolina reke Drave predstavlja ob prisotnosti cestne in regionalne železniške proge funkcionalno povezavo proti vzhodu in Podravski razvojni regiji.

Krepijo in posodabljajo se raznovrstne prometne povezave razvojne regije s središči znotraj nje, z drugimi razvojnimi regijami in prek državne meje.

V Slovenj Gradcu in Dravogradu se razvijata osrednji gospodarski coni. Tovorni terminal v Dravogradu se razvija v povezavi s cestnim in zlasti železniškim prometom. Prek Dravograda kot vstopne točke v državo vstopajo pomembnejši prometni – potniški in tovorni – tokovi. Prednostno se uporabi vsa obstoječa železniška infrastruktura.

Razvoj energetske infrastrukture sledi potrebam oskrbe središč in drugih naselij razvojne regije v povezavi s sosednjimi razvojnimi regijami. Prednostno območje za rabo hidroenergetskega potenciala je na reki Dravi, kjer se omogoča prenova in tehnološka nadgradnja obstoječih hidroelektrarn, kar ima prednost pred novogradnjami.

Upoštevajo se veljavni DPA in DPA v pripravi.

- seznam veljavnih DPA na območju Koroške razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju Koroške razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

Obalno-kraška razvojna regija

Prednostno se urejajo prometne razmere za zagotovitev zadostne zmogljivosti prometnic, zlasti železniškega prometa, za zagotovitev pretočnosti tako potniškega kot tovornega prometa iz pristanišča Koper v notranjost države in prek meja. Povezava pristanišča Koper kot vhodno-izhodnega pristanišča celovitega evropskega omrežja z osrednjo Slovenijo je prednostno območje razvojne regije. Druge pomembne funkcijske povezave so med obalnimi mesti in prek Sežane kot druge vstopne točke za pomembnejše prometno – potniške in tovorne tokove s sosednjo Italijo in proti jugu s Hrvaško. Za mednarodni javni potniški promet se predvidijo pristanišča Koper, Izola in Piran.

Na območju Kopra se razvija in krepi sodoben potniški intermodalni terminal z navezavo kopenskega in pomorskega potniškega prometa. V Kopru se razvijata in krepita tovorna intermodalna terminala za tovorni promet na križišču mednarodnih koridorjev z navezavo železniškega in pomorskega prometa v koprskem pristanišču ter navezavo železniškega prometa skozi Sežano z Italijo. Posodobi in nadgradi se železniška povezava z notranjostjo države in sosednjimi razvojnimi regijami.

Zaradi zagotavljanja nadaljnjega razvoja regije in kakovostne oskrbe z energijo se nadgradi oziroma vzpostavi potrebna energetska infrastruktura, vključno s prenosnim plinovodnim omrežjem za zemeljski plin in obnovljive pline ter CO_2 nevtralne pline. S tem bo zagotovljeno izboljšanje kakovosti zraka in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, hkrati pa tudi oskrba pristanišča Koper s čistejšimi in nizkoogljičnimi viri energije.

Prednostno se na območju celotne razvojne regije zagotovi ustrezna oskrbo s pitno vodo ter občutljivi kraški podlagi prilagojeno čiščenje in odvajanje odpadnih voda.

Upoštevajo se veljavni DPA in DPA v pripravi:
- seznam veljavnih DPA na območju Obalno-kraške razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju Obalno-kraške razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

Osrednjeslovenska razvojna regija

Prednostno se ureja problematika ljubljanskega **železniškega vozlišča za zagotovitev zadostne** zmogljivosti tirov za zagotovitev pretočnosti tako potniškega kot tovornega prometa. Krepijo in posodabljajo se raznovrstne prometne, zlasti letalske in železniške povezave Ljubljane z ostalimi središči v razvojni regiji, državi in prek meja. Z izgradnjo ljubljanskega **železniškega vozlišča se izboljšuje kakovost bivanja prebivalcev z zmanjševanjem ravni hrupa in drugih okoljskih emisij.**

V Ljubljani se razvija in krepi sodoben osrednji potniški intermodalni terminal s povezovanjem železniškega in letalskega potniškega prometa ter cestnega javnega potniškega prometa. Ravno tako se v Ljubljani razvija tovorni intermodalni terminal za tovorni promet na križišču mednarodnih koridorjev z navezavo na železniški in pomorski promet v koprskem pristanišču.

Posodobijo oziroma nadgradijo se železniške povezave s Kamnikom in s sosednjimi razvojnimi regijami (Kranj, Postojna).

Upoštevajo se veljavni DPA in DPA v pripravi:
- seznam veljavnih DPA na območju Osrednjeslovenske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju Osrednjeslovenske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

Podravska razvojna regija

Prednostno razvojno območje je podravsko **širše mestno območje Maribora z okolico in Ptujem, ki leži v koridorjih daljinskih prometnic.** Koristi se ugodna prometna lega Letališča Edvarda Rusjana Maribor in ponovno vzpostavi letalski promet z vključitvijo v gospodarske tokove (prevoz potnikov in tovora). V Mariboru se razvija sodoben potniški intermodalni terminal s povezovanjem letalskega potniškega prometa ter cestnega in železniškega javnega potniškega prometa. Širše mestno območje je tako dobro povezano z javnim potniškim prometom. Ravno tako se v Pragerskem razvija tovorni intermodalni terminal za tovorni promet na križišču mednarodnih koridorjev z navezavo na železniški in pomorski promet v koprskem pristanišču.

Posodobijo se regionalne železniške povezave s sosednjimi razvojnimi regijami (Koroška, Pomurska, Savinjska) in vsa druga železniška infrastruktura.

Upoštevajo se veljavni DPA in DPA v pripravi:
- seznam veljavnih DPA na območju Podravske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju Podravske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

Pomurska razvojna regija

Prednostno razvojno območje je Murska Sobota z okolico z lego na križišču cestnih in železniških povezav, kjer se razvijata tovorni terminal in gospodarska cona regionalnega pomena. Hkrati se spodbuja uporaba trajnostnih prometnih sredstev, katerih poti so učinkovito navezane na druge prometne sisteme in prestopne točke v Murski Soboti in drugih večjih regijskih središčih.

Posodobijo se železniške povezave s sosednjimi razvojnimi regijami (Podravska) ter s sosednjimi državami (H, Hr) ter preverijo možnosti čezmejne povezave regionalne železnice Gornje Radgone z Radgono (A).

Razvoj energetske infrastrukture sledi potrebam oskrbe središč in drugih naselij razvojne regije v povezavi s sosednjimi razvojnimi regijami.

Upoštevajo se veljavni DPA in DPA v pripravi:

- seznam veljavnih DPA na območju Pomurske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju Pomurske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

Posavska razvojna regija

Glavna razvojna os v Posavski razvojni regiji poteka v koridorju reke Save, kjer je tudi največja gostota poselitve in infrastrukture vzdolž somestja Brežice-Krško-Sevnica. Razvojna regija je prek avtoceste ter po dolinah rek Krka in Mirna dobro povezana tudi z Razvojno regijo Jugovzhodna Slovenija, po dolinah rek Savinja in Sotla ter prek obronkov Bohorja proti severu pa s Savinjsko razvojno regijo. V vseh teh smereh se obstoječa prometna infrastruktura posodablja skladno s potrebami regionalnega razvoja. Razvija se prometna os v smeri sever-jug, ki povezuje Koroško, Savinjsko, Posavsko in Jugovzhodno razvojno regijo ter se priključuje na prometne sisteme sosednje Avstrije in Hrvaške.

Prednostno se razvija območje funkcijskih povezav znotraj posavskega **širšega mestnega območja**, osrednjo gospodarsko cono, potniški prometni terminal in tovorni prometni terminal v bližini meje s Hrvaško z navezavo na vse obstoječe prometne sisteme. Prek Brežic kot vstopne točke vstopajo v državo pomembnejši prometni – potniški in tovorni – tokovi. To so tudi območja vozlišč, kjer se posodablja in opremlja intermodalna infrastruktura in ustvarjajo razmere za razvoj logistične dejavnosti.

Poveča se učinkovitost obstoječih železniških povezav v razvojni regiji.

V navezavi na železniško in avtocestno omrežje se razvija vojaško-civilno letališče v Cerkljah ob Krki.

Preverijo se možnosti za realizacijo rečnega pristanišča Brežice v povezavi z intermodalnim tovornim in mednarodnim javnim potniškim prometom.

Razvoj energetske infrastrukture sledi potrebam oskrbe središč in drugih naselij razvojne regije v povezavi s sosednjimi razvojnimi regijami.

Upoštevajo se veljavni DPA in DPA v pripravi:

- seznam veljavnih DPA na območju Posavske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju Posavske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

Primorsko-notranjska razvojna regija

Daljinske prometne povezave evropskega infrastrukturnega omrežja (načrtovana daljinska povezava Postojne oziroma Divače z Jelšanami in Hrvaško, drugi tir do Luke Koper) predstavljajo ogrodje za ustrezno prometno povezavo središč znotraj razvojne regije in med razvojnimi regijami ter drugih naselij. V sodelovanju z državo naj se zagotovijo razmere tudi za učinkovit in konkurenčen železniški promet, prednostno v razvojnih smereh proti večjim središčem v sosednjih razvojnih regijah (proti Ljubljani, Kopru, Reki (HR), Novi Gorici, Trstu (I)). Pri zagotavljanju razmer za bolj trajnostni potniški in tovorni promet se stremi k zagotovitvi ustreznih prestopnih točk / terminalov med različnimi prometnimi sistemi, zlasti v Postojni in Pivki (cesta, železnica). Vzporedno se zagotavljajo ustrezne razmere za dostopnost drugih središč (Cerknica), tudi v povezavi z javnim potniškim prometom ter hojo in kolesarskim prometom.

V Pivki se razvija večji prometni tovorni terminal, v Postojni tudi manjši terminali. V Postojni se razvija gospodarska cona regionalnega pomena.

Razvoj energetske infrastrukture sledi potrebam za oskrbo razvojne regije, sosednjih razvojnih regij in države.

Predvidi se širitev plinovodnega omrežja.

Prednostno se na območju celotne razvojne regije zagotovi ustrezno oskrbo s pitno vodo ter občutljivi kraški podlagi prilagojeno čiščenje in odvajanje odpadnih voda.

Upoštevajo se veljavni DPA in DPA v pripravi:

- seznam veljavnih DPA na območju Primorsko-notranjske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju Primorsko-notranjske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

Savinjska razvojna regija

Celje s širšo okolico, vključujoč Velenje, predstavlja prednostno razvojno območje Savinjske razvojne regije na koridorju daljinskih cest in železnic. V Celju se razvija sodoben potniški intermodalni terminal s povezovanjem cestnega in železniškega javnega potniškega prometa in omogočanjem drugih oblik trajnostne mobilnosti. Savinjsko-**šaleško širše** mestno območje je dobro povezano z javnim potniškim prometom. V Celju se razvija prometni terminal za tovorni promet.

Posodobi se regionalna železniška povezava med Celjem in Velenjem ter preverijo možnosti za vzpostavitev železniške povezave s sosednjo Koroško razvojno regijo. Preveri se možnost posodobitve regionalne železniške povezave v smeri proti vzhodu in sosednji Hrvaški.

Celje in Velenje tvorita osrednje gospodarsko območje z gospodarskima conama regionalnega pomena, ki se revitalizirajo in prilagodijo prestrukturiranemu gospodarstva po opustitvi premogovne dejavnosti.

Razvoj energetske infrastrukture sledi potrebam oskrbe središč in drugih naselij razvojne regije v povezavi s sosednjimi razvojnimi regijami.

Upoštevajo se veljavni DPA in DPA v pripravi:

- seznam veljavnih DPA na območju Savinjske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju Savinjske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

Zasavska razvojna regija

Glavni razvojni koridor predstavlja ozka dolina reke Save, kjer sta že umeščeni glavna železniška proga in glavna cesta, ki razvojno regijo dobro povezujeta z Osrednjeslovensko, Posavsko in Savinjsko razvojno regijo. Obe omenjeni prometnici se posodabljata in nadgrajujeta s ciljem ustreznega pretoka ljudi in blaga iz razvojne regije in vanjo.

Zasavska razvojna regija je z regionalnimi cestnimi povezavami dobro povezana zlasti s sosednjo Savinjsko razvojno regijo (prek Trojan, Prebolda in Rimskih Toplic), slabše pa so prometne povezave z razvojno regijo Jugovzhodna Slovenija.

V somestju Trbovlje-Zagorje ob Savi-Hrastnik se razvija gospodarska cona regionalnega pomena, ki je dobro navezana na oba prometna sistema.

Razvoj energetske infrastrukture sloni na uporabi obstoječih zmogljivosti, ki morajo biti skladne s sodobnimi okoljskimi standardi. Preverijo se možnosti izvedbe oziroma prenove **že načrtovane parno-plinske elektrarne ali preusmeritve v drug tip elektrarne.**

Upoštevajo se veljavni DPA in DPA v pripravi:

- seznam veljavnih DPA na območju Zasavske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/
- seznam DPA v pripravi na območju Zasavske razvojne regije je na razpolago na povezavi https://dokumenti-pis.mop.gov.si/javno/veljavni/

3.6 Usmeritve za razvoj prednostnih območij za stanovanjsko oskrbo

3.6.1 Splošne usmeritve na ravni države

Stanovanjska politika na državni ravni je opredeljena v Resoluciji o Nacionalnem stanovanjskem programu 2015–2025 (ReNSP15–25)[10],ki izpostavlja štiri cilje državne stanovanjske politike: (1) uravnotežena ponudba primernih stanovanj, (2) boljša dostopnost stanovanj, (3) kakovostna in funkcionalna stanovanja ter (4) večja stanovanjska mobilnost prebivalstva. ReNSP15–25 uvaja novo najemno politiko, poudarja pomen in nujnost povečevanja fonda javnih najemnih stanovanj, prenovo obstoječega stanovanjskega fonda in gradnjo javnih najemnih stanovanj na območjih, za katera je ugotovljeno, da so potrebe po stanovanjih največje, ki so skladne z usmeritvami prostorske politike (racionalna raba prostora, krepitev policentričnega urbanega sistema, izboljšanje kakovosti bivanja …) ter kjer so gospodarske sposobnosti prebivalstva za reševanje stanovanjskega vprašanja slabe.

V razvojnih dokumentih na regionalni ravni se upošteva, da se zadostno število stanovanj in primerne površine za stanovanjsko gradnjo zagotavlja v urbanih naseljih. Stanovanja in površine za stanovanjsko gradnjo se prednostno zagotavlja s prenovo razvrednotenih območij ali z ustrezno prenovo in zgoščanjem obstoječih stanovanjskih območij nizke gostote. Prednostna območja za stanovanjsko oskrbo se načrtuje usklajeno z načrtovanjem potrebnih sprememb in prilagoditev javnega potniškega prometa, v bližini prometnih vozlišč in prestopnih točk javnega potniškega prometa, skladno s celostno prometno strategijo in ob upoštevanju regionalnih demografskih projekcij. Ravno tako se pri načrtovanju stanovanjskih območij upošteva bližino raznolikih delovnih mest in opremljenost s storitvam.

10 Resolucija o nacionalnem stanovanjskem programu 2015–2025 (ReNSP15–25). Uradni list Republike Slovenije 92/15. http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO114

Na stanovanjskih območjih se zagotavlja primerno opremljenost z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi, športnimi objekti ter rekreacijskimi in zelenimi površinami. Na stanovanjskih območjih so lahko dejavnosti osnovnega šolstva in zdravstva, socialno varstvene dejavnosti, dejavnosti za starejše, varstvo otrok, trgovske, poslovne, uslužno-obrtne, turistične, upravne dejavnosti, dejavnosti intelektualnih in umetniških storitev ter druge dejavnosti, ki ne poslabšujejo kakovosti bivalnega okolja in prispevajo k bolj racionalni izrabi površin, komunalnih in prometnih omrežij ter celovitemu delovanju naselja. Skladno s tem se v razvojnih dokumentih na regionalni ravni smiselno upoštevajo tudi usmeritve za razvoj družbene infrastrukture.

Prednostna razvojna območja za stanovanjsko oskrbo (PROSO) ter metodologija za njihovo določitev so bila opredeljena v študiji Opredelitev in določitev prednostnih območij za stanovanjsko oskrbo – PROSO (Pogačar s sod., 2016)[11]. Potrebo po PROSO se v Oceni stanja s področja prostorskega razvoja regije (op.: glej poglavje 3) lahko neposredno povzame iz pripravljenega strokovnega gradiva, lahko pa se rezultate dodatno preveri z uporabo predlagane metodologije.

3.6.2 Usmeritve za razvojne regije (12)

Gorenjska razvojna regija

Na območju Gorenjske razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Kranj, Jesenice, Radovljica, Lesce, Škofja Loka, Tržič, Bistrica pri Tržiču.

Goriška razvojna regija

Na območju Goriške razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Nova Gorica, Ajdovščina, Šempeter pri Gorici, Solkan, Kromberk, Vrtojba, Tolmin, Bovec, Cerkno in Idrija.

Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija

Na območju razvojne regije Jugovzhodne Slovenije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Novo Mesto, Kočevke, Ribnica, Metlika, Črnomelj in Trebnje.

Koroška razvojna regija

Na območju Koroške razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Slovenj Gradec, Dravograd, Prevalje, Ravne na Koroškem in Radlje ob Dravi.

Obalno-kraška razvojna regija

Na območju Obalno-kraške razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Koper, Izola, Piran, Portorož, Lucija, in Sežana.

Osrednjeslovenska razvojna regija

Na območju Osrednjeslovenske razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Ljubljana, Domžale, Kamnik, Grosuplje, Logatec, Vrhnika.

---

11 Pogačar, P., Kušar, S., Cof, A., Černe, B., Zenkovič, N. 2016: Opredelitev in določitev prednostnih območij za stanovanjsko oskrbo – PROSO. Sklepno poročilo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Prostorski-razvoj/SPRS/Opredelitev_in_dolocitev_prednostnih_obmocij_za_stanovanjsko_oskrbo.pdf

* Kot naselja so bila v nalogi upoštevana »stična naselja«; to so naselja sestavljena iz večjega števila manjših administrativnih naselij, ki se fizično stikajo in tvorijo skupno funkcijsko območje. Z vidika opredelitve PROSO je obravnava stičnih naselij pomembna zaradi poselitvenih značilnosti v mestnem in obmestnem prostoru, ki je med seboj intenzivno povezan.

Podravska razvojna regija

Na območju Podravske razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Maribor, Ptuj, Ormož, Ruše, Slovenska Bistrica.

Pomurska razvojna regija

Na območju Pomurske razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Murska Sobota, Gornja Radgona, Ljutomer in Lendava.

Posavska razvojna regija

Na območju Posavske razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Krško, Brežice in Sevnica.

Primorsko-notranjska razvojna regija

Na območju Primorsko-notranjske razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Postojna, Cerknica in Ilirska Bistrica.

Savinjska razvojna regija

Na območju Savinjske razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Celje, Velenje, Žalec, Laško, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje pri Jelšah in Rogaška Slatina.

Zasavske razvojna regija

Na območju Zasavske razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Trbovlje, Hrastnik, Zagorje ob Savi in Litija.

3.7 Usmeritve za prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, ki so pomembna za razvojne regije

3.7.1 Splošne usmeritve na ravni države

Prednostna razvojna območja razvojne regije so območja, opredeljena na podlagi ključnih razvojnih potencialih razvojne regije. Skladno z razvojno vizijo in cilji razvojne regije se preverijo prostorski potenciali za doseganje zastavljenih ciljev in po potrebi se za razvoj posameznih dejavnosti, ki so pomembne za razvojno regijo v razvojnih dokumentih na regionalni ravni, opredelijo prednostna razvojna območja. Pri tem se upošteva tudi usmeritve ReSPRS50 iz poglavja posebna območja in področja za: razvoj morja in obalnih območij; turistična območja; ohranjanje in izboljšanje prepoznavnosti naselij in krajine; zavarovana območja narave in kulturne dediščine ter območja prestrukturiranja.

Urbana naselja, ki imajo funkcijo središč druge in tretje ravni, so, ob izkazanih potrebah, zagotavljanjem optimalne in racionalne dostopnosti potencialne lokacije za razvoj proizvodnih obratov in visoko razvitih storitvenih dejavnosti. Središča četrte ravni so ob izkazanih potrebah ustvarja razmere za razvoj malega in srednjega gospodarstva.

Razvojni dokumenti na regionalni ravni naj predvidijo območja prestrukturiranja dejavnosti o načelih trajnostnega prostorskega razvoja in izdelajo načrt za učinkovito gospodarjenje z zemljišči kot del aktivne zemljiške politike. Opuščene rabe prostora naselja ali območja se nameni za nove dejavnosti skladno s celovitim programom prestrukturiranja in se jih uskladi z razvojem podeželskega zaledja. Ob

tem se ustvarja novo arhitekturno prepoznavnost v sožitju z obstoječimi kakovostmi prostora. Poseben poudarek je v razvojnih regijah, ki postopno opuščajo rabo premoga. Zanje se pripravi program prestrukturiranja po načelih pravičnega prehoda. V vseh programih prestrukturiranja območij se zagotovi sodelovanje in usklajevanje zanimanj vseh deležnikov (lastnikov nepremičnin, investitorjev, planerjev, lokalne skupnosti in civilne družbe …).

Z morjem ni povezana le Obalno-kraška regija temveč tudi druge razvojne regije, saj prek nje vstopajo v državo tokovi, pomembni za gospodarstva drugih slovenskih razvojnih regij in sosednjih regij.

Turistična območja so prisotna v vsaki razvojni regiji. Ne glede na delež, ki ga turizem ima v posamezni razvojni regiji, se naj razvija kot dejavnost, ki prispeva h kakovosti življenja lokalnega prebivalstva, ustvarjanju lokalnih delovnih mest ter izboljšanju storitev, ki ne zmanjšuje možnosti dostopa do cenovno dostopnih stanovanj za lokalno prebivalstvo, ohranjanja okolje in vse kakovosti prostora na katerih turizem sloni. Pri turističnem razvoju se daje prednost trajnostnim oblikam turizma, prilagajanju zmogljivostim in naravni obnovljivosti prostora ter družbeni sprejemljivosti v posameznih razvojnih regijah. To vključuje zlasti upoštevanje režimov varovanih območij, tako v mestih kot na podeželju, kjer se v ta namen zagotovi ustrezno javno infrastrukturo.

Razvojni dokumenti na regionalni ravni posebej opredelijo elemente prepoznavnosti naselij in krajine, ki se jih ohranja in so potrebni izboljšanja, kar se dosega z načrtnim urejanjem in prenovo. Pri načrtovanju prostorskih ureditev se upoštevajo krajinske ter arhitekturne in urbanistične značilnosti različnih razvojnih regij. Njihovo prepoznavanje in varovanje nudi razvojni potencial kot pomembna vsebina razvojnih dokumentov na regionalni ravni.

Zavarovana območja naravne in kulturne dediščine so vir za regionalni razvoj, kar prispeva k zagotavljanju čistega zraka, omogočanju telesne in duhovne sprostitve, krepitvi prepoznavnosti krajine, izboljšanju kakovosti življenjskega okolja, vključno z izboljšanjem dostopnosti do kulturnih dobrin, razvoju blagovnih znamk, novim delovnim mestom, zagotavljanju novih turističnih proizvodov … Širša zavarovana območja narave in območja kulturne dediščine se v sodelovanju u lokalnimi skupnostmi razvija kot integralne prostorske kategorije, ki ob ohranjanju omogočajo tudi trajnostne oblike gospodarskih dejavnosti.

3.7.2 Usmeritve za razvojne regije (12)

Gorenjska razvojna regija

Na območju Gorenjske razvojne regije je gorenjsko širše mestno območje, hkrati pa na območje Gorenjske razvojne regije sega tudi osrednjeslovensko širše mestno območje, ki ima vlogo osrednje državne vstopne točke na presečišču EU prometnih koridorjev, kjer ima kot vstopna točka ključno vlogo koprsko pristanišče. Kranj kot pomembno regionalno prometno vozlišče Gorenjske razvojne regije koristi razvojni potencial, ki ga omogoča vpetost osrednjeslovenskega širšega mestnega območja v logistične operacije obalnega območja. Obenem Gorenjska razvojna regija kot prepoznavna turistična destinacija koristi bližino morja za dopolnjevanje turističnih aranžmajev, s čimer lahko k sebi privabi goste, ki si želijo izkusiti različne krajinske značilnosti.

Prednostna območja namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentrirajo potencial razvojne regije. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Gorenjska razvojna regija naj največ pozornosti nameni prenovi industrijskih in obrtnih dejavnosti (Jesenice, Kranj, Škofja Loka in Tržič), območjem pridobivanja mineralnih surovin (več območij v razvojni regiji) in infrastrukturi (Jesenice, Kranj, Naklo in Podnart). Kranj z okolico ima potencial za razvoj tehnoloških in industrijskih parkov, ki morajo biti dobro povezani z mednarodnimi terminali za kombinirani promet

z železnico, avtocesto, letališčem in skladiščnimi conami. V urbanih naseljih se prednostno ustvarja prostorske razmere za razvoj malega in srednjega gospodarstva, s ciljem približati delovna mesta prebivalstvu ter hkrati zmanjšati dnevno delovno mobilnost. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območij za zgostitev gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč.

Na področju turizma se Gorenjska razvojna regija sicer izrazito usmerja v visokogorski turizem, ki v hladni polovici leta ponuja dejavnosti na snegu, v topli polovici pa ohladitev ob alpskih jezerih in rekah. Prostorski potencial za razvoj turizma ohranjajo in krepijo tudi stara mestna jedra (Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Tržič) ter mesta, ki predstavljajo potencial za razvoj kongresnega turizma (Bled). Razvijajo se gorsko športno rekreativni destinacije (Bohinj, Kranjska Gora in Krvavec) ter območja ob alpskih jezerih in rekah (Sava in Sora). Med zavarovanimi območji narave in kulturne dediščine najpomembnejšo vlogo zaseda Triglavski narodni park, ki ima pomembno vlogo pri usmeritvi v trajnostni razvoj širšega območja (biosferno območje Julijske Alpe).

V prednostnih območjih, namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanje pritiskov na lokalno okolje in rabo naravnih virov, vode in odpadkov ter izboljšanje skupne infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Namesto vzpostavljanja novih turističnih območij, se kot prednostna območja določi tista, kjer je na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji. Celotno območje Julijskih, Kamniško-Savinjskih Alp ter Karavank ima izrazit prostorski potencial za razvoj rekreativnega in kulturnega turizma v povezavi z varovanimi območji. Prostorski potencial za razvoj turizma imajo tudi stara mestna jedra (Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Tržič) ter mesta, ki imajo potencial za razvoj kongresnega turizma (Bled). Razvoj gorsko športnih rekreativni destinacij (Bohinj, Kranjska Gora in Krvavec) ter območij ob alpskih jezerih in rekah (Sava in Sora) sledi usmeritvam za trajnostni razvoj regije.

Za ohranjene poseljenosti in vitalnosti podeželja, zlasti na gorskih območjih, se spodbuja preoblikovanje gospodarskih dejavnosti v povezavi s kmetijstvom in gozdarstvom, varstvom narave in kulturne dediščine v duhu krepitve trajnostnega razvoja in ohranjanja prostorske identitete. Na visokogorskih območjih Zgornjesavske doline, Bleda in Bohinja ter Jezerskega se krepi razvoj trajnostnih oblik turizma, ki ne zahteva dodatne specializirane turistične infrastrukture. Razvoj naj bo usmerjen v manjše turistične enote in povezan z drugimi, lokalno specifičnimi dejavnostmi (družinska podjetja – penzioni, dobro počutje).

Kmetijska zemljišča z največjim pridelovalnim potencialom v bližini urbanih naselij se prednostno nameni kmetijstvu, zlasti pridelavi kakovostne lokalno pridelane hrane (kratke lokalne dobavne verige, nižanje prometnih stroškov in manjše obremenjevanje okolja ob podpori sistema zelenega javnega naročanja).

Pri načrtovanju prostorskih ureditev se upoštevajo krajinske ter arhitekturne in urbanistične značilnosti alpske in predalpske Slovenije, kar obsega območja Karavank, Julijskih Alp, Zgornjesavske doline, Jelovice, Blejsko-Radovljiške kotline z okolico, Zahodnih Kamniško-Savinjskih Alp, Brezjanske ravnine, Kranjsko-Sorškega polja in Škofjeloškega hribovja.

Goriška razvojna regija

Goriška razvojna regija skupaj z Obalno-kraško razvojno regijo tvori večino geografske regije Primorske, ki je pomembna v identiteti prebivalcev obeh razvojnih regij. Hkrati se podnebni vpliv morja čuti vse do Bovške kotline, s čimer so povezani značilne pokrajinske enote. Goriška razvojna regija torej zgodovinsko, identitetno in funkcijsko bolj gravitira k morju kot v Osrednjo Slovenijo, kar vpliva na njene primerjalne prednosti.

Prednostna območja namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentrirajo razvojni potencial razvojne regije. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Med tipi funkcionalno degradiranih območji v Goriški razvojni regiji najbolj izstopajo industrijske in obrtne dejavnosti ter pridobivanje mineralnih surovin, nekaj pa je tudi storitvenih dejavnosti. Največ tovrstnih območij je v Novi Gorici z bližnjo okolico, Idriji, Ajdovščini, Anhovem in Tolminu. V Novi Gorici z okolico kot središču goriškega širšega mestnega območja v čezmejni povezavi z Gorico (I) se preveri potencial za razvoj mednarodno pomembnega gospodarskega območja za domača in tuja podjetja. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja v prednostnih razvojnih območjih za zgostitev gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč.

Turistični razvojni potencial regije predstavljajo območja Julijskih Alp (zlasti dolina Trente in Soče), Krasa, Goriških in Vipavskih brd ter Cerkljanskega in Idrijskega. Prostorski potencial za razvoj turizma ohranjajo in krepijo stara mestna jedra (Idrija, Ajdovščina in Tolmin). V prednostnih območjih, namenjenih turizmu, se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanje rabe vode in odpadkov ter izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Namesto odpiranja novih območij, se prostorsko osredotoči na območja, kjer je že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji, na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma.

V Goriški razvojni regiji se prepletajo krajinske ter arhitekturne in urbanistične krajine alpske (Julijske Alpe in dolina Soče), predalpske (dolina Nadiže, Tolminsko in Idrijsko-Cerkljansko hribovje), kraške (Banjška planota, Trnovski gozd in Planota Črni vrh-Logatec) in primorske (Kambreško, Goriška brda, Kanalsko, Goriška ravan in Vipavska dolina) Slovenije. Njihovo prepoznavanje in varovanje na tako majhnem prostoru nudi razvojni potencial kot pomembna vsebina razvojnih dokumentov na regionalni ravni.

Med zavarovana območja Goriške razvojne regije sodijo del Triglavskega narodnega parka in krajinske parki Južni in zahodni obronki Nanosa, Južni obronki Trnovskega gozda in Zgornja Idrijca. So pomembni deli zelenega sistema regije in varstva narave ter ekološke povezljivosti.

Potencialno priložnost z vidika prednostnih območij namenjenih kmetijstvu predstavljajo Vipavska dolina, vendar le ob zagotavljanju ustreznih namakalnih sistemov, in Goriška brda. Spodbuja se gospodarsko in družbeno vlogo kmetijstva pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja na gorskih in obmejnih območjih.

Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija

Razvoj morja in logistike Luke Koper in Slovenskih železnic je za razvojno regijo Jugovzhodne Slovenije pomembno z vidika izvozne usmerjenosti in pretovora industrijskih proizvodov, zlasti avtomobilske industrije. Zato so prostorsko-razvojni ukrepi v drugih regijah, še posebej v Obalno-kraški in Osrednjeslovenski regiji, pomembni tudi za Jugovzhodno razvojno regijo.

Prednostna območja namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentrirajo potencial razvojne regije. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Med tipi funkcionalno degradiranih območji v razvojni regiji Jugovzhodna Slovenija najbolj izstopajo industrijske in obrtne dejavnosti in pridobivanje mineralnih surovin, nekaj pa je tudi prehodne rabe in kmetijske dejavnosti. Največ tovrstnih območij je v dolenjsko-belokranjsko širšem mestnem območju in na Kočevskem. V Novem mestu naj se razvija osrednjo industrijsko – gospodarsko območje s tehnološkim parkom, ki je dobro povezano z mednarodnimi terminali za kombinirani promet z železnico, avtocesto, letališčem (tudi čezmejno) ter skladiščnimi conami. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območij za zgostitev gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč.

Turistično gledano ima razvojna regija potencial predvsem v zdraviliškem turizmu (Dolenjske in Šmarješke toplice), vinogradniškem turizmu (npr. Trška gora in Bela krajina), (ob)vodnih športih ob rekama Kolpi in Krki ter prostranih gozdovih z ohranjeno divjo in ponekod nedotaknjeno naravo (pragozd Krokar). Pomembno področje predstavlja tudi kulturni turizem (npr. bogata in evropsko pomembna arheološka najdišča ter regionalno prepoznane obrti – suha roba in lončarstvo) ter prostorski potencial starih mestnih jeder (npr. Novo mesto, Črnomelj, Metlika, Ribnica). Krepi se pomen Šmarjeških in Dolenjskih Toplic. Posebno mesto v turizmu z izrazito trajnostnimi oblikami rekreacije v naravi imata Bela krajina z reko Kolpo ter gozdnato Kočevsko-Ribniško območje. Na širšem območju Dolenjske je prepoznan potencial za razvoj kmečkega turizma v povezavi z vinogradništvom in prenovo stavbne dediščine. V prednostnih območjih namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanje rabe vode in odpadkov ter izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Namesto vzpostavljanja novih turističnih območij se prostorsko osredotoči na območja, kjer je na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji.

Velik del razvojne regije Jugovzhodna Slovenija prekrivajo območja Natura 2000, pretežno gozdovi, vključno z redkimi območji pragozdov v Sloveniji. Na jugu razvojne regije pomembno vlogo za habitate in trajnostno rabo prostora predstavljata krajinski park Kolpa in krajinski park Lahinja.

Za ohranjene poseljenosti in vitalnosti podeželja, zlasti na obmejnih in odmaknjenih območjih, se spodbuja preoblikovanje gospodarskih dejavnosti v povezavi s kmetijstvom in gozdarstvom. Poleg kmetijstva in gozdarstva so na podeželju, zlasti v bližini središč, prisotne tudi sekundarne in terciarne dejavnosti kot so turizem, tehnološko napredna industrija, storitve. Kmetijska zemljišča z največjim pridelovalnim potencialom se prednostno nameni kmetijstvu, s poudarkom na oskrbi urbanih naselij in ustvarjanju kratkih lokalnih dobavnih verig ob podpori sistema zelenega javnega naročanja, manjšanja prometnih stroškov in obremenjevanja okolja.

Koroška razvojna regija

Prednostna območja namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentracijo razvojne potenciale razvojne regije. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Med evidentiranimi tovrstnimi območji so industrijske in obrtne površine, povezane s prisotnostjo svinca v Mežiški dolini, ki pa bi jih bilo treba predhodno okoljsko sanirati. Razvoj gospodarstva naj temelji tako na pridobljenih in uveljavljenih znanjih iz preteklosti, kakor tudi na inovativnosti in visokotehnološki specializaciji za prihodnost. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območij za koncentracijo gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč.

Koroška razvojna regija ima na področju turizma potencial v inovativnih turističnih proizvodih in odsotnosti masovnega turizma. Spodbuja se razvoj trajnostnega in sonaravnega turizma v kombinaciji z zelenim sistemom regije, hribovji in gorovji ter (ob)rečnimi ekosistemi. Razvojni potencial predstavljajo daljinske kolesarske poti, ki se jih navezuje čezmejno in na sosednje razvojne regije.

Zelena in hribovita območja Koroške razvojne regije z dolino Drave in krajinskim parkom Topla predstavljajo razvojni potencial za turistične ali prostočasne dejavnosti, kjer je mogoče oblikovati kakovostne, raznolike in regionalno prepoznavne turistične proizvode.

V prednostnih območjih namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanja rabe vode in odpadkov ter izboljšanja infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Namesto vzpostavljanja novih turističnih območij se prostorsko osredotoči na območja, kjer je na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji.

Kmetijstvo zaradi naravnih razmer ne predstavlja večje razvojne priložnosti za usmerjeno intenzivno pridelavo. Na drugi strani obsežni gozdovi predstavljajo bogat naravni vir za razvoj gospodarstva na področju lesne industrije. Spodbuja se sonaravno kmetijstvo in gozdarstvo ter njegova gospodarska in družbena vloga pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja v kombinaciji z razvojem turizma.

Obalno-kraška razvojna regija

Vključitev primerjalnih prednosti morja in obalnega območja je posebnega pomena za Obalno-kraško razvojno regijo, ki predstavlja naše pomorsko okno v svet, hkrati pa zadeva tudi ostale zaledne razvojne regije, ki koristijo bližino morja bodisi zaradi gospodarske, prometne, tovorne, ribiške in kmetijske funkcije bodisi zaradi turistične, rekreacijske in sprostitvene funkcije. Preseganje konfliktov v prostoru se dosega s sinergijami in večfunkcionalnimi povezavami med dejavnostmi. Obalno območje se povezuje z urbanimi območji na Hrvaškem in v Italiji. Poskrbi se za nadgradnjo in vzpostavitev energetske infrastrukture ob dejavnem prilagajanju na podnebne spremembe.

Prednostna območja namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentracijo razvojne potenciale razvojne regije. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Med tipi funkcionalno degradiranih območji v Obalno-kraški razvojni regiji najbolj izstopajo industrijske in obrtne dejavnosti, prehodne rabe prostora in infrastrukturna območja. Vse to izhaja iz dejstva, da pristaniška dejavnost z ostalimi spremljajočimi dejavnostmi močno prisotna v obalnem območju, zlasti v Kopru, Izoli in Piranu. Pomemben pritisk v razvojni regiji predstavlja tudi gradbeništvo, pri čemer je treba ustrezno zaščititi naravna okolja, kmetijska zemljišča ter regionalno značilne arhitekturne in urbanistične elemente.

Obalno-kraška regija je posebej izpostavljena podnebnim spremembam, še posebej na dvig morske gladine ter požare v naravi zato je pri načrtovanju prostorskega razvoja predvideti prostorske ukrepe za prilagajanje na podnebne spremembe in zmanjšanje ranljivosti prostora, zlasti v obalnem območju ter v obalnih mestih in drugih naseljih. V luči prilagajanja na podnebne spremembe se vzdolž obale vzpostavi priobalni pas, v katerem gradnja ni dovoljena, ki je lahko del zelenega sistema regije. V Kopru se razvija državno pomembna območja tehnoloških in industrijskih parkov, ki so dobro povezana z mednarodnimi terminali za kombinirani promet z železnico, avtocesto, letališčem, pristaniščem ter skladiščnimi conami. Logistični vozlišči predstavljata še Sežana in Divača. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območij za zgostitev gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč.

Obalno-kraška razvojna regija že tradicionalno gradi pretežen del gospodarstva na turizmu. V prednostnih območjih namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti obstoječih nastanitev, gradnja novih in preoblikovanje obstoječih stanovanj v počitniška stanovanja pa se omejuje. Turistično gospodarstvo s prestrukturiranjem ponudbe zmanjšuje porabo vode in količin odpadkov ter izboljšuje kakovost turističnih storitev in programov.

Namesto vzpostavljanja novih turističnih območij, se prostorsko osredotoči na območja, kjer je na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji. Obalno območje predstavlja prednostno razvojno območje za praktično vse oblike turizma (kopališki, kongresni, kulinarični, športni …). Ohranja in krepi se vlogo obalnih mest (Koper, Piran, Izola in Lucija), ki naj svoje razvojne prednosti krepijo na funkcionalnem sodelovanju in dopolnjevanju obalnih mest ter v povezavi s slovensko Istro in Krasom. Za trajnostne oblike turizma se uporabi priložnosti, ki jih ponujata izjemna naravna in kulturna krajina celotnega območja razvojne regije (npr. Soline, Štanjel, Hrastovlje, Škocjanske jame in Lipica). Skrbi se za izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost na turističnih območjih in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer.

Pomanjkanje vode otežuje kmetijsko dejavnost (in tudi druge dejavnosti), prevladujeta predvsem vinogradništvo in oljkarstvo. Kmetijska zemljišča z največjim pridelovalnim potencialom v širšem mestnem območju Slovenske Istre in v bližini urbanih naselij se prednostno nameni kmetijstvu, zlasti za večanje samooskrbe in ustvarjanje kratkih lokalnih dobavnih verig, ob podpori sistema zelenega javnega naročanja, znižuje se prometne stroške in obremenjevanje okolja. Spodbuja se gospodarsko in družbeno vlogo kmetijstva pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja. V povezavi s sonaravnim razvojem morja se ponujajo priložnosti v trajnostnem ribištvu in ribogojništvu.

Zaradi kratke obalne črte oz. obalnega območja in številnih gospodarskih in družbenih zanimanj je pritisk na prostor in okolje velik. Varstvo okolja mora zato imeti ključno vlogo v razvoju regije, pri čemer so posebnega pomena zavarovana območja Krajinski park Sečoveljske soline, Krajinski park Debeli rtič, Krajinski park Strunjan, Krajinski park Beka, Regijski park Škocjanske jame in Naravni rezervat Škocjanski zatok. Poleg naravne in kulturne krajine je treba pomemben poudarek nameniti tudi varovanju in razvoju regionalno prepoznavne istrske in kraške arhitekturne in urbanistične dediščine.

Osrednjeslovenska razvojna regija

V primeru Osrednjeslovenske razvojne regije ključne razvojne potenciale predstavljajo predvsem razvoj storitvenih, raziskovalnih in ustvarjalnih dejavnosti ter turizma. Hkrati je v primerjavi s preostalo Slovenijo za Osrednjeslovensko razvojno regijo značilna najmanjša površina kmetijskih zemljišč v uporabi, ki hkrati predstavljajo zemljišča, pomembna za oskrbo urbanih naselij v razvojni regiji s hrano.

Osrednjeslovensko širše mestno območje ima vlogo osrednje državne vstopne točke na presečišču mednarodnih koridorjev, na katerih ima kot vstopna točka ključno vlogo koprsko pristanišče. Ljubljana kot pomembno regionalno, državno in mednarodno prometno vozlišče koristi razvojni potencial, ki ga omogoča vpetost osrednjeslovenskega širšega mestnega območja v logistične operacije obalnega območja. Obenem Ljubljana s svojim zalednem kot prepoznavna turistična destinacija koristi bližino morja za dopolnjevanje turističnih aranžmajev, s čimer lahko k sebi privabi goste, ki si želijo izkusiti raznolike prostore.

Prednostna območja, namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti, zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentracijo razvojni potencial razvojne regije. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Osrednjeslovenska razvojna regija naj skladno z evidenco funkcionalno degradiranih območij največ pozornosti nameni prenovi industrijskih in obrtnih dejavnosti, storitvenim dejavnostim in prehodni rabi.

V Ljubljani kot središču mednarodnega pomena naj se razvija državno pomembne tehnološke in industrijske parke, ki so dobro povezani z mednarodnimi terminali za kombinirani promet z železnico, avtocesto, letališčem in skladiščnimi conami. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območjih za zgostitev gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč.

V prednostnih območjih namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanja rabe vode in odpadkov ter izboljšanja infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Namesto vzpostavljanja novih turističnih območij se prostorsko osredotoči na območja, kjer je na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji. Na področju turizma v Osrednjeslovenski razvojni regiji izrazito izstopa Ljubljana s starim mestnim jedrom ter možnostmi kulturnega in kongresnega turizma. Prostorski potencial za razvoj turizma ohranjajo in krepijo tudi ostala stara mestna jedra (Kamnik, Vrhnika in Višnja Gora). Izrazit prostorski potencial za razvoj kulturnega in kongresnega turizma predstavlja Ljubljana, ki je hkrati izhodišče za turistično zaledje in rekreacijsko zanimive predele (npr. Kamniško-Savinjske Alpe, Polhograjski dolomiti, Posavsko hribovje, Krim, Ljubljansko barje, Iški vintgar, Šmarna gora in Rašica). Za potrebe sprostitve in rekreacije številčnega mestnega prebivalstva se trajnostno uporabijo okoliški hribi in vzpetine (Krim, Šmarna gora, Rašica in Posavsko hribovje) ter območja ob rekah (Sava, Ljubljanica, Ljubljansko barje in Iški vintgar), ki so del zelenega sistema regije.

Kot sekundarna turistična naselja imata prostorski potencial tudi naselji Rakitna in Polhov Gradec. Za potrebe razvojne regije naj se razvijajo gorska športna in rekreativna središča (Krvavec in Velika planina) in območja ob Savi ter Ljubljanici za (ob)vodne športe; njihov razvoj mora biti podprt s trajnostno mobilnostjo, v primeru Velike Planine ima za izboljšanje dostopnosti prednost žičniški sistem.

Kmetijska zemljišča z največjim pridelovalnim potencialom v osrednjeslovenskem širšem mestnem območju in v bližini urbanih naselij se prednostno ohrani za kmetijstvo, zlasti za večanje samooskrbe in ustvarjanje kratkih lokalnih dobavnih verig, ob podpori sistema zelenega javnega naročanja, zniževanje prometnih stroškov in obremenjevanja okolja. Spodbuja se gospodarsko in družbeno vlogo kmetijstva pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja.

Pri načrtovanju prostorskih ureditev se upoštevajo krajinske ter arhitekturne in urbanistične značilnosti alpske, predalpske in kraške Slovenije, ki se stikajo v Osrednjeslovenski razvojni regiji. Njihovo prepoznavanje in varovanje nudi razvojni potencial kot pomembna vsebina razvojnih dokumentov na regionalni ravni.

Med zavarovanimi območji se posebno pozornost namenja varovanju in razvojnim potencialom Krajinskega parka Ljubljansko barje, Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib, Krajinskega parka Radensko polje in Krajinskega parka Polhograjski dolomiti. Posebno pozornost je treba namenjati tudi Regijskemu parku Kamniško-Savinjske Alpe, ki je v ustanavljanju.

Podravska razvojna regija

Podravsko razvojno regijo sekajo mednarodni koridorji, na katerih ima kot vstopna točka ključno vlogo koprsko pristanišče. Maribor kot pomembno regionalno, državno in mednarodno prometno vozlišče koristi razvojni potencial, ki ga omogoča vpetost podravskega širšega mestnega območja v logistične operacije obalnega območja in navezava na ostale države Srednje Evrope.

Prednostna območja namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem bolje izkoristijo razvojni potencial razvojne regije. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Podravska razvojna regija naj skladno z evidenco funkcionalno degradiranih območij največ pozornosti nameni prenovi industrijskih in obrtnih dejavnosti, območje pridobivanja mineralnih surovin, storitvenim območje in območjem kmetijske dejavnosti. Kot v drugih razvojnih regijah Vzhodne kohezijske regije se tu poznajo posledice pretekle gospodarske krize, ki po propadu industrije vplivajo na upad storitvenih dejavnosti. Največ območij, ki rabijo prenovo, je v podravskem širšem mestnem območju, zlasti na osi Maribor–Ruše in Ptuj–Slovenska Bistrica, nekaj pa jih je tudi na območju Ormoža in v okolici Šentilja.

Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območij za zgostitev gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč. V Mariboru kot središču prve ravni naj se razvija državno pomembne tehnološke in industrijske parke, ki so dobro povezani z mednarodnimi terminali za kombinirani promet z železnico, avtocesto, letališčem ter skladiščnimi conami. Maribor kot problemsko razvojno območje naj teži k prestrukturiranju iz preteklih industrijskih dejavnosti v sodobno, na znanju in zapiranju snovnih tokov temelječe gospodarstvo. Konsolidira naj notranje površine in jih nameni za razvoj visokotehnoloških in razvojnih podjetij, ki sodelujejo z raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami v lokalnem, državnem in mednarodnem okolju.

Izrazito kmetijska regija predstavlja potencial za razvoj prehrambne industrije, povezane z lokalno pridelavo hrane. Kmetijska zemljišča z največjim pridelovalnim potencialom na Dravsko-Ptujskem polju se prednostno nameni kmetijstvu, zlasti za večanje samooskrbe in ustvarjanje kratkih lokalnih dobavnih verig, ob podpori sistema zelenega javnega naročanja, zmanjšuje se prometne stroške in obremenjevanje okolja. V odmaknjenih območjih se spodbuja gospodarsko in družbeno vlogo kmetijstva pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja.

V prednostnih območjih namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanje rabe vode in odpadkov ter izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Namesto vzpostavljanja novih turističnih območij se prostorsko osredotoči na območja, kjer je na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji. Izrazit prostorski potencial za razvoj kulturnega, zdraviliškega in kongresnega turizma predstavlja Ptuj. Stara mestna jedra (Maribor, Ptuj, Ormož …) predstavljajo izhodišče v turistično regijo ter rekreacijsko (Pohorje, Boč, Slovenske gorice, Haloze …) in zdraviliško zanimive predele. Za potrebe razvojne regije se razvija gorski športni in rekreativni center na Mariborskem Pohorju ter območja za (ob)vodne športe ob Dravi.

Turistična razvoj v Podravski razvojni regiji se nasloni na kulturni, zdraviliški in kongresni turizem Ptuja, stara mestna jedra (Maribor, Ptuj, Ormož …) ter rekreacijska območja okoliških hribovij in gričevij (Pohorje, Boč, Slovenske gorice, Haloze …) in Drave. Razvojni potencial za kulturni turizem predstavljajo tudi vinorodna območja Slovenskih goric, Haloz in Jeruzalemskih goric.

Pri načrtovanju prostorskih ureditev se upoštevajo krajinske ter arhitekturne in urbanistične značilnosti subpanonske Slovenije, ki vključuje krajinske enote Slovenskih goric, Dravske ravnine in Haloz, ter predalpske Slovenije z dolino Drave in Pohorjem. Njihovo prepoznavanje in varovanje nudi razvojni potencial kot pomembna vsebina razvojnih dokumentov na regionalni ravni.

V razvojnih dokumentih na regionalni ravni se pozornost namenja številnim zavarovanim območjem, med katere sodijo Krajinski park Drava, Krajinski park Kamenšček-Hrastovec, Krajinski park Mariborsko jezero, Krajinska parka Ljutomerski ribniki in Jeruzalemske gorice ter Jeruzalemsko-Ormoške gorice, Krajinski park Negova in Negovsko jezero, Krajinski park Rački ribniki-Požeg, Krajinski park Središče ob Dravi, Krajinska parka Boč-Donačka gora in Boč-Plešivec, Krajinski park Štatenberg, Krajinski park Žabljek. Njihove specifične varstvene in razvojne usmeritve se vključi v lokalni in regionalni razvoj. Posebno pozornost je treba namenjati tudi Regijskemu parku Pohorje, ki je v ustanavljanju.

Pomurska razvojna regija

Izrazito kmetijska razvojna regija predstavlja potencial za razvoj prehranske industrije, povezano s pridelavo poljščin in mešane rastlinske pridelave na regionalni ravni. Velik razvojni potencial predstavljajo tudi vinorodna območja goric. Kmetijska zemljišča z največjim pridelovalnim potencialom na državni ravni se prednostno nameni kmetijstvu s težnjo po ustvarjanju kratkih lokalnih dobavnih verig ob podpori sistema zelenega javnega naročanja, manjšanju prometnih stroškov in obremenjevanju okolja. Za ohranjene poseljenosti in vitalnosti podeželja, zlasti na obmejnih in odmaknjenih območjih Goričkega in Prlekije, se spodbuja preoblikovanje gospodarskih dejavnosti v povezavi s kmetijstvom.

Prednostna območja namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentrirajo razvojni potencial razvojne regije. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Pomurska razvojna regija naj pozornosti nameni prenovi območij industrijskih in obrtnih dejavnosti (Murska Sobota – Mura, Pomurka) in storitvenih dejavnosti.

V Gornji Radgoni, Ljutomeru in Lendavi kot središčih četrte ravni se ustvarja razmere za razvoj malega in srednje velikega gospodarstva. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območij za zgostitev gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč.

Čeprav je Pomurska razvojna regija najbolj oddaljena od morja, skoznjo tečeta Sredozemski in Jantarni koridor, ki se v Sloveniji priklapljata v koprskem pristanišču in prek Pomurja nadaljujeta na Madžarsko. Na ta način naj Pomurska razvojna regija koristi svoj geostrateški položaj za logistične in tovorne storitve. V Murski soboti se morebiten razvoj večmodalnega prometnega terminala načrtuje v povezavi z območjem namenjenim industriji, razvoju in raziskavam, temelječih na lokalnih razvojnih virih (kmetijstvo, zdraviliška dejavnost, energetika in turizem).

V prednostnih območjih namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanje rabe vode in odpadkov ter izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Namesto vzpostavljanja novih turističnih območij se prostorsko osredotoči na območja, kjer je na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji. Razvojna regija predstavlja razvojni potencial na področju zdraviliškega (Moravske Toplice, Radenci, Lendava, Banovci in Mala Nedelja) kot tudi rekreativnega turizma (Goričko). V luči dopolnilnih dejavnosti kmetijstvu se spodbuja različne oblike specializiranega in butičnega turizma (lov, kulinarika …). Z vidika ohranjanja kulturne dediščine se teži k ohranjanju tipične sestave naselij. Prostorsko potencial za razvoj kulturnega turizma predstavljajo stara mestna jedra (Lendava in Ljutomer).

Pri načrtovanju prostorskih ureditev se upoštevajo krajinske ter arhitekturne in urbanistične značilnosti subpanonske Slovenije, kjer izstopajo Murska ravan, okoliške gorice in Goričko. Njihovo prepoznavanje in varovanje nudi razvojni potencial kot pomembna vsebina razvojnih dokumentov na regionalni ravni. Med zavarovanimi območji narave in kulturne dediščine vidnejšo vlogo zaseda krajinski park Goričko.

Posavska razvojna regija

Posavska razvojna regija je izrazita obmejna regija, kjer je razvojne potenciale ključno nadgrajevati v luči čezmejnega sodelovanja s Hrvaško, pri tem pa krepiti vlogo urbaniziranega območja ob Savi, zlasti funkcionalno dopolnjevanje somestja Brežice, Krško in Sevnica v posavskem širšem mestnem območju.

Čeprav je Posavska razvojna regija precej oddaljena od morja, skoznjo teče Sredozemski koridor, ki se v Sloveniji priklaplja v koprskem pristanišču in z enim krakom prek Posavja nadaljuje na Hrvaško. Skozi Posavsko razvojno regijo teče tudi Alpsko-zahodno balkanski koridor, ki se v Sloveniji priklaplja v Mariboru in Jesenicah ter z enim krakom prek Posavja nadaljuje na Hrvaško. Prav tako skozi severozahodni del v Zidanem mostu Posavsko razvojno regijo sekata Jantarni koridor in koridor Baltik-Jadran. Na ta način naj Posavska razvojna regija koristi svoj geostrateški položaj za logistične in tovorne storitve.

Prednostna območja namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentrirajo razvojni potencial razvojne regije. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Posavska razvojna regija naj pozornost nameni prenovi območij industrijskih in obrtnih dejavnosti, pridobivanja mineralnih surovin ter območij obrambe, zaščite in reševanja.

V središčih posavskega širšega mestnega območja se skladno z zagotavljanjem optimalne in racionalne dostopnosti, zagotavlja razmere za razvoj večjih proizvodnih obratov in visoko razvitih storitvenih dejavnosti. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območij za zgostitev gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč. Območje vojaško-civilnega letališča Cerklje ob Krki predstavlja v navezavi na železniško in avtocestno omrežje potencial za vlaganja v visokotehnološke in logistične panoge.

Kmetijska zemljišča z največjim pridelovalnim potencialom v ravninskem svetu ob Savi in v bližini urbanih naselij se prednostno nameni kmetijstvu, zlasti za večanje samooskrbe in za ustvarjanje kratkih lokalnih dobavnih verig ob podpori sistema zelenega javnega naročanja, manjšanja prometnih stroškov in obremenjevanja okolja. Ohranja se kmetijske površine za razvoj kmetijstva, sadjarstva in vinogradništva. Spodbuja se gospodarsko in družbeno vlogo kmetijstva pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja.

V prednostnih območjih namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanje rabe vode in odpadkov ter izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Namesto vzpostavljanja novih turističnih območij se prostorsko osredotoči na območja, kjer je na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji. Nosilno os turizma v Posavski razvojni regiji predstavljajo Terme Čatež, ki se osredotočajo na zdravje, preventivo, dobro počutje, sprostitev in termalna vodna doživetja za obiskovalce vseh starosti. Za razvojno regijo so pomembni še rekreativni turizem (kolesarjenje, golf, lov in športni ribolov), kulinarični turizem in turizem na podeželju (turistične kmetije, zidanice …). Med zavarovanimi območji naravne in kulturne dediščine vidnejšo vlogo zaseda Kozjanski regijski park, ki ima veliko vlogo pri spodbujanju trajnostnih oblik kmetijstva (visokodebelni sadovnjaki), ki so pomembne tudi naravovarstveno in v kulturnem turizmu.

Pri načrtovanju prostorskih ureditev se upoštevajo krajinske ter arhitekturne in urbanistične značilnosti zlasti subpanonske Slovenije, kjer izstopa Krško-Brežiško polje, ki ga na severu obdajata Krško in Posavsko-Obsoteljsko gričevje, na jugu pa kraški Gorjanci. Pomembno veduto prostora ustvarja tudi dolina Save, ki sama po sebi sodi v predalpski prostor. Prepoznavanje in varovanje posebnih krajin nudi razvojni potencial kot pomembna vsebina razvojnih dokumentov na regionalni ravni.

Primorsko-notranjska razvojna regija

Primorsko-notranjska razvojna regije sega v zaledje Obalno-kraške razvojne regije in je dobro povezana z osrednjeslovenskim širšim mestnim območjem, ki ima vlogo osrednje državne vstopne točke na presečišču mednarodnih koridorjev, , s ključno vstopno točko koprskim pristaniščem. To predstavlja za Postojno specifično primerjalno prednost, ki pa naj jo razvija skupaj z zalednim območjem in usklajeno s sosednjima razvojnima regijama.

Prednostna območja namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentrirajo razvojni potencial razvojne regije. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Primorsko-notranjska razvojna regija naj pozornosti nameni prenovi območij industrijskih in obrtnih dejavnosti, rekreativnih in športnih dejavnosti ter zaradi obsežne prisotnosti vojaških vadbišč tudi območjem obrambe, zaščite in reševanja.

V Postojni, ki ima funkcijo središča druge ravni, se ob izraženih potrebah ter skladno z zagotavljanjem optimalne in racionalne dostopnosti zagotavlja razmere za razvoj proizvodnih obratov in visoko razvitih storitvenih dejavnosti. V urbanih naseljih Cerknica, Ilirska Bistrica, Rakek in Pivka se ob izraženih potrebah ustvarja razmere za razvoj malega in srednje velikega gospodarstva, ki temelji na endogenih lokalnih virih. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območjih za zgoščanje gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč.

Gozdarstvo in kmetijstvo predstavljata razvojni potencial Primorsko-notranjske razvojne regije. Obema dejavnostma sledi tudi razvoj industrije (lesne in živilskopredelovalne) ter turizma. Kmetijska zemljišča se pretežno nameni ustvarjanju kratkih lokalnih dobavnih verig ob podpori sistema zelenega javnega naročanja, manjšanja prometnih stroškov in obremenjevanja okolja. Spodbuja se gospodarsko in družbeno vlogo kmetijstva pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja.

V prednostnih območjih namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanje rabe vode in odpadkov ter izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Namesto vzpostavljanja novih turističnih območij se prostorsko osredotoči na območja, kjer je na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji.

Na področju turizma se Primorsko-notranjska razvojna regija razvija predvsem v smeri jamarskega, rekreativnega in podeželskega turizma. Območja prostranih gozdov (Trnovski gozd, Nanos, Hrušica, Javorniki, Snežnik in Kočevsko) z vmesnimi podolji, kjer prevladujejo slikoviti kraški pojavi (Cerkniško presihajoče jezero, Rakov Škocjan, Postojnska jama, Križna jama in Predjama), nudijo obilo možnosti za prvinski stik z naravno dediščino.

Pri načrtovanju prostorskih ureditev se upoštevajo krajinske ter arhitekturne in urbanistične značilnosti zlasti kraškega sveta, ki se proti zahodu preliva v subdinarske primorske regije.

Med zavarovanimi območji narave in kulturne dediščine po površini najobsežnejšo vlogo zaseda Notranjski regijski park, pomembni pa so tudi Pivška jezera ter krajinski parki Južni in zahodni obronki Nanosa, Rakov Škocjan in Mašun. Naravna in kulturna dediščina se v razvojnih dokumentih upošteva kot razvojni vir za trajnostni razvoj območja in turizma.

Savinjska razvojna regija

Savinjska razvojna regija ima pomembno geostrateško lego na območju mednarodnih koridorjev, na katerih ima kot vstopna točka ključno vlogo koprsko pristanišče. Savinjska razvojna regija lahko izkoristi razvojni potencial, ki ga omogoča vpetost savinjsko-šaleškega širšega mestnega območja v logistične operacije obalnega območja. Prednostna območja namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentrirajo razvojni potencial razvojne regije. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Savinjska razvojna regija naj pozornost nameni prenovi območij industrijskih in obrtnih dejavnosti, storitvenim dejavnostim in skladno z demografskimi izzivi razvojne regije območjem za bivanje.

V urbanima naseljema, ki opravljata funkcijo središč druge ravni (Celje in Velenje), se skladno z zagotavljanjem optimalne in racionalne dostopnosti zagotavlja razmere za razvoj večjih proizvodnih obratov in visoko razvitih storitvenih dejavnosti. V Celju naj se razvija tehnološki razvojni park, ki je dobro povezan z mednarodnimi terminali za kombinirani promet z železnico, avtocesto ter skladiščnimi conami. V urbanih naseljih četrte ravni se ob izkazanih potrebah ustvarja razmere za razvoj malega in srednje velikega gospodarstva, ki temelji na endogenih lokalnih virih. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območjih za zgostitev gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč.

V prednostnih območjih namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanja rabe vode in odpadkov ter izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Namesto vzpostavljanja novih turističnih območij se prostorsko osredotoči na območja, kjer je na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji. Razvojni potencial za turizem z vidika ohranjanja kulturne krajine predstavljajo Kozjansko, Obsotelje, Gornja Savinjska dolina, Tuhinjska dolina ter obrobje Šaleške in Celjske kotline. Prostorsko potencial za razvoj turizma ohranjajo in krepijo tudi stara mestna jedra (Celje, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Slovenske Konjice in Mozirje) ter Velenje kot »mlado« mesto v zelenju. Razvojna regija z vidika razvoja turizma izstopa na področju zdraviliškega turizma (Dobrna, Laško, Podčetrtek, Rogaška Slatina in Topolšica). Veliko doživljajsko vrednost za razvoj butičnega turizma in rekreativnih športov pa predstavljajo Kamniško-Savinjske Alpe.

V razvojni regiji so pomembna zavarovana območja narave in kulturne dediščine - krajinski parki Logarska doline, Robanov kot, Golte, Ponikovski kras in Ribnik Vrbje. Pri razvoju regije se upošteva njihovo varstvene in razvojne usmeritve ter potenciale za trajnostno naravnani turizem.

Pri načrtovanju prostorskih ureditev se upoštevajo krajinske ter arhitekturne in urbanistične značilnosti zlasti predalpske Slovenije, ki se proti zahodu preliva v pravi alpski svet, proti vzhodu pa v subpanonske regije.

Kmetijska zemljišča z največjim pridelovalnim potencialom v savinjsko-šaleškem širšem mestnem območju in v bližini urbanih naselij se prednostno nameni kmetijstvu, zlasti za večanje samooskrbe in ustvarjanje kratkih lokalnih dobavnih verig ob podpori sistema zelenega javnega naročanja, manjšanja prometnih stroškov in obremenjevanja okolja. Spodbuja se gospodarsko in družbeno vlogo kmetijstva pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja.

Zasavska razvojna regija

Prednostna območja namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentrirajo razvojni potencial razvojne regije. Skozi Zasavsko razvojno regijo potekajo mednarodni koridorji *(železnica), kar naj* razvojna regija izkoristi kot razvojni potencial za gospodarske dejavnosti. Namesto poseganja na nove površine se prednost nameni prenovi in oživitvi razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. Zasavska razvojna regija naj kot izrazito rudarsko območje največ pozornosti nameni prenovi območij industrijskih in obrtnih dejavnosti ter območjem pridobivanja mineralnih surovin. Skladno z demografskimi izzivi razvojne regije se pozornost nameni tudi prenovi stanovanjskih območij.

V urbanih naseljih, ki imajo funkcijo središč druge ravni (somestje Trbovlje-Zagorje ob Savi-Hrastnik) in četrte ravni (Litija), se ob izraženih potrebah in skladno z zagotavljanjem optimalne in racionalne dostopnosti ter navezave na osrednjeslovensko širše mestno območje ustvarja razmere za razvoj malega in srednje velikega gospodarstva, ki temelji tako na pridobljenih in uveljavljenih znanjih iz preteklosti, kakor tudi na inovativnosti in visokotehnološki specializaciji prihodnosti. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območij za zgostitev gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč.

Kmetijstvo in gozdarstvo zaradi naravnih razmer ne predstavljata večje razvojne perspektive za usmerjeno intenzivno pridelavo. Spodbuja se sonaravno kmetijstvo in njegova gospodarska in družbena vloga pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja v kombinaciji z razvojem turizma. V prednostnih območjih namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih zmogljivosti v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanja rabe vode in odpadkov ter izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Namesto vzpostavljanja novih turističnih območij se prostorsko osredotoči na območja, kjer je na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v razvojni regiji. Potencial za razvoj turizma predstavlja predvsem usmeritev v kakovostno in aktivno preživljanje prostega časa v naravi, v mestih pa navezava na tehnološko in stavbno dediščino rudarskih krajev.

Pri načrtovanju prostorskih ureditev se upoštevajo krajinske ter arhitekturne in urbanistične značilnosti predalpske Slovenije, ki jo v Zasavski razvojni regiji opredeljuje Posavsko hribovje z dolino Save. Med zavarovana območja narave in kulturne dediščine v razvojni regiji na ta način uvrščamo hribovita krajinska parka Kum in Mrzlico.

3.8 Usmeritve za opredelitev zelenih sistemov razvojnih regij

3.8.1 Splošne usmeritve na ravni države

Zeleni sistem razvojne regije predstavlja zeleno infrastrukturo[12] na regionalni ravni. Z zelenim sistemom razvojne regije se zagotavlja večfunkcionalnost prostora na regionalni ravni, zlasti ekološke in okoljske funkcije ter s tem združljive rabe prostora, ohranjanje oziroma izboljšanje ugodnega stanja habitatov na območjih Natura 2000, prilagajanje na podnebne spremembe, zlasti z ohranjanjem površin za poplavna oziroma razlivna območja voda, naravno obnavljanje naravnih ekosistemov, zlasti tal in gozda, prepoznavnost krajine ter rekreacijo v odprtem prostoru. V okviru razvojnih dokumentov na regionalni ravni se preveri povezanost z zelenimi sistemi sosednjih razvojnih regij in z zelenimi sistemi naselij v regiji. Zeleni sistem razvojne regije lahko vključuje gozdna, kmetijska ali vodna zemljišča ter drug odprt prostor, ki lahko prispeva k izvajanju večfunkcionalne vloge zelenega sistema (npr. obnavljanje vodnih virov, zagotavljanje čistega zraka, protipoplavna in protipožarna varnost, šport in rekreacija, prepoznavnost krajine in naselij ter razvoj prepoznavnih turističnih in drugih znamk ter produktov). Z zelenimi sistemi regij se poveže zelene sisteme naselij v razvojni regiji.

V zelenem sistemu regije se opredeli tudi ključne povezovalne elemente - ekološke koridorje za zagotavljanje povezanosti ekosistemov ter razmere za njihovo ohranjanje (npr. ključne krajinske prvine) in usmeritve za vzpostavljanje manjkajoče povezljivosti (npr. zeleni mostovi ali podhodi za prehod živali, vzpostavitev zelenega pasu). Pri opredelitvi zelenega sistema razvojne regije se upošteva koridorje modelnih vrst, ki so bili opredeljeni v okviru Ciljnega raziskovalnega projekta Opredelitev ekoloških koridorjev na ravni Slovenije kot podpora načrtovanju prostorskega razvoja in upravljanja narave ter drugih virov (povezava[13]).

V zeleni sistem regije se vključi tudi krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na območju posamezne razvojne regije, ki se določijo na podlagi prenovljene metodologije, izdelane v letu 2020. Krajinska območja predstavljajo potencial za turistične ali prostočasne dejavnosti, kjer je mogoče oblikovati kakovostne, raznolike in regionalno prepoznavne turistične produkte, zato se v razvojnih dokumentih na regionalni ravni smiselno upošteva tudi usmeritve za prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, ki so pomembna za razvojno regijo.

3.8.2 Usmeritve za razvojne regije (12)

Gorenjska razvojna regija

Ogrodje zelenega sistema v Gorenjski razvojni regiji tvori primarna rečna mreža Save Dolinke in Save Bohinjke s pritoki (Kokro, Tržiško Bistrico, Soro) in pripadajočimi trajnimi ojezeritvami (Bohinjsko in Blejsko jezero) ter območja Natura 2000. Na območje razvojne regije delno ali v celoti sega več kot 30 Natura 2000 območij. Med obsežnejšimi so: Julijske Alpe, Kamniško-Savinjske Alpe, zahodne Karavanke, Jelovica, Ratitovec, Gozd Kranj – Škofja Loka, Bohinjska Bistrica. Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije za migracije prostoživeče živali, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitvijo. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembne gozdne površine v ravninskem delu (npr. Kranjsko in Sorško polje), ki jih je treba varovati pred spremembo namembnosti, visokogorski prostor Julijskih Alp za velike ujede, kot prehodi za velike zveri pa območja Hrušice pri Jesenicah ter Jelovice in Pokljuke.

12 Zelena infrastruktura je sistem funkcionalno povezanih naravnih in pol-naravnih območij, ki omogočajo naravne procese za zdrav, produktiven, varen, privlačen in večfunkcionalen prostor.

13 Državni prostorski red | GOV.SI, https://www.gov.si/teme/drzavni-prostorski-red/#e140895

V urbanih naseljih se koristi možnosti mešane rabe kmetijskih in gozdnih površin za rekreacijske namene. Pri prostorskem urejanju kmetijskih zemljišč in kmetijskega prostora se upošteva usmeritve za ohranjanje ekološke povezljivosti, varstvo habitatov in voda ter krajinske prepoznavnosti.

V regionalnem prostorskem planu se omogoči prostorsko povezanost zelenega sistema regije s podobnimi območji na čezmejni ravni (npr. na območju Julijskih Alp, Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp) ter usklajevanje zelenega sistema regije s sosednjima razvojnima regijama Goriško in Osrednjeslovensko.

Goriška razvojna regija

Ogrodje zelenega sistema Goriške razvojne regije tvori primarna rečna mreža Soče, Vipave in Idrijce s pritoki ter povezan sistem območij Natura 2000. Na območje razvojne regije delno ali v celoti sega prek 30 takih območij, med drugimi: Julijske Alpe, Trnovski gozd, Nanos, Kras, Dolina Branice, Kobariški Stol, Planja, Breginjski kot, Dolina Vipave. Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitev. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni robovi kraških planot Trnovskega gozda ter pobočja in robovi, Sabotina, Matajurja in Kobariškega Stola, predela med Bovcem in Podbrdom, Kanina in Rombona ter Mangarta, ter druga visokogorska območja, ki prestavljajo občutljiva območja za ujede in se jih ohranja kot odprti prostor. Prav tako so pomembne odprte površine med Krasom in Banjšicami ter Vipavskimi Brdi in Trnovskim gozdom.

V urbanih naseljih se koristi možnosti mešane rabe kmetijskih in gozdnih površin za rekreacijske namene.

V regionalnem prostorskem planu se zagotovi prostorsko povezanost zelenega sistema regije s podobnimi območji na čezmejni ravni (npr. visokogorski in dolinski predeli ob meji z Italijo) ter usklajevanje zelenega sistema regije s sosednjimi razvojnimi regijami Gorenjsko, Osrednjeslovensko in Obalno-kraško.

Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija

Ogrodje zelenega sistema v razvojni regiji Jugovzhodna Slovenija tvori primarna rečna mreža Krke in Kolpe ter povezan sistem območij Natura 2000. Na območje razvojne regije delno ali v celoti sega prek 30 območij Natura 2000. Med obsežnimi so: Kočevsko, Pokolpje, Gorjanci – Podgorje, Krakovski gozd, Gradac, Krka, Veliko bukovje, Metlika, Bela Krajina. Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitvijo. V razvojni regiji so ekološko posebej pomembne povezave med posameznimi večjim gozdnimi enotami (npr. Velika gora-Kočevski rog).

V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni gozdni kompleksi Male in Velike gore ter Kočevskega roga ter prehodi med njimi, npr. med Dolenjo vasjo in Staro Cerkvijo. Pomemben je tudi odprt prostor med Kočevskim rogom in Belo Krajino ter med Krakovskim gozdom in Gorjanci.

V urbanih naseljih se koristi možnosti mešane rabe kmetijskih in gozdnih površin za rekreacijske namene. Pri prostorskem urejanju kmetijskih zemljišč in kmetijskega prostora se upošteva usmeritve za ohranjanje ekološke povezljivosti, varstvo habitatov in voda ter krajinske prepoznavnosti.

V regionalnem prostorskem planu se zagotovi prostorsko povezanost zelenega sistema regije s podobnimi območji na čezmejni ravni (npr. dolina Kolpe in Gorski Kotar) ter usklajevanje zelenega sistema regije s sosednjimi razvojnimi regijami Primorsko-notranjsko, Osrednjeslovensko, Zasavsko in Posavsko.

Koroška razvojna regija

Ogrodje zelenega sistema Koroške razvojne regije tvori primarna rečna mreža Meže ter povezan sistem območij Natura 2000. Na območje razvojne regije delno ali v celoti sega več kot 20 takih območij, med katerimi so tudi Pohorje, Kamniško-Savinjske Alpe in vzhodne Karavanke, Zgornja Drava s pritoki, Huda luknja, Raduha, Razbor, Peca. Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitev. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni prehodi med Kamniško-Savinjskimi Alpami in Pohorjem.

V urbanih naseljih se koristi možnosti mešane rabe kmetijskih in gozdnih površin za rekreacijske namene. Pri prostorskem urejanju kmetijskih zemljišč in prostora se upošteva usmeritve za ohranjanje ekološke povezljivosti, varstvo habitatov in voda ter krajinske prepoznavnosti.

V regionalnem prostorskem planu se zagotovi prostorsko povezanost zelenega sistema regije s podobnimi območji na čezmejni ravni (npr. Pohorje) ter usklajevanje zelenega sistema regije s sosednjima razvojnima regijama Savinjsko in Podravsko.

Obalno-kraška razvojna regija

Ogrodje zelenega sistema Obalno-kraške razvojne regije tvori primarna rečna mreža Dragonje in Rižane ter povezan sistem območij Natura 2000. Na območje razvojne regije delno ali v celoti sega prek 20 takih območij, med njimi tudi: Kras, dolina Branice, slovenska Istra, Matarsko podolje, Slavinski Ravnik, Sečoveljske soline. Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitev. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni predeli Kraškega roba, ki prestavljajo ekološke koridorje za ujede in se jih ohranja kot odprti prostor, ter morje in stik kopenskih in morskih habitatov, med katerimi imajo posebno vlogo soline.

V regionalnem prostorskem planu se zagotovi prostorsko povezanost zelenega sistema regije s podobnimi območji na čezmejni ravni (npr. Tržaški Kras in Hrvaška Istra) ter usklajevanje zelenega sistema regije s sosednjima razvojnima regijama Primorsko-notranjsko in Goriško.

Osrednjeslovenska razvojna regija

Ogrodje zelenega sistema v Osrednjeslovenski razvojni regiji tvori primarna rečna mreža Save, Sore in Ljubljanice ter povezan sistem prek 50 območij Natura 2000. Med obsežnejšimi so Krimsko hribovje, del Kamniško-Savinjskih Alp, Rašica. Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitev. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni gozdni kompleksi Polhograjskega in Posavskega hribovja, južnega obrobja Kamniško-Savinjski Alp ter Krima in Mokerca ter prehodi med njimi, ki potekajo prek mozaičnih kmetijsko-gozdnih uravnav med njimi, npr. Ljubljanskega barja, Mengeška polja ipd.

V regionalnem prostorskem planu se zagotovi prostorsko povezanost zelenega sistema regije z zelenimi sistemi sosednjih razvojnih regij Gorenjske, Goriške, Primorsko-notranjske, Jugovzhodne Slovenije, Zasavske in Savinjske.

Podravska razvojna regija

Ogrodje zelenega sistema Podravske razvojne regije tvori primarna rečna mreža Drave s pritoki ter povezan sistem območij Natura 2000. Na območje razvojne regije delno ali v celoti sega več kot 20 tovrstnih območij. Med obsežnejšimi so Pohorje, Boč-Haloze-Donačka gora, Drava, Haloze (vinorodne),

Zgornja Drava s pritoki, Slovenske gorice … Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitev. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni robovi kraških planot Trnovskega gozda, ki prestavljajo ekološke koridorje za ujede in se jih ohranja kot odprti prostor. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni gozdni kompleksi Kozjaka in Pohorja ter prehodi med njimi. Pomembna so tudi območja za vodne ptice v okolici Hoč, Zg. Polskave in Ptuja ter vzdolž reke Drave.

V regionalnem prostorskem planu se zagotovi prostorsko povezanost zelenega sistema regije s podobnimi območji na čezmejni ravni ter z zelenimi sistemi sosednjih razvojnih regij Koroške, Pomurske in Savinjske.

Pomurska razvojna regija

Ogrodje zelenega sistema v Pomurski razvojni regiji tvori primarna rečna mreža Mure s pritoki ter povezan sistem območij Natura 2000. Na območju razvojne regije so Goričko, Mura, Radgonsko-Kapelske Gorice, Boreci, Grabono, Stanetinski in Kupetinski potok. Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitev. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni severovzhodni predeli regije vzdolž meje z Avstrijo in Madžarsko. Hidroenergetski potencial se na reki Muri ne bo izkoriščal za proizvodnjo električne energije.

V regionalnem prostorskem planu se zagotovi prostorsko povezanost zelenega sistema regije s podobnimi območji na čezmejni ravni (npr. območja ob Muri in Lendavi ter Goričko) ter z zelenimi sistemi sosednje Podravske razvojne regije.

Posavska razvojna regija

Ogrodje zelenega sistema v Posavski razvojni regiji tvori primarna rečna mreža Save s pritoki ter povezan sistem območij Natura 2000. Na območje razvojne regije delno ali v celoti sega prek 20 območij Natura 2000. Med obsežnimi območji so Gorjanci, Kozjansko – Dobrava – Jovsi, Bohor, Krakovski gozd, Kum … Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitev. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembna gozdnata območja nad Krškim kjer se ohranja prehode med njimi.

V regionalnem prostorskem planu se zagotovi prostorsko povezanost zelenega sistema regije s podobnimi območji na čezmejni ravni ter z zelenimi sistemi sosednjih razvojnih regij Savinjske, Zasavske in Jugovzhodne Slovenije.

Primorsko-notranjska razvojna regija

Ogrodje zelenega sistema Primorsko-notranjske razvojne regije tvori porečje Ljubljanice in z njim povezan sistem presihajočih jezer oziroma občasnih ojezeritev ter povezan sistem območij Natura 2000. Na območje razvojne regije delno ali v celoti sega 24 takih območij. Med obsežnejšimi so Kočevsko, Trnovski gozd, Kras, Snežnik – Pivka, Javorniki, Krimsko hribovje, Notranjski trikotnik, Cerkniško jezero … Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitev. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni veliki gozdni masivi Javornikov, Menešije in Snežnika ter prehodi med temi območji (npr. pri Rakeku in Starem trgu pri Ložu). Južni robovi Snežniškega masiva so pomembni tudi za ptice ujede, ter območje Cerkniškega jezera za vodne ptice.

V regionalnem prostorskem planu se zagotovi prostorsko povezanost zelenega sistema regije s podobnimi območji na čezmejni ravni (npr. Snežnik) ter z zelenimi sistemi sosednjih razvojnih regij Obalno-kraške, Jugovzhodne Slovenije in Osrednjeslovenske.

Savinjska razvojna regija

Ogrodje zelenega sistema Savinjske razvojne regije tvori primarna rečna mreža Savinje s pritoki ter povezan sistem območij Natura 2000. Na območje razvojne regije delno ali v celoti sega kar 38 takih območij. Med obsežnimi so Pohorje, Kamniško-Savinjske Alpe in vzhodne Karavanke, Kozjansko. Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitev. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni severni robovi Posavskega hribovja ter gozdnata območja med Velenjem in Bočem, kjer je treba ohranjati prehode med posameznimi območji.

V regionalnem prostorskem planu se zagotovi prostorsko povezanost zelenega sistema regije s podobnimi območji na čezmejni ravni (npr. Hrvatsko Zagorje) ter z zelenimi sistemi sosednjih razvojnih regij Zasavske, Posavske, Koroške, Podravske in Osrednjeslovenske.

Zasavska razvojna regija

Ogrodje zelenega sistema v Zasavski razvojni regiji tvori primarna rečna mreža Save s pritoki ter povezan sistem območij Natura 2000. Na območje razvojne regije sega 12 tovrstnih območij, in sicer Kum, Posavsko Hribovje, Kandrše, Mirna, Čemšeniška planina, Kopitnik, Mrzlica in druge. Na območjih Natura 2000 se zagotovijo razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov. Zagotavlja se ekološko povezljivost zelenega sistema regije, bodisi z ohranitvijo obstoječih krajinskih prvin ali njihovo ponovno vzpostavitev. V razvojni regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni gozdnati kompleksi Posavskega hribovja, kjer je treba ohranjati prehode med njimi za prostoživeče živali.

V regionalnem prostorskem planu se zagotovi prostorsko povezanost zelenega sistema regije z zelenimi sistemi sosednjih razvojnih regij, in sicer Osrednjeslovenske, Savinjske, Posavske in Jugovzhodne Slovenije.

3.9 Usmeritve za povezave s sosednjimi območji

3.9.1 Splošne usmeritve na ravni države

Za dosego trajnostnega prostorskega razvoja in upoštevanje obstoječih kakovosti naravnih in ustvarjenih sestavin je glede na potrebe družbe, razpoložljivost in kakovost prostorskih potencialov za posamezne dejavnosti treba zagotoviti sodelovanje in usklajevanje med vsemi ravnmi in deležniki[14]. Za bistvene razvojne priložnosti, ki imajo učinek na več razvojnih regij in zahtevajo kritično maso razvojnih potencialov, je nujno, da razvojna regija pri snovanju svojega razvoja sodeluje s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami. Za razvojne regije, ki imajo različne vrste obmejnih območij (npr. podeželska-gorska in urbana), kar velja za 10 od 12 slovenskih regij, je ključno, da razvojna regija opredeli področja, na katerih bi sodelovanje prineslo a.) izboljšanje konkurenčnosti gospodarskih dejavnostih (npr. na urbanih obmejnih območjih); b.) izboljšanje kakovosti življenja (npr. na obmejnih podeželskih območjih); c.) ohranitev prebivalstva (npr. na gorskih območjih) ter prostorske ukrepe, ki bi bili za to potrebni.

Podatki o sprejetih OPA v posamezni razvojni regiji so na razpolago na občinah.

14 18. člen ZUreP-3 (Uradni list Republike Slovenije 199/21).

3.9.2 Usmeritve za razvojne regije (12)

Gorenjska razvojna regija

Gorenjska razvojna regija naj s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:

- z Osrednjeslovensko razvojno regijo pri oblikovanju in funkcionalnem povezovanju na območju Osrednjeslovenskega širšega mestnega območja v skladu z usmeritvami za širša mestna območja;
- s sosednjimi razvojnimi regijami pri opredelitvi zelenih sistemov regij;
- s sosednjimi razvojnimi regijami pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa;
- pri razvoju turizma;
- pri usklajevanju ustanavljanja in upravljanja zavarovanih območij.

Čezmejno urbano območje se na podlagi sodelovanja relevantnih partnerjev na obeh straneh državne meje oblikuje za območje Jesenic - Beljaka (A) in Trbiža (I). Partnerji na regionalni in lokalni ravni ob sodelovanju pristojnih državnih institucij v okviru izboljševanja razmere za kakovostno življenje prebivalstva, trajnostni turizem in gospodarstvo opredelijo ključne elemente sodelovanja na področju urbanega razvoja kot so npr. vzpostavitev čezmejnega javnega potniškega prometa.

S sosednjimi območji na čezmejni ravni sodeluje in se povezuje pri reševanju razvojnih izzivov na čezmejnih, hribovitih in gorskih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo.

Goriška razvojna regija

Goriška razvojna regija s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:

- pri opredelitvi zelenih sistemov na regionalni in čezmejni ravni;
- pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa.
- pri usklajevanju razvoju turizma;
- pri usklajevanju ustanavljanja in upravljanja zavarovanih območij;

S sosednjimi območji na čezmejni ravni naj razvojna regija sodeluje in se povezuje pri:

- usklajevanju razvoja čezmejnega urbanega območja Nova Gorica-Gorica (I) za izboljšanje kakovost življenja v čezmejno spojenem urbanem območju, krepitev čezmejnega vpliva slovenskega obmejnega območja in prispevka k uravnoteženju vpliva sosednjih mest na čezmejni ravni;
- reševanju razvojnih izzivov na čezmejnih, hribovitih in gorskih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo (npr. v Zgornjem Posočju in na Brkinih).

Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija

Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija naj s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:

- pri opredelitvi zelenih sistemov regij;
- pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa;
- pri usklajevanju ustanavljanja in upravljanja zavarovanih območij.

S sosednjimi območji na čezmejni ravni naj razvojna regija sodeluje in se povezuje pri reševanju razvojnih izzivov na čezmejnih, hribovitih in gorskih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo.

Koroška razvojna regija

Koroška razvojna regija naj s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:

- pri opredelitvi zelenih sistemov regij;
- pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa
- pri usklajevanju ustanavljanja in upravljanja zavarovanih območij;
- pri usklajevanju razvoju turizma.

S sosednjimi območji na čezmejni ravni naj razvojna regija sodeluje in se povezuje pri reševanju razvojnih izzivov na čezmejnih, hribovitih in gorskih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo ter pri ustanavljanju zavarovanih območij.

Obalno-kraška razvojna regija

Obalno-kraška razvojna regija naj s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:

- pri opredelitvi zelenih sistemov regij;
- pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa.

S sosednjimi območji na čezmejni ravni naj razvojna regija sodeluje in se povezuje pri:

- usklajevanju prostorskega razvoja čezmejnega urbanega območja Koper-Trst (I) za izboljšanje kakovost življenja v čezmejnem urbanem območju, krepitev čezmejnega vpliva slovenskega obmejnega območja in prispevka k uravnoteženju vpliva sosednjih mest na čezmejni ravni;
- reševanju razvojnih izzivov na čezmejnih in hribovitih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo.

Osrednjeslovenska razvojna regija

Osrednjeslovenska razvojna regija naj z Gorenjsko razvojno regijo sodeluje in se povezuje pri oblikovanju osrednjeslovenskega širšega mestnega območja in funkcionalnem povezovanju na tem območju v skladu z usmeritvami za širša mestna območja.

Razvojna regija s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami naj razvojna regija sodeluje in se povezuje tudi:

- pri opredelitvi zelenih sistemov regij;
- pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa.

Podravska razvojna regija

Podravska razvojna regija naj s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:

- pri opredelitvi zelenih sistemov regij;
- pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa;
- pri usklajevanju ustanavljanja in upravljanja zavarovanih območij.
- pri usklajevanju razvoja turizma.

S sosednjimi območji na čezmejni ravni razvojna regija naj sodeluje in se povezuje pri:
- oblikovanju čezmejnega urbanega območja Maribor-Gradec (A) za izboljšanje kakovosti življenja v čezmejnem urbanem območju, krepitev čezmejnega vpliva slovenskega obmejnega območja in prispevek k uravnoteženju vpliva sosednjih mest na čezmejni ravni;
- reševanju razvojnih izzivov na čezmejnih, hribovitih in gorskih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo (npr. Spodnje Podravje).

Pomurska razvojna regija

Pomurska razvojna regija naj s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:
- pri opredelitvi zelenih sistemov regij;
- pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa;
- pri usklajevanju ustanavljanja in upravljanja zavarovanih območij.

S sosednjimi območji na čezmejni ravni naj razvojna regija sodeluje in se povezuje:
- pri oblikovanju čezmejnega urbanega območja Gornja Radgona-Radgona (A) za izboljšanje kakovosti življenja v čezmejnem urbanem območju, krepitev čezmejnega vpliva slovenskega obmejnega območja in prispevka k uravnoteženju vpliva sosednjih mest na čezmejni ravni;
- reševanju razvojnih izzivov na čezmejnih, hribovitih in gorskih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo (npr. Goričko).

Posavska razvojna regija

Posavska razvojna regija naj s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:
- pri oblikovanju zelenih sistemov regij;
- pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa.

S sosednjimi območji na čezmejni ravni razvojna regija sodeluje in se povezuje pri:
- oblikovanju čezmejnega širšega mestnega območja Novo mesto-Krško-Brežice-Samobor-Zagreb (HR) za izboljšanje kakovosti življenja, gospodarsko konkurenčnost, krepitev čezmejnega vpliva slovenskega obmejnega območja in prispevka k uravnoteženju vpliva sosednjih mest na čezmejni ravni;
- reševanju razvojnih izzivov na čezmejnih, hribovitih in gorskih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo (npr. Obsotelje).

Primorsko-notranjska razvojna regija

Primorsko-notranjska razvojna regija naj s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:
- pri opredelitvi zelenih sistemov regij;
- pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa;
- pri usklajevanju ustanavljanja in upravljanja zavarovanih območij.

S sosednjimi območji na čezmejni ravni naj razvojna regija sodeluje in se povezuje pri:
- oblikovanju čezmejnega širšega mestnega območja Ilirska Bistrica-Reka (HR) za izboljšanje kakovosti življenja, krepitev čezmejnega vpliva slovenskega obmejnega območja in prispevka k uravnoteženju vpliva sosednjih mest na čezmejni ravni;
- reševanju razvojnih izzivov na čezmejnih, hribovitih in gorskih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo (npr. Čičarija).

Savinjska razvojna regija

Savinjska razvojna regija naj s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:

- pri oblikovanju zelenih sistemov regij;
- pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa;

S sosednjimi območji na čezmejni ravni naj razvojna regija sodeluje in se povezuje pri:

- pri reševanju izzivov na hribovitih in gorskih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo (npr. Kozjansko).

Zasavska razvojna regija

Zasavska razvojna regija naj s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:

- pri oblikovanju zelenih sistemov regij,
- pri usklajevanju razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa.

4 Priporočila za izdelavo ocene stanja s področja prostorskega razvoja za območja razvojnih regij

Oceno stanja s področja prostorskega razvoja na območju razvojne regije se pripravi kot ena izmed podlag za opredelitev prioritetnih razvojnih ciljev regije. Stanje prostora je pomemben kazalnik splošne blaginje in kakovosti bivanja ter opredeljuje trenutne značilnosti prostora. Opredeli se na podlagi poznavanja fizičnih, družbenih, okoljskih in gospodarskih značilnosti prostora. Poznavanje stanja prostora in pričakovanih prihodnjih razmer, ki se odražajo skozi razvojne trende, omogoča oblikovanje načel za usmerjanje nadaljnjega razvoja ter razvoja poselitvenih in drugih sistemov v razvojni regiji.

Ocena stanja prostorskega razvoja v primeru, da podrobneje obravnava posamezna geografsko opredeljena območja v razvojni regiji (npr. mesta, somestja, širša mestna območja, prednostna razvojna območja za posamezne dejavnosti), lahko šteje tudi kot analiza razvojnih potreb in razvojnih potencialov območja s pripravljeno razvojno strategijo, skladno s priporočili evropske kohezijske politike).

Priporočena vsebina ocene stanja

1 Analiza razvojnih potreb in potencialov razvojne regije
- družbena sestava razvojne regije gospodarska sestava razvojne regije
- naravni viri v razvojni regiji
- kulturne značilnosti
- opremljenost naselij z družbeno infrastrukturo
  - javna uprava
  - vzgoja in izobraževanje
  - znanost
  - šport
  - zdravstvo
  - socialno varstvo
  - kultura
  - drugo
- opremljenost naselij z gospodarsko javno infrastrukturo (GJI)
  - prometna povezanost
  - telekomunikacijska infrastruktura
  - energetska infrastruktura in oskrba z energijo
  - oskrba s pitno vodo in odvajanje odpadnih voda
  - ravnanje z odpadki

2 Razvoj omrežja urbanih, drugih naselij in funkcionalnih urbanih območij

3 Stanovanja
- opredelitev prednostnih območij za stanovanjsko oskrbo

4 Podeželje

5 Ogrožena območja ter območja z omejitvami v prostorskem razvoju in rabi tal
- vododeficitarna območja
- območja potencialnih naravnih in drugih nesreč

6 Povezovanje razvojne regije s sosednjimi in drugimi razvojnimi regijami v Republiki Sloveniji

7 Vključevanje razvojne regije v mednarodni prostor

8 Območje teritorialne strategije z oceno potreb in potencialov

ZUreP-3 v 278. čl. 4. odstavek pripravljavcu RPP nalaga pripravo poročila o prostorskem razvoju za območje RPP, kjer je smiselno pripraviti oceno stanja s področja prostorskega razvoja tako, da je oceno kasneje mogoče smiselno nadgraditi v Poročilo o prostorskem razvoju za območje razvojne regije. Kot pomoč pri pripravi ocene stanja s področja prostorskega razvoja se priporoča uporabo strokovnih gradiv »Testni primer za vzpostavitev sistema kazalnikov spremljanja stanja v prostoru na lokalni ravni« in »Poročilo o stanju v prostoru MO Nova Gorica«.

5 Priporočene strokovne podlage[15]

- Model prostorskega razvoja 2050 (2018, UL BF Oddelek za krajinsko arhitekturo),
- Policentrično omrežje središč in dostopnost prebivalstva do storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena (2016, ZRC SAZU in sodelavci),
- Opredelitev in določitev prednostnih območij za stanovanjsko oskrbo (2016, Petra Pogačar in UL FF Oddelke za geografija),
- Razvoj procesa in postopkov priprave integralnega pomorskega prostorskega načrtovanja (2018, UIRS in GIS),
- Strokovna podpora fokusnim skupinam v sklopu priprave Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050; Sklop 1: Funkcionalna urbana območja (2017, UL FGG),
- Strokovna podpora fokusnim skupinam v sklopu priprave Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050; Sklop 2: Prostorske možnosti za nizkoogljično družbo) (2017, BOSON, trajnostno načrtovanje, d.o.o.),
- Strokovna podpora fokusnim skupinam v sklopu priprave Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050; Sklop 3: Podeželje in zelena infrastruktura (2017, UL BF),
- Strokovna podpora fokusnim skupinam v sklopu priprave Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050; Sklop 4: Gorska in obmejna območja (2017, UL FF),
- Celostne prometne strategije občin (gradivo MzI RS),
- Trajnostne urbane strategije mestnih občin Slovenije (gradivo MOP RS),
- Inner Peripheries: national territories facing challenges of access to basic services of general interest (2018, ESPON),
- Celovita demografska analiza s projekcijami za podeželska in urbana območja (predvidoma 2019, ZRC SAZU in FGG),
- Podpora pri uporabi in prenosu celovitega upravljanja z degradiranimi območji v prakso (2018, mag. Slavka Zupan K&Z, Svetovanje za razvoj),
- Merila in kriteriji za določitev degradiranih urbanih območij – DUO 2 z nadgradnjo določitve nerevitaliziranih urbanih območij v mestnih občinah (2016, UL FA).
- Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij (DO), izvedba pilotnega popisa in vzpostavitev ažurnega registra (2017, UL FF, UL FGG in GIS),
- Model povezovanja prostorskega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni (2018, GIAM ZRC SAZU, UL FGG, IER in ACER Novo mesto d. o. o.),
- Metodologija za popis poslovnih con in subjektov inovativnega okolja na območju Slovenije, izvedba terenskega popisa in vzpostavitev ažurne evidence (v izdelavi; predvidoma dokončano v letu 2019, UIRS in GIS).
- Ekološka povezljivost v podporo (naloga v izdelavi)
- …

15 Poglavje bo osveženo pred oddajo v izvajanje.

© Ministrstvo za naravne vire in prostor

www.mnvp.gov.si